జూన్ 1-15, 2022
సంపుటి 02, సంచిక 14

తెలంగాణ జాగృతి

తంగేడు

తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

జూన్ 2

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావ దినోత్సవ శుభాకాంక్షలు

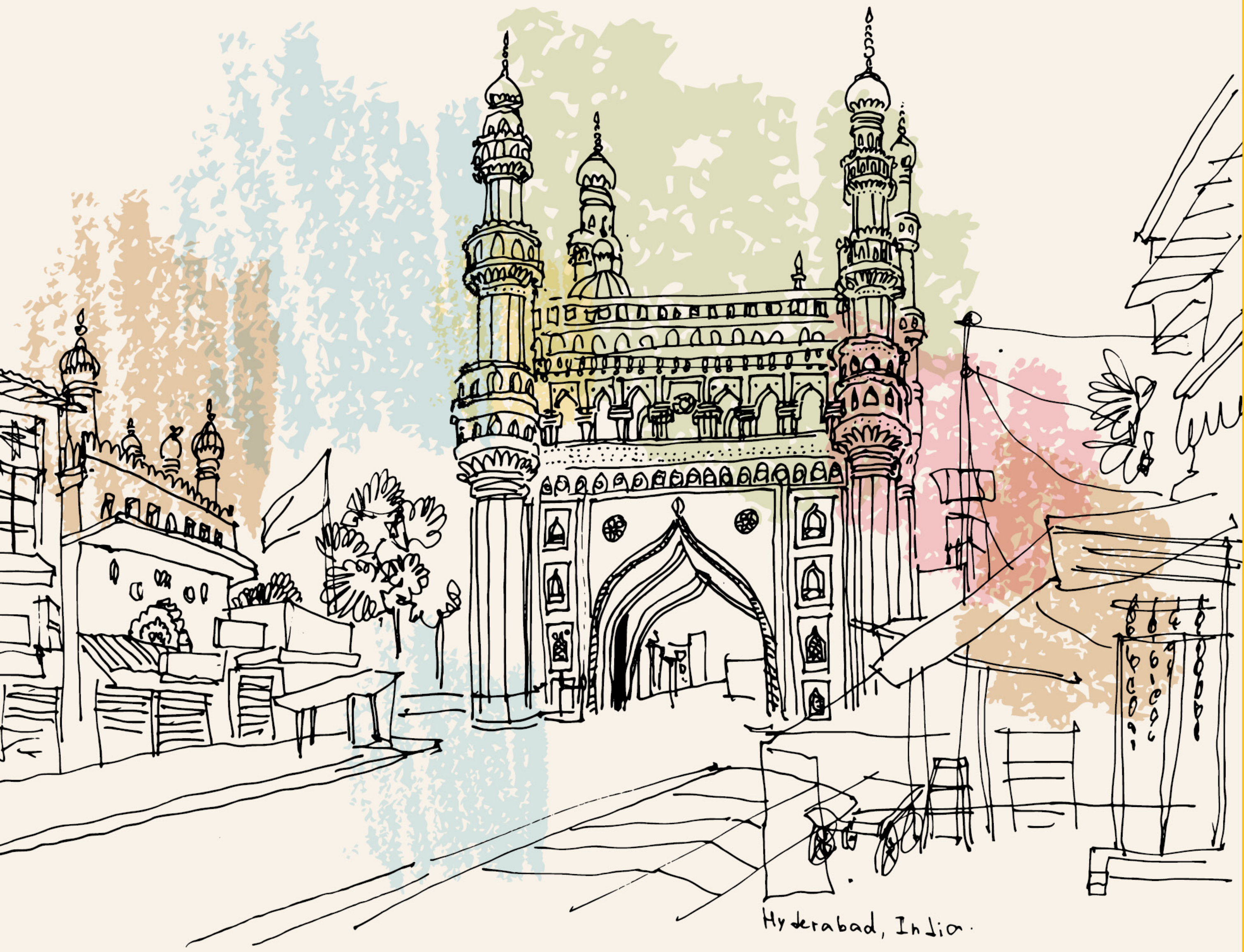

Printed, Published and Owned by : ***KALVAKUNTLA KAVITHA***
Printed at : **HARSHITHA PRINTERS**, Khairatabad, Hyderabad - 500 004.
Published at : **TELANGANA JAGRUTHI,** Pasham Amruthaaram Residency, H.No. 1-2-234/13/46/4, 3rd Floor, Near NTR Stadium Aravind Nagar, Domalguda, Hyderabad - 500 029. Telangana State.
Editor : **KALVAKUNTLA KAVITHA**

విషయ సూచిక

07 కాల్పనికతను జీవవతంగా చిత్రించిన **రూప్ కుమార్** **"మరో వింత"** కవిత....

15 సాహిత్యాన్ని క్రమ్ముకున్న అంతర్జాలాన్ని చిత్రించిన కథ... **లక్ష్మి కందిమళ్ళ "ముసుగులు".**

27 **బహుజన సాహిత్యాన్ని** విపులీకరించిన దత్తయ్య సృజన మీద **కృష్ణ కౌండిన్య** విశ్లేషణ...

05 పాలగులాబి వన్నె అమ్మాయితో మతాతీత స్నేహం చిత్రించిన కథ.... **వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు "ఒక నిమిషం కథ"**

09 పర్యావరణ రక్షణ గురించి మనుషులను హెచ్చరిస్తున్న **మాణిక్యం** కథ... **"పక్షుల లేఖ"**

17 కరోనా కల్లోలాన్ని చిత్రించిన **వైరాయణాన్ని** ఆవిష్కరించిన **సంగిశెట్టి**

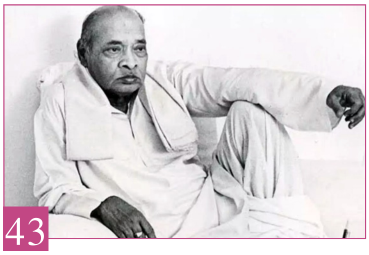

43 **పి.వి. కాలాతీత వ్యక్తిత్వాన్ని** గుర్తించి కవిత్వాన్ని విశ్లేషించిన **వాసరచెట్ల** వ్యాసం

31 సమాజంలో మార్పును ఆకాంక్షించే సృజన కారుడు **మేరెడ్డి యాదగిరి రెడ్డి** **సాగర్ల సత్తయ్య**తో ముఖాముఖి.

శ్రమైక జీవన సౌందర్యం చిత్రించిన **కొండపల్లి నీహారిణి** కవిత... **"మీదే తొలి సంతకం"** ...పేజీ 04

మోసానికి ఫలితం చెప్పిన **కూర చిదంబరం**.... **"నరుడి బ్రతుకు నటన"** కథ ...పేజీ 21

వేంకటాచార్యుల ప్రజ్ఞలోని అనేక కోణాలని ఆవిష్కరించిన **డా॥ సరోజినీ బండ** ...పేజీ 13

దాస్యం కవితలో దార్శనికత విప్పి చెప్పిన **మౌనశ్రీ**...పేజీ 25

తెలంగాణ సంస్కృతికి కారణమైన పేరిణిని పరిచయం చేసిన **శ్రీరామోజు హరగోపాల్** వ్యాసం....పేజీ 36

మనిషికి ఆత్మస్థైర్యం ప్రబోధించే నక్క **హరికృష్ణ** కవిత **"దగ్ధ సత్యం"** ...పేజీ 44

ఇంకా... మరెన్నో కవితలు, సాహితీ శిఖరం, సమాజం, పుస్తక పరిచయం, స్వీకారం.. మొదలైనవి...

కవిత

కత్తెర

నాంపల్లి సుజాత, 98480 59893

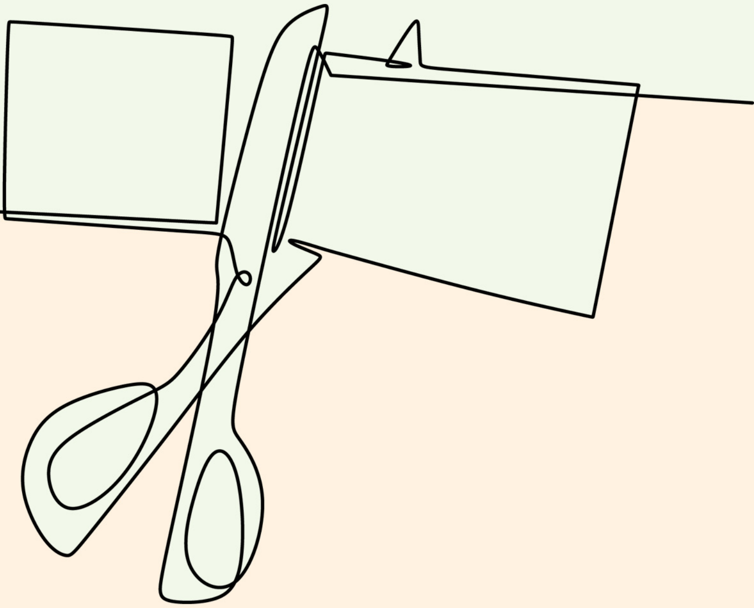

ముక్కలు ముక్కలుగా
కత్తిరించేందుకు పుట్టిన
కఠిన పరికరమే
కత్తెర అనుకుంటాం కానీ..!

ఆ కత్తిరింపు వెనకున్న
కళా ప్రయోజనం
ఆ కత్తిరింపు వెనకున్న
నిస్వార్థ నైపుణ్యం
ఆ కత్తిరింపు వెనకున్న
సృజనాత్మక దిద్దుబాటుకి
ముగ్ధులమవుతాం..!

అక్కరలేని వ్యర్థాలను
తొలగించడమే
అందమైన
శిల్పాన్ని ఆవిష్కరించడం.

బొడ్డు పేగును కత్తిరించి
నన్నీ లోకానికి తెచ్చిన ఘనత కత్తెరదే..!
ఆ తాపత్రయం
తల్లి నుంచి నను వేరుచేస్తున్నట్టు అనిపించినా
నన్ను నన్నుగా నిలబెట్టాలనే..!

కత్తెరను
చూసినప్పుడల్లా
మా ఊరి దర్జీతల్లి యమునమ్మే
నా కళ్ళముందు మెదులుతుంది..
చిన్నప్పుడు
నేను మెచ్చిన బుగ్గ చేతుల గౌను
ఆమె చేతిలున్న కత్తెర చలువే.!

చుక్కల ఆకాశాన్ని
ముక్కలుగా కత్తిరించి కుట్టిస్తేనే
మా బడి పిల్లల ఏకరీతి దుస్తులు

తలనీలాల నుంచీ
తరువుల ట్రిమ్మింగ్ దాకా
కార్యాలయాలనుంచీ కర్మాగారాల దాకా
పాల కవర్ల నుంచీ
ప్యాకింగుల రేపర్ల దాకా
విస్తార సేవలీ కత్తెరవే

దాని కళ్ళల్లోంచి
నా వేళ్ళు ఒడుపుగా దూరి
రంగురంగుల కాగితప్పూలను
వికసింప చేస్తున్నప్పుడు
నా ఆనందం అపురూపం
రెండు కత్తి అంచులనీ
కలిపి టాకా వేస్తే
పుట్టుకొచ్చిన రూపమే కత్తెర..!

అన్నట్టు
మీకు తెలుసో లేదో
కనబడని కత్తెరలు కూడా ఉంటాయి
వాటి ధాటికి
పోక చెక్కల్లా ముక్కలయ్యి
నలిగే సమిధలూ కోకొల్లలు

మీరెన్నన్నా చెప్పండి
పలు ప్రయోజన కారే ఈ బహురూపుల కత్తెర
అది లేకుంటే..
నాకూ.. నా వంటింటికీ
ఊపిరి సల్పదంటే నమ్మండీ..!

సంపాదకీయం

తంగేడు

తెలంగాణ జాగృతి
తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

1-15 జూన్, 2022

సంపుటి 02 సంచిక 14

శ్రీమతి కల్వకుంట్ల కవిత
ఎడిటర్

డా॥ కాంచనపల్లి గో.రా.
అసోసియేట్ ఎడిటర్
9676096614

ఎడిటోరియల్ బోర్డ్ :
ఘనపురం దేవేందర్
రంగు నవీనాచారి

పద్యకవిత్వంలో సురవరం మార్గం...

సాధారణంగా పద్యకవిత్వం అనేసరికి అదొక మూస సంప్రదాయధోరణి అనే భావం చాలామందిలో చూస్తుంటాం. అట్లాకాకుండా పద్యనిర్మాణంలో సంప్రదాయాన్ని పాటిస్తూనే పురోగామి దృక్పథాన్ని చూపించిన జాతివైతాళికుడు సురవరం ప్రతాపరెడ్డి.

సురవరం ప్రతాపరెడ్డి 1896-1953లో జీవించిన జాతీయవాది. అదే సమయంలో ఒక కవికుండాల్సిన సామాజిక దృష్టి. భావికాలానికి మార్గదర్శనం చేయగల దార్శనికత ఆయనకు పుష్కలంగా వంటబట్టింది. సురవరం కథలు, వ్యాసాలు, చారిత్రక కోణంలో ఆయన రచించిన విమర్శ గురించి సాహితీలోకంలో అందరికీ పుష్కలమైన చర్చలు జరుగుతున్నాయి. అయితే తెలుగు సాహిత్య విమర్శకులు ఆయన కవిత్వం మీద పద్య రచనమీద పూర్తిస్థాయిలో దృష్టి పెట్టడం లేదనిపిస్తుంది. సంప్రదాయిక నిబంధనలను అనుసరించే కొనసాగుతుంది సురవరం రచన. కాని ఆయన ఎన్నుకునే వస్తువులో పురోగామి దృక్పథం కనబడుతుంది.

దేశమాత అనే పద్యఖండికలో ఆయన ఒక సీసపద్యంలో పూర్వాపరోదధి వింధ్యాచలోత్తుంగ శిఖరములు, పటుభీకరోద్దూత శక్తి విద్యా జనిత సద్గుణాఢ్యులు లాంటి సమాసాలే ఆయన భాషా పాటవాన్ని సంప్రదాయంతో అనుసంధానం జరిగిన ఆయన పద్ధతిని తెలియజేస్తాయి. అదేవిధంగా సమాసాలు నిర్మించడంలో ఒక అలవోకత ఈ పద్యధారాప్రవాహంలో మనకు కనిపిస్తుంది. మాతృభాషా మాధుర్యాన్ని చిత్రిసస్తూ ఆయన రాసిన మరో పద్యంలో పరిపూర్ణ భావనాభస్తరంగోద్వేగ, ఆంధ్రీకుమారీ సమాయుక్త పరిపూత లాంటి సమాసాలలో ఈయన భాషాసాధికారత ప్రబంధాల పోహళింపుతో కొనసాగిన ఆయన రచనను చూడవచ్చు. ఆయన సంప్రదాయిక రచనా సంవిధానాన్ని గురించి ఇట్లాంటి ఉదాహరణలెన్నైనా ఇవ్వవచ్చు. కాని ఇదే మార్గంలో ఆయన చూపిన సామాజిక దృక్పథాన్ని కూడా అనివార్యంగా గుర్తించాల్సి వుంటుంది. తుకారం పద్యకావ్యంలో తుకారం నోట "బ్రాహ్మణుల, మాలల నొక్కవిధంబు జూచు" అని తుకారం నోట పలికిస్తాడు. మరో పద్యంలో రామదాసు, కబీరు వంటి బ్రాహ్మణేతర కవుల భక్తి భావాన్ని స్మరిస్తాడు.

ఇవేకాక అనేక సామాజిక కోణాలను ఆయన పద్యాలు స్పృశిస్తాయి. ఆయన అనంతరం 1910 నుండి 1983 వరకు కొనసాగిన శ్రీశ్రీ, అభ్యుదయవాద ప్రవక్తగా జోతలందుకున్నాడు. కాని శ్రీశ్రీ అభ్యుదయవాదం మార్క్సిస్టు ప్రభావంతో వచ్చినది. వర్గదృక్పథం దీని ప్రధాన లక్షణం. సురవరంలో ఈ విధానం కనిపించదు. ఆ మాటకొస్తే మహాకవులుగా చలామణి అయిన ఏ ఇతర సమాంతర కవుల ప్రభావం కూడా ఆయనలో చూడలేం.

కాగా తెలంగాణలోని సాహిత్య పరిణామాన్ని ప్రత్యేక దృష్టితో చూడవలసి ఉంది. సాహిత్య విమర్శకులు ఆంధ్ర కవుల రచనానుశీలతను అనుసరించి చేసిన విభజనే సార్వత్రికం అనుకోవడానికి వీలులేదు. ఈవరకు సాహితీ రంగంలో కనిపిస్తున్న సాహిత్య చారిత్రకాంశాల పరిధి మరింత విస్తృతం చేసుకోవాల్సి ఉన్నది. తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రను ఇక్కడి సామాజిక నేపథ్యంతో చూడాల్సి ఉంది.

సురవరం సాహిత్యం ముఖ్యంగా పద్యకవిత్వంలోని వస్తు పరిణామ, సంవిధానం ఈ దృష్టితో చూసినపుడు జాతీయ వైతాళికుడుగా ఆయన మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తాడు.

జై తెలంగాణ, జై జాగృతి.

కవిత

మీదే తొలిసంతకం

డా॥ కొండపల్లి నీహారిణి, 98663 60082

ప్రొద్దుమాపుల కొమ్మల ఊయల్లో
ఉజ్జీవనోల్లాస మధురోహలను హరితమాలికగా
కోరుతున్న భూమిపుత్రులు మీరు
అక్షరం పర్వతాకారమైపోతున్న
ఈ సందర్భాలలో కృషీవలుని అర్థం కోసం
ఏ నిఘంటువుల్లో తలదూర్చాలో
తెలియని సందిగ్ధతలో మేము

వేగుచుక్కలు పొడిచినప్పటినుండి
అనాది అనంతాల మధ్య
వెలుగునీడలై భూమ్యాకాశాల
సతత సమ్యక్ భావనగా
మీ శ్రమవృక్షం మొగ్గతొడుగుతుంది
వసంతాది శిశిరపర్యంత సమూహ
పరిణామ రసానందమంటే ఇదే

కోతకొచ్చినపంట మీ కన్నుల వెలుగై
పౌనః పున్యంగా తీవెలు తీవెలుగా
మమ్మల్లుకుంటున్నది

నీరుపోసిన మీ చేతుల మునివేళ్ళూ
వేర్లానుకున్న మీ అనుభవాలూ
అనిర్వచనీయమైన పరంపరకు
ఆధారమేనని తోస్తున్నది

రేపటి విత్తనాలకై ఈరోజు
ప్రత్యేక పంటల మొక్కలకై
గుత్తులుగా గుత్తులుగా
విచ్చుకుంటున్న బీజాంకురాలలో
మీ మోమే సగర్వసరేఖతో తరగని
దండితిండి నిధిగా కనిపిస్తున్నది

యాసంగి రోహిణి ఎడగారుల
కాలం బలిమి మీకు తెలుసు
పచ్చని చిరునవ్వుల వాన రాకడా
ఇంటికొచ్చే పంట కొట్టుకు పోకడా మీకే తెలుసు
తొలికారు మలికారు కార్తెల ఆర్తీ తెలుసు
లాభనష్టాల చెమక్కులూ చురుక్కులూ
మీకు తెలిసినంత ఎవరికి తెలుసు

ముప్పూటలా మా చేతివేళ్ళు
నోటికందుతున్నవంటే
అది మీ కాళ్ళకంటిన బురద గుప్పిన
పరిమళమేనని ఎరుగని
మాలోకమైపోయిందిప్పుడు

మండెగట్టి నారుపోసి మొలకలను తీర్చి దిద్దాలని
నేలను మెత్తజేసి అలికే చలువ మీది
ఏ కార్తెకు ఆ కార్తెగా పచ్చని పైరులా అలా
మీ శ్రమవృక్షం పుష్పిస్తూనే ఉంటుంది

హాలికుడా నాగేటిచాళ్ళు తీస్తూ నీవు
నీవెంటే హాలిని విత్తనాల ఒడితో
అడుగులో అడుగవుతుంది

గోరుకొయ్యల మినుకు వెలుగులనుండి
మీ స్వేద ముత్యాల సరాలు చిందగా
జనావళి ఆకలి తీరుస్తూ మీరు
జీవితాలే మారాకు వేసే ఋతుశోభనంతా
దృశ్యమానం చేస్తూంటే
కృతజ్ఞులం అవుతూ మేము

గతానికీ ఆగతానికీ మధ్య
నడుస్తూ గెలుస్తున్న నేటికి
నిత్యచైతన్య యోధులు మీరని
పొత్తిళ్ళ బిడ్డకూ తెలుపాల్సిన
బుద్ధిజ్ఞానాల ముఖ్యావసరాలు మావిప్పుడు

ఘనీభవించిన గుండెలూ
కనికరించని కాలమూ
జంటగా శీతకన్ను వేస్తుంటే
కన్నీటి వెచ్చదనం తెలిసి కొందరమైనా
రైతులైన మీ పక్షమైతే
ఇక అన్నీ శుక్ల పక్షాలే
కన్నుల పున్నమి వెన్నెలలే
చైత్రోత్సాహ సంతసారంభంలా
మామిళ్ళూ పూస్తాయి కోయిళ్ళూ కూస్తాయి
హాలినీ హాలికులారా
ఎడతెరిపిలేని జాతి పురోగమన గీతానికి
దేహ రక్షణకూ దేశ రక్షణకూ
మీరే అండదండ
మీకిదే నా అక్షరాల పూలదండ

పొలం గట్టు మీద గువ్వల రసాస్వాదనలా
కొత్తదనపు తీపి రుచులు తెలిపే
ప్రతి రోజూనా
మీదే తొలిసంతకం.

నాటి కథ

ఒక్క నిమిషం

అందాన్ని చూసిన భావుకత...

వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు

నా హసీనాకన్న మూడేళ్ళు ముందు ఈ ప్రపంచంలో వచ్చే భాగ్యం నాకు లభించింది. మేమిద్దరమొకే వాతావరణంలో పెరిగినవాళ్ళం. తిరగాడింది ఒకే వాడ. చదువుకున్నది ఒకే బళ్ళో.. ఆడుకునే బొమ్మరిండ్లు కూడా ఇద్దరం కట్టుకునేది. హసీనాతో నేను ఆడుకుంటూ ఉంటే మా తాతయ్య గారికి నచ్చేది గాదు. “తార, శశి, ఇందిర.. ఎవరూ దొరకలేదు రా! ఎప్పటికీ హసీనా! హసీనా... అంటూ చస్తావు” అని మందలించే వాడు. “ఎన్నడో తురకల్లో కలుస్తావురా...” అని ఏమేమో అనేవాడు మా పక్కింటి జానకిరామయ్య...

* * *

తీర్చిన ముక్కు, గులాబి బుగ్గలు, తుమ్మెద లాంటి కుటిల కుంతలాలు, ఉబ్బిపోయిన రొమ్ము, పాల గులాబి వన్నె.... అంతేగాదు, హసీనా సుగుణ కూడా. కష్టపడేవాళ్ళతో సానుభూతి చూయించడం, ఇంటివాళ్ళకు తెలీకుండా సహాయము చేయడం బాగా తెలుసు. ఓర్పు, వినయం గల సుశీల, అయితే ఒక్కటుంది ఆమెలో. అందుకే అప్పుడప్పుడు నాకు ఆమెకు తేడా అయ్యేది. అది ‘ఒక్కనిమిషం’ హసీనా సింగారింపు జ్ఞాపకమొస్తే నా కోపావేశ రసము సరిగ్గా 110 డిగ్రీల మీదనే ఆగేది. ఒక్కొక్కప్పుడు నెత్తి తిరిగిపోయేది. స్మృతి తప్పడముగా జరిగేది. నా మతి పోవుటకిది చాలదూ?

నా ఇంటిపక్కనే హసీనా వాళ్ళది చివరి అర్ర. హసీనా స్వంతంగా ఆక్రమించింది. పనితనమున్న గోడ చెక్కమీద ఒక గడియారముంది. రెండు గజాల పొడువు ఓ మెజాబల్ల చుట్టు ఒకే సెట్టులోని కుర్చీలు. మెజా పక్కనే ఓ నిలువుటద్దం ఉంది. దానిమీద రకరకాల నూనెలు, క్రీంలు, బ్రి..., స్నోలు, పౌడర్లు రకరకాల బుడ్లలో ఉండేవి. రిబ్బన్లు, పిన్నులు, క్లిప్పులు, బ్రష్షులు, దువ్వెన్లు, రంగురంగుల అట్టపెట్టెల్లో పెట్టి ఉండేవి.

ఆ టేబిల్ ముందు నుంచుంటే, ఓ నర్సులా కనిపించేది. ఒహ రెండుసార్లు “.......” అని అప్రయత్నంగానే పెదమల్నించి జారింది గూడా... ఎప్పుడైనా దిద్దడం మొదలెట్టిందంటే సరిగ్గా మూడు గంటలు అయ్యేవి. ప్రొద్దున్నే లేచి పళ్ళమీద బ్రష్షు పెట్టిందంటే అరగంట త్రిప్పిన ప్రక్కనే త్రిప్పుతూ, తొమ్మిదవడం తోనే పదేసిసార్లు పులకరిస్తూ, అక్కణ్ణుంచి తువాల్తో మొగం తుడుస్తూ అర్రలో ప్రవేశించిందంటే కాలేజి మోటారు వచ్చేవరకు పురుసత్తే. కాఫీ చల్లార్నా, నాష్టా దొరకదని తల్లి బెదిరించినా అర్ర దాటేది లేదు.

రాసిన బుగ్గమీద మళ్ళీ స్నో రాయడం తెల్ల పౌదరు మీద రోజా పౌడరు, మళ్ళీ దాన్ని తుడువడం జరుగుతూ ఉండేది. తీసిన పిన్నును పెట్టడం, పెట్టినదాన్ని తీయడం, సరిగ్గా పెట్టరాకపోతే “డ్యామిట్, ఈ కంపెనీవి ఇట్లనే ఉంటాయి” అని విరిచేస్తూ ఉండటం గూడా తటస్థించేది.

హసీనా ఇంటివాళ్ళకు, అందరికీ నేనంటే ప్రాణం. వాళ్ళు తురకాళ్ళైనా, నాకు ఘోషా పర్దా ఏంలేదు. నేనంటేనే వాళ్ళకు నమ్మకం. హసీనా, నేను రూంలో ఒంటరిగా గూర్చుండి రాత్రి పదేసి గంటల దాకా గపాలు నరికేవాళ్ళం. సాయంత్రం గాలికని వెళ్ళేటప్పుడు తరచుగా నా కార్లో హసీనాను తీసికవెళ్ళేవాణ్ణి. కాని తంటా వచ్చేది ఒక్కనిమిషంలో... ఇందుకనే ఐదున్నరకు వెళ్లేదుంటే, రెండింటికే తెలిపేది నేను. అప్పుడే ఫ్యాషన్ మొదలెట్టేది. దిద్దుట్లో తన్మయమైపోయేది. రూం కింద హార్ను ఇచ్చి, ఇచ్చి నేను వేసట జెందేది కాని, ఈ హార్నేమీ హసీనాకు పరాకు చెందించేది కాదు. ఇదో వస్తుందేమో, అదో వస్తుందేమో అని బ్రేకు వేయడం, పెట్రోలు ఆఫ్ చేయకుండడం జరిగేది. కిటికీలోంచి చూస్తూ “ఒక్క నిమిషం” అనేది అదేం నిమిషమో, ఏం గడియారమో నాలుగు గంటలైనా ఆ నిలువుటద్దం పోనీయదామెను. అదేం ఆకర్షణ శక్తో దాన్లో, ఇదే నాకు కోపం కలిగించేది. చీవాట్లు గూడా పెట్టేవాణ్ణి.

* * *

రెగ్యులర్గా చూడకున్నా ఈష్టిండియా

నాటి కథ

ఫిల్ము కంపెనీవారి 'లవకుశ', 'గౌహర్, 1934-1933' లాంటివి వస్తే మాత్రం విడిచేవాణ్ణి గాదు. ఒక స్నేహితుడైన వెంబడించాలి. ఎవరేమైనా నా హసీనా మాత్రం ఉండాలి. నే రమ్మంటే 'రాను' అని ఎదురుచెప్పేది గాదు. ఎంత పనున్నా సరే... అదే మేం చేసుకున్న ఘడియ. ఎవరైనా ఇంట్లో ఆడ్డానికి, చూడ్డానికి రమ్మంటే పదిసార్లకొకసారి వెళ్లేది. మొహం చిట్లించుకొంటూ విసుక్కునేది. నన్ను డిస్టర్బ్ చేయవీల్లేదని.

★ ★ ★

నా గది తలుపు తట్టినట్లైంది. సగం కప్పు తాగానో లేదో కో... పెట్టూ సరే అన్నాను. "హల్లో.." అంటూ గబగబా వచ్చేసింది లోపలకి. మొహం, ఉడుపులు, ఏం కనపడ్డవి కావు. అందాజా హసీనా గావచ్చుననుకున్నా, లేకపోతే ఎవరికా ధైర్యం... నేను మొదటి షోకి కృష్ణా టాకీస్‌లో 'గౌహరు' (మిస్ 1934) ఫిల్ము చూడాలె అనుకున్నా.

★ ★ ★

సాయంత్రం ఆరున్నర గంటలకు షో మొదలైనా, నాలుగింటికి పదినిమిషాలు ముందే రూంలోకి వెళ్ళింది హసీనా. గడియ వేసికొంది. మహాప్రళయంగా తీర్చుకుంటోంది. హసీనాకు ఈ ప్రపంచంలో ఏం లేదు. దేనికన్న ఎక్కువ- ఇప్పటికీ హసీనాకు పదహారేళ్లే వచ్చినా నాలుగేళ్ళు చిన్నదిగా చూపడాలని మెండు అభిలాష. మొహాన్ని సాధ్యమైనంతవరకు నున్నంగా ఉంచి, తళతళలాడించాలనే ప్రయత్నం ఎప్పటికీ బుగ్గల్ని అద్దాల్లా చేయడంలో నేనే నేర్పరినంటూ ఉంటుంది గూడా తన ఆంతరంగికుల్తో.

మంది మొహాలు తన బుగ్గల్లో అగుపడాలి. అవి జూచి "ఇంతేనా వాళ్ళందం" అని వెక్కిరింపుల నవ్వు నవ్వాలి అని గాదు మరి. హసీనా తీర్పు దిద్దులు మందిని వెక్కిరింపడానికో, యువకులను వలల్లో చిక్కించుకోడానికో కాదు. అది నిష్కామకర్మ... నవ్వులాడ్తు, ఆరుబైట పచారు చేస్తోంటే- వెంటనుండు నాకు సంతోషము నవ్వు తప్ప ఏది

నా గది తలుపు తట్టినట్లైంది. సగం కప్పు తాగానో లేదో కో... పెట్టూ సరే అన్నాను. "హల్లో.." అంటూ గబగబా వచ్చేసింది లోపలకి. మొహం, ఉడుపులు, ఏం కనపడ్డవి కావు. అందాజా హసీనా గావచ్చు ననుకున్నా, లేకపోతే ఎవరికా ధైర్యం... నేను మొదటి షోకి కృష్ణా టాకీస్‌లో 'గౌహరు' (మిస్ 1934) ఫిల్ము చూడాలె అనుకున్నా.

జ్ఞాపకం లేకుండేది.

ఏం చెప్పాలి- వెన్నెల రాత్రుల్లో సౌందర్య దేవిలా తీర్చిదిద్దుకొని డాబామీద నాతో గపాలు నరుక్తూ ఉంటే బుగ్గలెట్లు న్నాయో చూద్దామని, చందమామ దిగొచ్చాడు. బుగ్గల మీదనే తాండవిం చడం మొదలెట్టాడు. తార పిలుపు వినబళ్లేదేమో! మేము రెండు గంటలు కూర్చున్నాం. పోనేపోడు ఆ చల్లనయ్య.

నాటి కథ

పాపం నటరాజమూర్తి జుట్టుమీద కూర్చుండి నేర్చుకున్న నాట్యాన్నంతా చూపెట్టాడు. కాని బృహస్పతి భార్య గాదుగా నా హసీనా వెనకాముందు లేక వెంబడించడానికి.

ఆమె సౌందర్యం కిరణాల ప్రయోగం నన్నందగాణ్ణి చేసింది. ఆమె గంధాన్ని హరించి నాకప్పగించే వాయుకుమారునికి కృతజ్ఞత. నాకు సౌగంధిక పరికరాల్ని కొనే ఖర్చు తగ్గించాడు.

★ ★ ★

ఐదుగంటల్నించి ఐదున్నర వరకు ఛోటీబేగం... లాడ్లీ బేగం... గోరీబీ... తుదకు హసీనా అంటూ ఎన్ని విధాల పలుకరించినా వినిపించుకోలా కాఫీ చల్లారిపోయింది. రావేమే అనే తల్లి మాటలకి, 'ఒక్కనిమిషం' అని మాత్రం కిటికీల్నించి వినబడ్డది. ఆరుగంటలైనా ఒక్కనిమిషం కాలేదేమో కాని... నిజం విచారిస్తే తీర్చడం, దిద్దడంలో మునిగి ఉన్న హసీనాకు కాఫీ, ఉప్మాలో లెక్క!

★ ★ ★

సరిగా ఆరింటికి రూంకింది రోడ్డుమీద నా మోటారు హార్న్ వినబడ్డది హసీనాకు, "ఓహెూ.. వచ్చావు.. ఇదో ఒక్క నిమిషం, రిబ్బను కట్టి, బ్లౌ బ్లౌజు తొడిగితే అయింది. ఎంత ఒక్కనిమిషం" అని నిశ్చయించింది.

పదినిమిషాలైంది. ఇదేమిటి... హార్నిస్తే హసీనా తమ్ముడు జానీ వచ్చాడు. నన్ను చూస్తూనే ఇంట్లోకి తీసికెళ్ళి టీ, బిస్కెట్లు ఇచ్చాడు. మొత్తానికి టీ టాక్‌లో పావు గంట చెల్లు. ఆట మొదలుగావడానికి ఐదు నిమిషాలే.

ఇంకొక రూంలోకి పోయే వీలు లేదు. నేనే పోవాలి. నేను పోతే కొన్ని నిమిషాలన్నా తప్పకుండా అవుతాయని గబగబ కారులోకెళ్ళి హార్నిచ్చా. ఆ బంగళా కిటికీలోంచి మెరుపు మెరిసింది. "హాలో సాక్సుకి, షూజుకి మ్యాచ్ కుదరలేదు. ఎంత ఒక్క నిమిషం" అని గరుకుమనిపించింది తలని. ఆరున్నర అయింది.

ఆట విడిచే ఇష్టం లేదు. హసీనాను విడిచి పోవడానికి మనసొప్పదు. విచారించి వాయిదా వేసిన మిత్రులకి ఆశాభంగం కలుగుతుందని. "వెంటనే రావాల్సింది- క్షమించాలి. బాక్సుకు నీక్కూడా టిక్కెట్టు కొంటా. కారు నీకొరకుంది" అని చీటి వదిలి జాని బైస్కిల్ మీద వెళ్ళా. ఆట మొదలుగావడం, నే బాక్సులో గూర్చోవడం ఒకేసారి.

★ ★ ★

ఇగోలేదు... అగోలేదు. మంచి సీనపుడు చూశావు హసీనా అనేవాణ్ణి (అలవాటు గనుక) వేలు గరచుకునేవాణ్ణి (లేదుగనుక) నా పక్క ఏ చప్పుడైనా హసీనా అనుకునేవాణ్ణి. ఫిల్ము బాగున్నా హసీనా లేకపోవడంతో ఎంత ఆనందించాలో అంత ఆనందించలా. జాని సైకిలిచ్చేసి పోయేటప్పుడైనా హసీనాను చూద్దామని హార్నిచ్చా- "మిస్టర్ బూచు పెట్టుకునేదే ఆలస్యం వెళ్దాం ఫిల్ముకి ఎంత ఒక్క నిమిషం" అంది హసీనా- "ఒక్క నిమిషం" అంటూ హసీనా ఆతురత పడడం, నేను కార్లోంచి స్పష్టంగా తొంగిచూశాను.

8 'గోలకొండ', 12 డిసెంబర్, 1935

కవిత

మరో వింత!

డా॥ రూప్ కుమార్ డబ్బీకార్,
99088 40186

వింతగా ఈ రోజు నా కంటి నుండి
పువ్వులు రాలుతున్నాయి
సీతాకోకలు ఎగురుతున్నాయి
దాహం తీరక ఎక్కిళ్ళు పెట్టే
గొంతుకలో కోకిలలు తిష్ట వేసాయా?
విషాద రాగాలకు మారుగా
స్వరపేటికలో హిందోళాలు ఓలలాడుతున్నాయి!
గ్రీష్మ దేహంపై వసంత కన్యక
చివురు పూతల పోగుచేసుకుంటున్నది
శిశిరపు ఆకులు హేమంతపు గాలి
భుజాలపై ఊయలలూగుతున్నవి
ఎందుకో ఈ రాత్రి నా కంటినిండా
మిణుగురులు వెలిగి
నక్షత్రాలకు పోటీగా నర్తిస్తున్నాయి
ఇదంతా కల కాదు కదా!
కల కాకుండా, అదే నిజమైతే
మరో వింత జరగడంలో ఆశ్చర్యమేముంది!!

సురవరం ప్రతాప రెడ్డి

దేశమాత

ఒకనాడు పూర్వాపరోదధి వేళల
వ్యాపించి మించెనవారితముగ

ఒకనాడు వింధ్యాచలోత్తుంగ శిఖరంబు
పైనుండి యంతటఁబాఱఁజూచె

ఒకనాడు పటుభీకరోద్దామ శక్తియై
భామినీ పతుల సలాములందె

ఒకనాడు కాకతి ప్రకటితబలముచే
సంగ్రామ విజయధ్వజంబునెత్తె

అట్టి సాహసంబులజేసెనాంధ్రమాత
తన కుమారులు శూరులై తనరుకతన
మరల నుద్ధరింపుడు మన మాతృభూమి
నఖిలవిద్యాజనితసద్గుణాఢ్యులార!

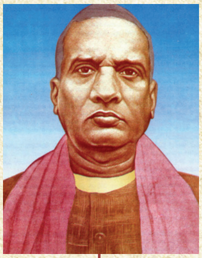

మాతృభాష

పరిపూర్ణ భావనాంభస్తరంగోద్వేగ
గౌతమీగంభీరగమనమునకు

ఆలంపురీనందనారామ విభ్రాజి
మల్గోబఫలరాజి మధురరుచికి

ఆంద్రీకుమారీ సమాయుక్త పరిపూత
తుంగా పయస్సు మాధుర్యమునకు

ఖండశర్కరజాజి ఖర్జూర గోక్షీర
ద్రాక్షాదియుతరామ రసమునకును

అమృతనిష్యంది వల్లకీ హ్లాదమునకు
రాగిణీదివ్యసమ్మోహ రాగమునకు
తేనెతేటలనవకంపుసోనలకును
సాటియగును మా తెనుగుభాషామతల్లి.

క
థ

పక్షుల లేఖ

ప్రకృతిని రక్షించాలని ప్రబోధించే కథ....

జి. మాణిక్యం
94921 64107

పక్షులు మనుషులకు లేఖ రాస్తాయా?

పక్షులు మనుషులతో మాట్లాడతాయా?

పక్షుల పడుతున్న బాధను ఎవరైనా ఊహించగలరా?

పక్షులను చూడటానికి అడవికి వెళ్లిన సలీం మాస్టారు తిరిగి ఇంటికి ఎందుకు రాలేదు?

అసలు సలీం మాస్టారుకి అడవిలో ఏం జరిగింది? సలీం మాస్టారు బ్రతికే ఉన్నాడా? లేడా?

ఈ పుడమి తల్లిపై పెత్తనం చెలాయించే అధికారం మనకు మాత్రమేనా? లేదా మనతో పాటు జీవించే అన్ని జీవులకు ఉందా? ఇలా ఎన్నో ప్రశ్నలకు సమాధానం తెలియాలంటే పక్షులే ప్రాణంగా భావించే సలీం కథ చదవాల్సిందే, ఇక కథలోకి పోదాం రండి....

రోజు అలవాటైన కాళ్ళు అడవి బాటపట్టాయి. నిద్రలేవగానే మదిలో మెదిలేది మచ్చికైన పక్షుల కిలకిల రాగాలు, కీచు కీచుమనే శబ్దాలు. ఆ అందమైన అడవిలో అలంకారంగావున్న పక్షులను వీక్షించుటకు సలీం మాస్టారు బయలుదేరారు. బక్కపలచని శరీరంతో క్షవరం చెయ్యని గడ్డంతో తల నిండుగా వెంట్రుకలతో అందవిహీనంగా ఉన్న సలీం మాస్టారు అందరు అనుకునేటట్లు పిచ్చి వాడు కాదు. ఆ ఊరిలో బాగా చదువుకుని ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగం సంపాదించిన ఏకైక వ్యక్తి. ఈయనకు పక్షుల పిచ్చి ఇప్పటిది కాదు. చదువుకునే రోజుల్లోనే ఓ కెమేరా చేతబట్టి చెట్లకాడ పుట్లకాడ జీవజాలలను ఫొటో తీయటం అతని అలవాటు. సలీం మాస్టారు ఎవరితోనూ ఎక్కువ మాట్లాడే వ్యక్తి కాదు. ఒకవేళ అలా మాట్లాడినా అది తను చూసిన పక్షుల గురించి, వాటి పరిరక్షణ యొక్క ఆవశ్యకత గురించి మాత్రమే మాట్లాడేవారు. ప్రకృతి, పక్షులు అంటే అతనికి పిచ్చిప్రేమ. సూర్యుడు ఉదయించగానే తన రెండు చేతులు చాచి తన భార్య థెరిస్సా దగ్గర పది రూపాయలు తీసుకుని అంగడిలో ధాన్యాలు, గింజలు కొని ఊరి ఒడ్డున ఉన్న అడవికి వెళ్ళి అక్కడ నివసించే పక్షులకు ధాన్యాన్ని ఆహారంగా అందించేవాడు. అడవిలోని పక్షులను పలకరిస్తూ పక్షులలాగే "కీచు కీచు" శబ్దాలు చేస్తూ ఇంటికి తిరిగొచ్చే వాడు. ఊరిలో ప్రజలంతా సలీం మాస్టారుకు పిచ్చి పట్టిందేమో అనుకునే వాళ్లు. వీధిలో ఆడుకునే చిన్న పిల్లలు సైతం మాస్టారును చూడగానే ఎగతాళిగా, వ్యంగ్యంగా కీచు కీచుమని పక్షులలానే అరిచేవారు. ఎవరు ఏమనుకున్నా సలీం మాస్టారు పలికితే పక్షులు కూడా పలుకుతాయి. మాస్టారుకి పక్షులకి ఉన్న ప్రేమపూర్వక మిత్రబంధం అలాంటిది.

సలీం మాస్టారుది థెరిస్సాది ప్రేమ వివాహం. అందుకే ప్రేమ పక్షులలా మాస్టారుని థెరిస్సా చాలా బాగా అర్థం చేసుకుంటుంది. ఒక రోజు సలీం మాస్టారు కనపడటం లేదని కొట్టు అంగడి వాడు వీధంతా చెప్పాడు. ఆ వార్త విని మాస్టారు కూతురు చిన్నీ "అమ్మా ... నాన్న కనిపించడం లేదు ...ఉ.... ఉ...." అంటూ ఏడ్చుకుంటూ ఇంట్లోకి వచ్చింది. "ఊరుకో చిన్ని నాన్న అడవికి వెళ్ళి తన పక్షి మిత్రులను కలిసివస్తారు" అంటూ థెరిస్సా సర్ది చెప్పి చిన్నీని ఓదార్చింది. చిన్ని, థెరిస్సా ఇంటి బయట లోపల వెతికారు. ఎక్కడ కనిపించకపోవడంతో మాస్టారు గదికి వెళ్లి చూశారు. "ఏమైంది అండి ...? ఎందుకు అలా దిగులుగా కూర్చున్నారు..?" అంది థెరిస్సా. మాస్టారు మనసు మూగబోయింది. మౌనంగానే తన చేతిలో ఉన్న లేఖని చూస్తూ కూర్చున్నారు. "అసలు ఆ లేఖలో ఏముంది?. ఇలా ఇవ్వండి" అంటూ లేఖని థెరిస్సా తీసుకుంది. లేఖను చూసాక థెరిస్సా కూడా మౌనంగానే ముఖాన్ని ఉంచింది. "ఏమైంది అమ్మా... ఎందుకు ఇద్దరు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు? నాన్న ఎందుకు ఏడుస్తున్నారు?" అంటూ చిన్ని తన అమ్మను ప్రశ్నించింది. "నాన్నకు ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డర్‌తో పాటుగా ప్రధానోపాధ్యాయులుగా పదోన్నతి వచ్చింది చిన్ని... మనం పట్నంకి వెళ్ళాలి"

అంది థెరిస్సా. సలీం మాస్టారుకి పదోన్నతి లభించిన సంతోషం కన్నా పక్షులను వదిలి వెళ్లే బాధే ఎక్కువగా ఉంది. మాస్టారు మనసు పట్నం వెళ్ళటానికి అంగీకరించ లేదు. కన్నీటి చుక్కలు చినుకులలా థెరిస్సా చేతిపై పడుతున్నాయి... "పక్షి రాజా... మీ పక్షి మిత్రులను వదిలి వెళు తున్నాం అని ఎందుకు ఏడుస్తున్నారు? పట్నంలో కూడా పక్షులు ఉంటాయి. వాటిని చూసుకోవచ్చు కదా" అంటూ థెరిస్సా మాస్టారుని ఓదార్చింది. మాస్టారు కుటుంబం మకాం మార్చి వెళుతుంటే దారిలోని అడవి పక్షులు "కీ... కీ... కీచు... కీచు..." అంటూ అరిచాయి. వాటి యొక్క గోడు మనసులోని బాధ కన్నీరు మాస్టారుకి మాత్రమే అర్థమైంది. మాస్టారు కంటి నుంచి కన్నీరు, పేదల చెంత చిన్న నవ్వుతో వీడ్కోలు పలుకుతూ ప్రేమించిన పక్షులను, తన అమ్మగా లాలించిన అడవిని చూస్తూ... అడవిలో పొందిన అనుభూతులని తలుచుకుంటూ పట్నం వచ్చారు.

ఆ రోజు ఉదయం మాస్టారుకి భిన్నమైనది. రోజు పక్షుల కిల కిల రాగాలతో నిద్రలేచే మాస్టారుకి లారీ, ఆటో, స్కూటర్ వంటి వాహనాల శబ్దంతో ఉదయించింది. మాస్టారుకి ఆ రోజు సంక్రాంతి పెద్ద పండుగని కూడా గుర్తులేదు. పల్లెలో గడిచినట్టుగా మాస్టారు దిన చర్య మొదలు కాలేదు. చిన్ని మరియు థెరిస్సా ప్రార్థన ముగించుకుని ఒక అరటి ఆకులో కొంచెం అన్నంతో వచ్చి "ఏమండీ ఇంటి పైకెళ్ళి చనిపోయిన అత్తమామకి అన్నం పెడుదాం రండీ" అని చెప్పి తీసుకెళ్లారు. మాస్టారు, థెరిస్సా, మరియు చిన్ని ముగ్గురు మిద్దెపైకి ఎక్కారు. మాస్టారు "కా..కా..కా.. కా..." అంటూ కాకులను ఆహ్వానించారు. కాకి వచ్చి తింటే చనిపోయిన తన అమ్మ నాన్న లు వచ్చి తిన్నారని నమ్మకం. అలా జరిగితే మాస్టారికి ఒక సంతృప్తి. మాస్టారు ఎన్ని సార్లు అరిచి కాకులను పిలిచినా ఒక్క కాకి కూడా రాలేదు. "నాన్న... పట్నంలో కాకులు ఎందుకు రాలేదు?... అవి ఇక్కడ ఉండవా?... ఎందుకు ఉండవు?" అంటూ వరుస ప్రశ్నలను మాస్టారు పైకి విసిరింది చిన్ని. మాస్టారుకి చిన్ని వేసిన ప్రశ్నలకు ఏమి సమాధానం చెప్పాలో తెలియక సతమతపడ్డారు. అప్పుడు ఇంటి క్రింద నుంచి ఒక పెద్దాయన "బాబు పట్నంకి కొత్తనా... ఇక్కడ కాకులు ఉండవు బాబు.. బజారుకెళ్లి రెంటుకి తీసుకొచ్చుకోవాలి" అంటూ వెటకారంగా ఒక నవ్వు నవ్వి సలహా ఇచ్చాడు. ప్రకృతిలో ఉండే కాకులను రెంటుకి తీసుకోవటం ఏంటని ఆలోచిస్తూ మాస్టారు, చిన్ని బజారు దారిపట్టి షాప్‌కి వెళ్లి "కాకులు రెంటుకి కావాలి ఎంత?" అని అడిగారు మాస్టారు. "జత కాకుల అయిదు వందల రూపాయలు రెంటు సార్, కానీ ఇప్పుడు లేవు సార్ "అన్నాడు షాప్ ఓనర్. చేసేదేమీలేక ఇంటికి తిరుగుముఖం పట్టారు చిన్ని మరియు మాస్టారు. వెళ్లే దారిలో." నాన్న... మన పల్లెలో ఎక్కువగా ఉండే కాకులు ఇక్కడ ఎందుకు లేవు?.. మనం కా..కా.. అని అరిస్తే వచ్చే కాకులు ఎందుకు రాలేదు...?" అంటూ చిన్ని మరలా తన మదిలో మెదిలే ప్రశ్నలను కత్తులలా సలీం మాస్టారు మీదకి విసిరింది." ఇక్కడ చెట్లు ఉండవు, కాలుష్యం ఎక్కువ తల్లి అందువలన కాకులు ఇక్కడ కరువయ్యాయి తల్లి" అన్నాడు మాస్టారు. "అయితే కాకులను, పక్షులను ఇక్కడ చూడలేమా నాన్న....?" అంటూ మరో ప్రశ్న వేసింది చిన్ని. "సాధారణంగా కాకులు పక్షులు అన్ని ప్రాంతాలలో విరివిగా ఉండాలి తల్లి.. కానీ వాటికి ఇక్కడ సరైన ఆవాసం లేక అవి కనుమరుగయ్యాయి" అని సమాధానం ఇచ్చారు మాస్టారు. "ఎందుకు ఆవాసం లేదు నాన్న..? ఇక్కడ పెద్ద పెద్ద బిల్డింగ్స్ ఉన్నాయిగా" అంది చిన్ని. "ఇక్కడ అందరూ ఎత్తైన అంతస్తులు భవనాలను అద్దాలతో నిర్మిస్తే పక్షులు వాలేటప్పుడు జారీ కింద పడిపోతాయి, అంతే కాదు ఇక్కడ నీళ్ళు కూడా వాటికి ఉండవు. అందుకే ఇక్కడ వాటి సంఖ్య చాలా తక్కువగా ఉంటాయి" అని జవాబు ఇచ్చారు మాస్టారు. "అయితే పక్షులు త్వరగా అంతరించిపోతాయా నాన్న..?" అని మరో ప్రశ్న వేసింది చిన్ని. "అవును తల్లి ఏటా అంతరించిపోయే జీవ జంతువులలో తొంబై శాతానికి పైగా అంతరించిపోతున్నది పక్షులు మాత్రమే, నాలుగు శాతం పక్షులు ఎప్పుడో అంతరించిపోయాయి, నార్త్ అమెరికాలో ఉడ్ త్రష్ జాతి పక్షులు గత యాభై

క
థ

ఏళ్లలో యాభై శాతానికి పైగా అంతరించి పోయాయి, పన్నెండు శాతం పక్షులు వచ్చే శతాబ్దానికల్లా అంతరించిపోతాయి, మరో ఆరు శాతం పక్షులు అంతరించి పోవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి" అని సమాధానం ఇచ్చారు మాస్టారు. "అన్ని పక్షులు అంతరించిపోతే ఏమి జరుగుతుంది నాన్న?" అని ఇంకో ప్రశ్న వేసింది చిన్ని. "పక్షులు పాలినేషన్లో ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తాయి, దాని ద్వారా చెట్లు ఎక్కువౌతాయి చాలా మొక్కలు పక్షుల పరాగసంపర్కం ద్వారా పెరుగుతాయి, ఉదాహరణకు న్యూజిలాండ్ లో రెండు పక్షుల జాతి అంతరించిపోవటం వలన అక్కడ చాలా చెట్లు చనిపోయాయి, ఆ చెట్లు చనిపోవటం వలన ఆ చెట్లపై ఆధారపడి బ్రతికే చాలా జీవులు చనిపోయింది, ఇలా మొత్తం ఆవరణ వ్యవస్థలు దెబ్బ తింటాయి, పర్యావరణ సమతుల్యత నశిస్తుంది, పక్షులు లేకపోతే ఈ ప్రపంచమంతా ఎడారిగా మారిపోతుంది, ఆహార కొరత ఏర్పడుతుంది. న్యూజీలాండ్లో ఏర్పడిన ఆహార కొరతే దీనికి ఉదాహరణ. కీటకాలు, పురుగుల ద్వారా పంట పొలాలకు సంక్రమించే వ్యాధులను పక్షులు తొంభై శాతానికి పైగా నిర్మూలిస్తాయి తద్వారా స్థూల జాతీయ ఆదాయం పెరుగతుంది, జంతువులపై ఉన్న పరాన్నజీవులను భక్షించి జంతు వ్యాధులను నిర్మూలిస్తాయి, చాతక పక్షులు వాతావరణ మార్పులను పసిగడతాయి, ఆరుమని కురువి అనబడే పక్షుల జాతి సరిగ్గా ఆరు గంటలకు కూతపెడుతాయి, ఉడ్ పెక్కర్ పక్షులు చెట్ల లోపల ఉన్న పురుగులను తిని చెట్లను జీవింపజేస్తాయి, అందుకే వాటిని అడవి రైతులంటారు. ప్రకృతిలో ప్రతి జీవి అవసరమే. అన్నింటికీ మించి పక్షులు ప్రకృతికి అందాన్ని అందించి ఆహ్లాద కరమైన వాతావరణంను సృష్టిస్తాయి." అని చెప్తుండగా ఇల్లు వచ్చింది. "నాన్న... పక్షులు వలన ఇన్ని ప్రయోజనాలు ఉన్నాయని నాకు తెలియదు, ఇకమీదట

"పక్షులు పాలినేషన్లో ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తాయి, దాని ద్వారా చెట్లు ఎక్కువౌతాయి చాలా మొక్కలు పక్షుల పరాగసంపర్కం ద్వారా పెరుగుతాయి, ఉదాహరణకు న్యూజిలాండ్ లో రెండు పక్షుల జాతి అంతరించిపోవటం వలన అక్కడ చాలా చెట్లు చనిపోయాయి, ఆ చెట్లు చనిపోవటం వలన ఆ చెట్ల పై ఆధారపడి బ్రతికే చాలా జీవులు చనిపోయింది, ఇలా మొత్తం ఆవరణ వ్యవస్థ దెబ్బతింటాయి, పర్యావరణ సమతుల్యత నశిస్తుంది, పక్షులు లేకపోతే ఈ ప్రపంచమంతా ఎడారిగా మారిపోతుంది, ఆహార కొరత ఏర్పడుతుంది.

నేను కూడా పక్షులను ప్రేమించి పరిరక్షిస్తాను" అన్నది చిన్ని. ఏమండీ.. కాకులు తేలేదా...? అన్నది థెరిస్సా. "అమ్మ.. నిజమైన కాకి లేదు, ఇదిగో బొమ్మ కాకి మాత్రమే ఉన్నది" అని బొమ్మ కాకిని తెచ్చింది చిన్ని. సలీం మాస్టారు ఆశ్చర్యపోయాడు... బొమ్మ కాకితో చనిపోయిన తన తల్లితండ్రులకు అన్నం పెట్టాల్సిన దుస్థితికి ఆవేదన చెందాడు. సెలవుల్లో మరలా తన స్వగ్రామానికి వెళ్ళారు సలీం మాస్టారు కుటుంబం. పక్షులను చూడటానికి అడవికి వెళ్ళాడు సలీం మాస్టారు. అడవికి వెళ్ళిన మాస్టారు ఈ సారి ఇంటికి వెనుతిరగలేదు. ఆ పల్లె ప్రజలంతా అడవి బాటపట్టారు. సలీం మాస్టారికి ఏమైందని తెలియక బాధ పడ్డారు. అడవికి వెళ్ళి చూస్తే సలీం మాస్టారు విగతజీవయ్యాడు. పక్షులతో సహా సలీం మాస్టారు కూడా చనిపోయి మృతదేహాలుగా మిగిలున్నారు. ఆ పల్లె ప్రజలు కన్నీరు మున్నీరయ్యారు.

"మేము చిన్న గోరంత జీవులమైనా ... మా చిన్న చిన్న చిలిపి చేష్టలతో కొండంత సంతోషానిచ్చి నవ్వించే అందమైన జీవులం....

మా బుడిబుడి అడుగులు చూసి చిన్న పిల్లలను ఆనందంగా ఉంచుతాం... పెద్ద వారిని ఆహ్లాదంగా ఉంచుతాం...

మా రెక్కల సాయంతో ఆకాశంలో ఎగురుతాం...

అందరినీ ఆశ్చర్యానికి గురిచేస్తాం...

కీచు కీచుమంటు రాగాలు తీస్తాం...

పిడికెడు ఆహారం కొరకు పెరిగెత్తు కొస్తాం...

చురుగ్గా తిరుగుతూ ధాన్యపు గింజలను గుచ్చితింటాం...

ఎవ్వరికీ పాపం తలపెట్టలేదు... అందరికీ ఆనందాన్నివ్వటాన్ని మరువలేదు...

అడవి అంచులలో విహరించిన మేము... ఈ రోజు ఆవాసం లేక అష్టావస్థలు పడుతున్నాం...

చరవాణి రేడియేషన్ వలన రోజు మరణిస్తున్నాం... అవసరానికి మాత్రం వాడమని వేడుకుంటున్నాం...

జీవిత పాఠాలు నేర్పిన మేము... ఈ రోజు మాకు జీవితాన్ని భిక్షగా ఇవ్వమని అడుకుంటున్నాం...

ఈ భూమిలో మీరుమాత్రమే కాదు... మాలాంటి చిన్న జీవులం కూడా ఉన్నామని గుర్తుచేస్తున్నాం...

మా చిన్ని కడుపుకు జాలితో కాసింత నీళ్ళు, దయతో పిడికెడు ధాన్యం పెట్టమని వేడుకుంటున్నాం...

మా బాధను మీరు పట్టించుకోకుంటే.... మీ చరవాణి లోనే నిర్జీవంగా మిగిలిపోతాం...

మీరుండాలంటే మేముకూడ ఉండాలని తెలుసుకోమంటున్నాం... మీతో పాటు మేము కూడా బ్రతకాలని ఆశ పడుతున్నాం..." అంటూ పక్షుల రక్తాన్ని సిరాగ చేసి తమ ఈకలతో లేఖ రాసిందేమో... అందుకే సలీం మాస్టారు తట్టుకోలేక తన ప్రాణాన్ని కూడా వదిలేశాడేమో అనుకుంది థెరిస్సా. ఈ పక్షుల లేఖను మొత్తం మానవాళి అర్థంచేసుకోవాలి.

సాహితీ శిఖరం

సాహిత్య సరోవరంలో పంజాబీ కలువ

అమృతా ప్రీతం

1981 జ్ఞానపీఠ్ పురస్కార గ్రహీత

అమృతా ప్రీతం 1981లో "కాగజ్ తె కాన్వాస్" రచనకు గాను భారతదేశంలో అత్యున్నత సాహితీ పురస్కారమైన భారతీయ జ్ఞానపీఠ్ పురస్కారాన్ని పొందింది. ఆమె పూర్వపు పంజాబ్ ప్రస్తుతం పాకిస్థాన్ లోని గుజ్రన్‌వాలాలో 1919 న "అమృత్ కౌర్"గా జన్మించింది. ఆమె పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడు, కవి, సంపాదకుడు, బ్రజ్ భాషా పండితుడైన కర్తార్ సింగ్ హిట్కరీ ఏకైక కుమార్తె. ఆమె పదకొండవ యేట తల్లిని కోల్పోయింది. తల్లి మరణంతో మీదపడ్డ బాధ్యతలతోను, ఆవరించిన ఒంటరితనంతోనూ ఆమె చిన్నతనంలోనే రచనలు చేయడం ప్రారంభించింది. ఆమె రాసిన కవితల మొదటి సంపుటి "అమృత లెహ్రా" 1936లో తన 16వ యేట ప్రచురితమయింది. అదే సంవత్సరం ఆమె పత్రికా సంపాదకుడైన ప్రీతం సింగ్ ను వివాహమాడింది. వివాహం అయిన పిదప ఆమె తన పేరును "అమృతా కౌర్" నుండి "అమృతా ప్రీతం"గా మార్చుకుంది. ఆమె శృంగార కవయిత్రిగా తన ప్రయాణాన్ని ప్రారంభించినప్పటికీ త్వరలో ఆమె శైలిని మార్చుకొని "ప్రగతిశీల రచయితల ఉద్యమం"లో భాగమయింది. దీని ప్రభావం రచనా సంపుటి "లోక్ పీడ్" (ప్రజల వేదన) (1944)లో చూడవచ్చు. ఇది 1943 లో బెంగాల్ కరువు తరువాత, యుద్ధం-దెబ్బతిన్న ఆర్థిక వ్యవస్థను బహిరంగంగా విమర్శించింది. ఆమె 6 దశాబ్దాల జీవితంలో 28 నవలలు, 18 గద్య రచనలు, 5 లఘు కథలు, 16 ఇతర గద్య అంశాలను రాసింది, సంఘసేవా కార్యక్రమాలలో సేవలనందించింది. ఆమె భారత విభజనకు ముందు లాహోర్ రేడియో స్టేషన్‌లో, 1961 వరకు పంజాబీ సర్వీసులలో భాగంగా ఆల్‌ఇండియా రేడియోలో పనిచేసింది. ఆమె రచనలలో అనేకమైనవి పంజాబీ, ఉర్దూ భాషల నుండి ఆంగ్లం, ఫ్రెంచ్, డానిష్, జపానీస్, మందరిన్, ఇతర భాషలలోనికి అనువాదం చేయబడ్డాయి. వాటిలో "బ్లాక్ రోజ్", "రసిది టికెట్" అనే స్వీయ చరిత్రలు కూడా ఉన్నాయి.

ఆమె రాసిన పుస్తకాలలో "ధరతి సాగర్ సిప్పియాన్" 1965లో "కాదంబరి" సినిమాగా, "ఉనా ది కహానీ' కథను "డక్కు" అనే చిత్రంగా 1976లో బసు భట్టాచార్య దర్శకత్వంలో నిర్మించారు. ఆమె రాసిన నవల "పింజర్" (1970) ఈ కథ చంద్ర ప్రకాష్ ద్వివేదీ చే సినిమాగా నిర్మించబడి హిందీ సినిమా పురస్కారాలను అందుకుంది. ఆమె అనేక సంవత్సరాల పాటు పంజాబ్ భాషలోని సాహితీ మాసపత్రిక "నాగమణి"కి సంపాదకత్వం వహించింది. దానిని ఇమ్రోజ్ తో కలసి 33 సంవత్సరాలు నడిపింది. విభజన తర్వాత ఆమె హిందీలో కూడా చాలా కాలం పాటు రాసింది. తరువాత జీవితంలో ఆమె ఓషో భాషకు మారి, ఓషో అనేక పుస్తకాలకు పరిచయాలను వ్రాసింది. వాటిలో "ఏక్ ఓంకార్ సత్నం" కూడా ఉంది. "కాల్ చేతన", "అగ్యాత్‌కా నిమంత్రణ్" ఆధ్యాత్మిక రచనలు, "కలా గులాబ్" (నలుపు గులాబీ" (1968), రసిది టికెట్ (రెవెన్యూ స్టాంపు) (1976), అక్షరోంక్ కె సాయా (పదాన నీడలు) వంటి స్వీయ చరిత్రలను రాసింది. ఆమె పంజాబ్ రత్న పురస్కారాన్ని అందుకున్న మొదటి వ్యక్తి. ఆమె 1956లో సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారాన్ని పొంది అది పొందిన మొదటి మహిళగా గుర్తింపు పొందింది. ఆమెకు భారతీయ జ్ఞానపీఠ్ పురస్కారం 1982లో లభించింది. ఆమెకు 1969లో పద్మశ్రీ పురస్కారం, 2004లో సాహిత్య అకాడమీ ఫెలోషిప్, పద్మవిభూషణ్ పురస్కారాలు లభించాయి.

వ్యాసం

బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి వేంకటాచార్య

ప్రజ్ఞను బహుకోణాల నుండి ఆవిష్కరించిన వ్యాసం...

డా॥ సరోజన బండ
93916 07031

తెలంగాణ నేలలో పండితులకు కొదవలేదు. పాండిత్యానికి కొదువలేదు. పాలనాదక్షతకు కొదవలేదు. గురుపరంపరకు కొదవలేదు. ఆదర్శ స్ఫూర్తి ప్రదాతలకు కొదవలేదు. అలాంటి ఒక మట్టిలోమాణిక్యం డాక్టర్ కండ్లకుంట వేంకటాచార్యులు. విద్వన్మణి, పండిత ప్రకాండులు, సంస్కృతాంధ్ర భాషల్లో సమఉజ్జీలు, సారస్వత ప్రియులు, ప్రముఖ సాహితీవేత్త, కవి, రచయిత ఒకటేమిటి? విద్యారంగంలో తానేది ముట్టినా, ఏది పట్టినా మేలిమి బంగారమే. అన్నిటిని మించి వారు ఆదర్శ గురు మూర్తులు. ఉత్తమోత్తమ ఉపాధ్యాయులు.

అవిస్మరణీయ, సత్స్వభావమహిమను నేర్పినవారు. పరమధార్మికులు, బుద్ధిశక్తిని, విద్యాపటిమను, త్యాగగుణా మృతాన్ని అందించిన తల్లిదండ్రుల పెంపకంలో పెరిగిన వేంకటాచార్యులు కూడా పరమధార్మికులు, తాత్త్విక చింతనులు. నిష్ఠాగరిష్ఠులైన వేంకటా చార్యులకు కుల, మత, జాతి, వర్ణ, వర్గ భేదాలు, పేద, ధనిక వ్యత్యాసాలుండేవి కావు. ఇది వారి నిర్గుణతకు, చైతన్య స్ఫూర్తికి నిదర్శనం. మానవ సంబంధాలను పెంచి పంచడమే వారి ధ్యేయం. ఆయన అజాతశత్రువు.

పాఠశాల విద్యాస్థాయి నుంచి ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో అంచెలంచెలుగా ఎదిగినవారు. దీక్ష, పట్టుదలతో నిరంతర ఆరాట పోరాటాలతో అటు సంసారాన్ని, ఇటు సాహిత్యాన్ని ఒడిసిపట్టి ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులుగా రాణించి పేరెన్నికగన్న వారు. వారు ఏ స్థాయిలో పనిచేసినా అకుంఠిత దీక్షతో వేనవేల ఉత్తమ పౌరులను, నిబద్ధతగల ఉపాధ్యాయులను తయారుచేసి సమాజానికి అందించిన సర్వాంగ సంపూర్ణమైన మూర్తిమత్వంగల విద్యా వికాస పరిణతులు, సదాచార సంపన్నులు, నిష్ఠాగరిష్ఠులు డాక్టర్ కండ్లకుంట వేంకటాచార్యులు. విద్వన్మూర్ధులైన వీరు తమ ఎనుబది ఏడేండ్ల (87) వయసులో 12 మే 2021లో హైదరాబాద్‌లో తుదిశ్వాస విడిచారు. ఆత్మీయలోకానికి ఇదొక తీరని లోటు.

డా॥ వేంకటాచార్య వరంగల్లు జిల్లాలోని నెల్లికుదురు మండలం రాజుల కొత్తపల్లిలో 10 ఫిబ్రవరి 1934లో జన్మించారు. వీరి తల్లిదండ్రులు వెంకట నర్సమ్మ, వేంకట అప్పలాచార్యులు. వీరి ధర్మపత్ని శ్రీమతి ఆండాళు. వీరికి ముగ్గురు కుమారులు. ఒక కుమార్తె. సనాతన సంపన్నమైన, సంప్రదాయ బద్ధమైన వీరి కుటుంబం వ్యవసాయా ధారితం. పాడిపంటలకు ఏ కొదవ ఉండేది కాదు. దానధర్మాలు నిక్షేపంగా సాగేవి. అవిస్మరణీయ, సత్స్వభావమహిమను నేర్పినవారు. పరమధార్మికులు, బుద్ధిశక్తిని, విద్యాపటిమను, త్యాగగుణా మృతాన్ని అందించిన తల్లిదండ్రుల పెంపకంలో పెరిగిన వేంకటాచార్యులు కూడా పరమధార్మికులు, తాత్త్విక చింతనులు. నిష్ఠాగరిష్ఠులైన వేంకటా చార్యులకు కుల, మత, జాతి, వర్ణ, వర్గ భేదాలు, పేద, ధనిక వ్యత్యాసాలుండేవి కావు. ఇది వారి నిర్గుణతకు, చైతన్య స్ఫూర్తికి నిదర్శనం. మానవ సంబంధాలను పెంచి పంచడమే వారి ధ్యేయం. ఆయన అజాతశత్రువు.

డా॥ వేంకటాచార్యులు శ్రీగోవర్ధనం

వ్యాసం

అళహసింగరాచార్యులు, శ్రీమరింగంటి శ్రీరంగాచార్యులను తమ గురువులుగా పేర్కొనేవారు. ప్రాథమిక, ఉన్నత పాఠశాల విద్య పూర్తయిన తరువాత వేంకటాచార్యులు నిరంతర దీక్షా దక్షతలతో, ఏకాగ్రతతో, విద్యాభిలాషతో సాహిత్య ప్రవీణ, కె. యల్. యన్. సంస్కృత కళాశాల, తెనాలి - గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం, విశాఖపట్నం నుంచి పూర్తిచేశారు. ప్రథమంగా తెలంగాణ ప్రాంతంలోని భువనగిరిలో తమ ఉపాధ్యాయ వృత్తిని ప్రారంభించి 1960లో సిద్దిపేటకు బదిలీపై వచ్చారు. అప్పట్లో గాంధీజీ ప్రవేశపెట్టిన వార్ధా విద్యా విధానం ఆధారంగా రూపొందించబడిన ‘నయీతాలిం’ బేసిక్ విద్యా విధానం శిక్షణా సంస్థలో ఎలిమెంటరీ బేసిక్ ట్రైనింగ్ పొందుతున్న నేను వారికి శిష్యురాలిని. కాలేజీకి సంబంధించిన సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలన్నింటిని వారే చూసుకునేవారు. విద్యార్థుల క్రమశిక్షణ, సంరక్షణకు అన్నిటికీ వారే బాధ్యులు. ఉన్నత వ్యక్తిత్వ వికాస ప్రకాశంతో విరాజిల్లిన కళాశాల ప్రధానాచార్యులు, ప్రపంచ విఖ్యాత కళాకారులు డా॥ కాపు రాజయ్య, వై. బాలయ్య, పి. వేంకటేశ్వరరావు మొదలైన విశిష్ట వ్యక్తులు డా॥ వేంకటాచార్యుల సమకాలికులు. విద్యార్థులమైన మాకు వీరందరితో ఆత్మీయ సంబంధాలుండేవి.

వేంకటాచార్యులు అటు ఉద్యోగ బాధ్యతల్ని నిర్వర్తిస్తూనే విద్యా వ్యాసంగాన్ని కొనసాగించారు. ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయం నుంచి ఎం. ఏ. తెలుగులో ప్రప్రథములుగా ఉత్తీర్ణులైనందుకు 1965లో మాడపాటి హనుమంతారావు స్మారక స్వర్ణ పతకం, గురజాడ అప్పారావు స్వర్ణ పతకం వీరికి లభించాయి. 1967లో ఎం. ఏ. సంస్కృతం కూడా ప్రథమ శ్రేణిలో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి సాధించారు. వీరు తెలుగు అధ్యాపకులుగా ఆర్మూరు, నిజామాబాద్ లలో పనిచేశారు. తరువాత శ్రీవిశ్వేశ్వర సంస్కృతాంధ్ర డిగ్రీ కళాశాల,

పదవీ విరమణ తరువాత కూడా తాను పనిచేసిన కళాశాలకు మూడేళ్లపాటు కరస్పాండెంట్‌గా పనిచేసిన ఉదాత్త సంస్కారం వారిది. ఆయన తన జీవిత కాలంలో నిజామాబాద్, ఇందూరు భారత సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థ అధ్యక్షులుగా, వరంగల్ ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలయ సంయోజకులుగా, వంశీ సాంస్కృతిక సంఘ అధ్యక్షులుగా, డివైన్ లైఫ్ సొసైటీ సభ్యులుగా, హిందూ ధర్మ ప్రచార సభ ఉపన్యాసకులుగా పనిచేశారు. ‘ఉపన్యాస రత్న’ బిరుదాంకితులయ్యారు.

వరంగల్లులో 1971-1992 వరకు పనిచేసి తమ విద్వత్తును విద్యార్థులకు పంచారు. 22 సంవత్సరాల సుదీర్ఘకాలం ఆ కళాశాలలో పనిచేసిన ఘనత వీరికే దక్కింది. వారు పనిచేసిన కళాశాలల్లో పేద విద్యార్థులకు ఫీజులు కట్టి, వసతులను కూడా ఏర్పాటు చేసేవారు. ‘లాకేత్వమియ్యనేరడు, దాకును కొమ్మియ్యడిట్టి దాతలు గలరే!’ అన్నమాట ధర్మకర్తలు, వదాన్యులైన వేంకటాచార్యుల పట్ల సార్థకత పొందింది.

డా॥ కండ్లకుంట వేంకటాచార్య ‘ఆముక్తమాల్యదలో విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత ప్రకాశం’ అనే అంశంపై పిహెచ్. డి. చేసి 1990లో కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి డాక్టరేట్ పట్టా పొందారు. 478 పేజీల ఈ సిద్ధాంత గ్రంథానికి వారు 102 గ్రంథాల ఉపయుక్త గ్రంథసూచిని పొందుపర్చారు. సంస్కృత శ్లోక సమ్మిళితమైన ఈ గ్రంథం ఒక తాత్త్విక విన్యాసం. దీనికి పర్యవేక్షకులుగా ఆచార్య మాదిరాజు రంగారావు వ్యవహరించారు. తొలివయసులోనే యతివర్యులై స్వదేశ విదేశములందు విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత వ్యాప్తికి అంకితులైన పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ చినజియరు స్వామి ఆ ఉద్గ్రంథానికి ‘ఆమోదం’ తెలిపారు.

డా॥ కండ్లకుంట వేంచటాచార్య తమ ఉద్యోగ జీవితంలో, సాహిత్య సేవకుగాను ఎన్నో పురస్కారాలను అందుకున్నారు. 1978-84 కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం సంస్కృతాంధ్ర విభాగానికి బోర్డ్ ఆఫ్ చైర్మెన్‌గా పనిచేశారు. 1978-88లో అకడమిక్ కౌన్సిల్ మెంబర్‌గా పనిచేశారు. 1985-86లో వారి విశిష్ట విద్యాసేవకు నాటి ఉమ్మడి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కళాశాల ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం అందజేసింది. 1985-86లోనే కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం సెనేట్ మెంబర్‌గా పనిచేశారు. 1997-99లో ఏ.వి.యస్.ఏ డిగ్రీ మరియు పి.జి. కళాశాల కార్యదర్శిగా, కరస్పాండెంట్‌గా పనిచేశారు. పదవీ విరమణ తరువాత కూడా తాను పనిచేసిన కళాశాలకు మూడేళ్లపాటు కరస్పాండెంట్‌గా పనిచేసిన ఉదాత్త సంస్కారం వారిది. ఆయన తన జీవిత కాలంలో నిజామాబాద్, ఇందూరు భారత సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థ అధ్యక్షులుగా, వరంగల్ ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలయ సంయోజకులుగా, వంశీ సాంస్కృతిక సంఘ అధ్యక్షులుగా, డివైన్ లైఫ్ సొసైటీ సభ్యులుగా, హిందూ ధర్మ ప్రచార సభ ఉపన్యాసకులుగా పనిచేశారు. ‘ఉపన్యాస రత్న’ బిరుదాంకితులయ్యారు.

డా॥ వేంకటాచార్యులకు అమోఘమైన జ్ఞాపకశక్తి దేవుడిచ్చిన వరం. సంస్కృత శ్లోకాలు, తెలుగు పద్యాలు, హిందీ, ఆంగ్ల భాషా సూక్తులు వారి నాలుకపై నాట్యం చేసి శ్రోతల్ని మంత్రముగ్ధుల్ని చేసేవి. సంస్కృతాంధ్ర, హిందీ, ఆంగ్లం, తమిళ భాషలలో వారు నిష్ణాతులు. ఉర్దూ మౌఖిక భాషలో నేర్పరులు. ఆధ్యాత్మిక గ్రంథపఠనం, రచనం, ధార్మిక, సాహిత్య, సాంస్కృతిక ప్రజాహిత సంబంధాలు గల సభలలో అనర్గలంగా ఉపన్యసించడం వారికి అభిరుచిగల అంశం.

క
థ

ముసుగులు

అంతర్జాలంలో సాహిత్యాత్మలు...

లక్ష్మీ కందిమళ్ళ
89196 99815

ఒక్కసారిగా ఇంట్లో నుంచి ఇద్దరు పిల్లలు హాస్టల్‌కు వెళ్ళటం, కీర్తికి చాలా బాధ కలుగుతుంది. పిల్లలే లోకంగా బతికిన తనకు అలా పిల్లలను దూరంగా వుంచవలసి వచ్చినందుకు బెంగతో చాలా దుఃఖం వస్తూ ఉంటుంది. ఆ దుఃఖం నుండి బయటపడటానికి ఏదైనా వ్యాపకం కావాలనిపిస్తుంది కీర్తికి.

అంతవరకూ ఫోన్‌ను కాల్స్‌కు తప్ప ఏవిధంగాను ఉపయోగించుకోని కీర్తి, పిల్లలు ఇచ్చిన సలహాతో ఫేస్ బుక్‌ను ఓపెన్ చేసుకుంటుంది తన పేరుతో..

ఇంట్లో పనులు అయిపోయాక కాలక్షేపం కోసం ఫేస్ బుక్‌ను చూస్తున్న కీర్తికి ఒకటి,రెండు చిన్న సాహిత్య సమూహాలు కనిపిస్తాయి. బాల్యం నుంచి సాహిత్యాన్ని అమితంగా ఇష్టపడే కీర్తి కుతూహలం కొద్దీ ఆ సమూహాలలో చేరుతుంది.

ఆ సమూహంలో చాలా గొప్పగా రాస్తున్న ప్రతిభావంతులం అని ట్యాగ్ తగిలించుకున్న ఉద్దండుల పోస్టుల లింక్ లు మెసెంజర్ లో షేర్ చేసి చదివి మీ అభిప్రాయం సమూహంలోనే పోస్టు కింద కామెంట్ లో రాయమని ఒత్తిడి పెడుతూ ఉంటారు.

ఖాళీ సమయాలలో తనకు నచ్చిన పుస్తకాలు చదువుకోవడం అలవాటున్న కీర్తి అలాగే ఆ సమూహాలలో చేరాక రోజులో కొంత సమయం ఆ సమూహాలలో సభ్యులు రాసేవి చదివేందుకు కేటాయించేది. అలా చదువుతూ చదువుతూ తనకూ రాయాలనే కోరిక కలుగుతుంది. రాయడం మొదలు పెడుతుంది. ఆ చిన్న సమూహాలలో రాసిన వాటికి మంచి స్పందన వస్తుండటం వల్ల చదవడానికే కాకుండా రాయటానికి కూడా చాలా ఉత్సాహపడేది కీర్తి.

★ ★ ★

ఫేస్‌బుక్‌లో పరిచయం అయిన ఒక మిత్రురాలు సాహిత్యం అంటే నీకు చాలా ఇష్టం కదా.. ఫేస్‌బుక్‌లో ఇంకొక పెద్ద సమూహం ఉంది, అందులో ఎక్కడెక్కడి తెలుగు కవులు అంతా చాలా మంది ఉంటారు. అక్కడ సాహిత్యాన్ని మరింత చదువుకోవచ్చు నేర్చుకోవచ్చు అని చెబుతుంది. సాహిత్యాన్ని మరింత తెలుసుకోవచ్చు అన్న ఆసక్తితో ఆ సమూహంలో చేరాలనుకుంటుంది కీర్తి.

పాపం అది ఒక అరణ్యం అని, అందులో అక్షరాల ముసుగులు వేసుకున్న ప్రతిభావంతులైన మృగరాజులు ఉంటారని తెలీక అందులోకి లేడిపిల్లలా అడుగుపెడుతుంది కీర్తి.

ఆ సమూహంలో చేరిన రెండవ రోజు నుంచే మెసెంజర్‌లో మెసేజ్‌ల ఒత్తిడి మొదలవుతుంది.

ఆ సమూహంలో చాలా గొప్పగా రాస్తున్న ప్రతిభావంతులం అని ట్యాగ్ తగిలించుకున్న ఉద్దండుల పోస్టుల లింక్ లు మెసెంజర్ లో షేర్ చేసి చదివి మీ అభిప్రాయం సమూహంలోనే పోస్టు కింద కామెంట్ లో రాయమని ఒత్తిడి పెడుతూ ఉంటారు. అది కూడా చాలా నైస్‌గా.. మళ్ళీ అలా అడుక్కోవడం వల్ల వచ్చిన కామెంట్ లు లైక్‌లను గొప్పగా గర్వంగా చెప్పుకుంటుంటారు ఆ ఉద్దండులు. అవి ఎలా వచ్చింది మరచిపోయి.

అదే కాక అక్కడ ఇంకో వికార ప్రతిభకూడా ఉంది. అమాయకంగా, సున్నితంగా ఉన్న వారి రచనలను హేళన చేస్తూ వాళ్ళకు అనుకూలంగా లేకపోతే వాళ్ళ రచనలకు ఎలాంటి వెలుగు రానివ్వకుండా కుంచించుకుపోయేలా చేసి సంతోషపడే వికట కవులు ఆ ఉద్దండులలోనే ఉంటారు.

అంతేకాక ఆ సమూహంలో అడ్మిన్‌గా చెలామణి అవుతున్న ఒక ఉద్దండుడు అయితే పొద్దున పొద్దున్నే మేలుకొలుపులు అంటూ హిందీ సినిమా పాటలు అవి కూడా చందమామ పాటలు షేర్ చేస్తుంటాడు మెసెంజర్‌లో.. మేలుకొలుపులకు చందమామ పాటలు ఏమిటో అతని అతి తెలితేటలకు నవ్వాలో

కథ

ఏడువాలో అర్థం కాదు కీర్తికి, చాలా కోపం వస్తూ ఉంటుంది కొంచెం కూడా సభ్యత లేకుండా ప్రవర్తించే అతని సంస్కారానికి. మరి తను అలా మేలుకొలుపులు పాడకపోతే తెల్లారదో ఏమో? అవి కుటుంబ సభ్యులు చూసినప్పుడు ఎలా ఉంటుంది అనే ఇంగితము కూడా లేదు. ఇక అంతటితో ఆగక ఎంతో పరిచయం చనువు ఉన్నట్లు "అప్పుడప్పుడు కాల్ చేయవచ్చు కదా మేడమ్" అంటూ ఇకారాలు. ఇదంతా చూసి విసుగు వచ్చిన కీర్తి, అలాంటి అలవాట్లు, సమయం నాకు లేవుసార్ అని గట్టిగా చెబుతుంది. అయినా ఆ ఉద్దండ మర్కటాలు వాళ్ళ ధోరణిని మార్చుకోవు. ఇక ఇలా అయితే కాదని ఆ ముసుగు మనుషులకు దూరంగా ఉండాలను కుంటుంది.

తనకు కావల్సింది ఏమిటని ఒకటికి పదిసార్లు ఆలోచించుకొని ఒక నిర్ణయానికి వస్తుంది కీర్తి.

ఇక ఏమాత్రం ఆలస్యం చేయకుండా తన ఒరిజినల్ ఫేస్‌బుక్ ఐడీని పక్కన పెట్టి, ఇంకో ఫేస్‌బుక్ ఐడీని తయారు చేసుకుంటుంది, తన సొంతఫోటో, ఏ వివరాలు లేకుండా.. మెసెంజర్ లేదని ఒక పబ్లిక్ స్టేటస్ కూడా పెట్టి, మెసెంజర్ లో ఎవరెవరైతే వాళ్ళ వాళ్ళ పోస్టులను లింక్‌లు ఇచ్చి లైక్‌లు, కామెంట్‌లు అడుక్కుంటుంటారో వారికే ముందు రిక్వెస్ట్ పెడుతుంది కీర్తి. లైక్ లు, కామెంట్‌లు కావల్సిన ఆ ఉద్దండ మేధావులు అస్సలు మెసెంజరే లేని తన ఫ్రెండ్ రిక్వెస్ట్ ని తిరస్కరిస్తారు. ఆ విషయం కీర్తికి ముందే తెలుసు కాబట్టి చాలా నవ్వుకుంటుంది హాయిగా..

ఆ తర్వాత ఎవరెవరి రచనలు ఇష్టమో.. ఇంకా అభిమానం, గౌరవం ఉన్న వారందరికీ రిక్వెస్ట్ పెడుతుంది. ఉదార హృదయం ఉన్న వారంతా ఏ వివరాలు లేకున్నా తన రిక్వెస్ట్‌ను ఒకే చేస్తారు. వారికంతా మనసులోనే చాలా కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంటుంది కీర్తి.

ఇక ఏమాత్రం ఆలస్యం చేయకుండా తన ఒరిజినల్ ఫేస్‌బుక్ ఐడీని పక్కన పెట్టి, ఇంకో ఫేస్‌బుక్ ఐడీని తయారు చేసుకుంటుంది, తన సొంతఫోటో, ఏ వివరాలు లేకుండా.. మెసెంజర్ లేదని ఒక పబ్లిక్ స్టేటస్ కూడా పెట్టి, మెసెంజర్ లో ఎవరెవరైతే వాళ్ళ వాళ్ళ పోస్టులను లింక్‌లు ఇచ్చి లైక్‌లు, కామెంట్‌లు అడుక్కుం టుంటారో వారికే ముందు రిక్వెస్ట్ పెడుతుంది కీర్తి.

తను రాసుకున్నవి ఏవీ మారు పేరుతో ఉన్న ఫేస్‌బుక్ ఐడీ వాల్ మీద పోస్టు చేయకుండా ఆ ఐడీని కేవలం ఫేస్ బుక్ లో తనకు నచ్చిన రచనలు చదువుకోవడానికి మాత్రమే ఉపయోగిస్తూ వుంటుంది కీర్తి, నిశ్శబ్దంగా అజ్ఞాత పాఠకురాలిగా..

తను రాసినవి ఇక తన సొంతపేరుతో కాకుండా ఒక కలం పేరుతో పత్రికలకు పంపడం మొదలు పెడుతుంది. తన రచనలు పత్రికలకు నచ్చడం వల్ల చాలా పత్రికలలో అచ్చు అవుతాయి. అలా అజ్ఞాతంగా కలం పేరుతో పత్రికలలో వచ్చిన తన రచనలను చూసుకొని సంతోషపడుతుంది కీర్తి. ఏ ఒత్తిడి లేకుండా ఒక ప్రశాంతత దొరకడం తనకు ఎంతో హాయిగా అనిపిస్తుంది.

ఇక కవులు కాని తన ప్రాణ స్నేహితులకు మాత్రమే తెలుసు తను ఒక కలం పేరుతో అజ్ఞాతంగా రాస్తుం దని. తన స్నేహితులు కలిసినప్పుడంతా ఇంత గొప్పగా రాస్తున్నావు కదే ఇకనైనా నీ పేరు బయటికి చెప్పుకోవచ్చు కదా? అవి రాస్తున్న వ్యక్తి ఎవరో తెలిస్తే మరింత కీర్తి వస్తుంది అని అంటుంటారు.

అందుకు తను, లేదు నాకు ఇలాగే హాయిగా వుంటుంది.

అలాంటివేవి నాకు వద్దు. రాయడం అనే ప్రక్రియ నాకు ఒక ఊరట, అంతే. నాకు ఈ సంతోషం చాలు. కీర్తి వల్ల వచ్చే దుఃఖం నాకు వద్దు. అయినా అమ్మా నాన్న పెట్టిన పేరులోని 'కీర్తి' చాలు. తలమీద బండలా మోసే ఏ 'కీర్తి' కిరీటాలు నాకు అక్కర్లేదు అంటుంది కీర్తి.

ఇక తన మాటలలోని నిరాడంబ రతకు, మిత్రుల ప్రేమపూర్వక చూపులలోని అభిమానంలో తడిసిపోతూ.. తెల్లని నవ్వుని పెదవులపై వెలిగించు కుంటూ వుంటుంది కీర్తి తృప్తిగా..

వ్యాసం

సామాజిక చేతన పంచిన 'వైరాయణం'

వర్తమాన కరోనా తరుణ కాల చరిత్ర...

సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్

తెలుగునాట దాదాపు ఈ శతాబ్ది ప్రారంభం నుంచి విజన్-2020 పేరిట ప్రభుత్వాధినేతలు భవిష్యత్ అభివృద్ధి నమూనాను 'అరచేతిలో స్వర్గం'లాగా చూపిస్తూ వచ్చారు. సాంకేతిక, విద్యా, విద్యుత్ రంగాల్లో 'ఆంధ్రప్రదేశ్' ముందుంటుదని, నిరుద్యోగం తగ్గుతుందని ఆ 'విజన్-2020' తయారు చేసిన కన్సల్టెంట్లు, దాన్ని నమ్మిన అప్పటి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వమూ, దాని అధినేత చంద్రబాబు నాయుడు ప్రచారంలో పెట్టిండు. కొంతమంది నిజంగానే తెలుగు ప్రజలకు మేలు జరుగుతుందని ఆశ పడ్డారు. ఈ లోపు తెలుగు ప్రజలు రెండు రాష్ట్రాలుగా విడిపోయింద్రు. విజను పోయింది. రాష్ట్రం డివిజను అయింది. చంద్రబాబు నాయుడు శకమూ ముగిసింది. ఆయన ఊదరగొట్టిన 'విజన్-2020' నేలవిడిచిన సాము అయింది. ఊరించి ఉత్త చెయ్యి చూపినట్టయ్యింది. అట్లనే ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రజలందరి ఆశలను, ఆశయాలను, ఆయుష్షును, ఆరోగ్యాన్ని దెబ్బతీస్తూ కొవిడ్-19 విజృంభించింది. 2020 ఆరంభం నుంచి ఆకలి కేకలను వినిపించింది. ఆస్పత్రుల మార్చురీలు శవాలతో నిండిపోయాయి. కరోనా మనుషుల మధ్యన అంతరాలను పెంచింది. 'ఇయ్యాళ ఇంట్ల రేపు మంట్లె'

అన్నట్టుగా జనాల జీవితాలను బుగ్గి చేసింది. 'అంతిమయాత్ర' అటుంచి పాడెను ముట్టుకునేందుకే ముందుకు రాని స్థితి ఉండింది. మానవ సంబంధాలు పూర్తిగా దిగజారిపోయాయి. ఇట్లా కరోనా తొలిదశ విజృంభించి ప్రజల ప్రాణాలను పొట్టనబెట్టుకుంటున్న సమయంలో మువ్వా శ్రీనివాసరావు రాసిన ముక్త కవనాలే 'వైరాయణం'. ట్యాగ్‌లైన్ 'మూడో ప్రపంచ యుద్ధ కవిత' పేరిట వెలువడింది. ఈ దీర్ఘకావ్యంలో "కరోనా...కారణ జన్మమేనీది' అనే కిరీట నామముతో తల్లడమల్లడ మవుతున్న అందరి బతుకులను, ప్రభుత్వాల ఆలసత్వాన్ని, మానవ సంబంధాలను, వైరాగ్యాన్ని, సమాజంలో చోటు చేసుకున్న చేటుని, వలస జీవుల వెతలను, పెట్టుబడిదారి దోపిడీని, సంచార జాతుల వలసలను, కన్నవారి కడసారి చూపుకు నోచుకోని చావులను ఇట్లా భిన్న అంశాలను, అవస్థలను, లాక్డౌన్‌లో బంధీ అయిన మనుషుల, మనసుల ఆలోచనాం తరంగాలను విభిన్న పార్శ్వాల్లో శ్రీనివాసరావు ఆవిష్కరించారు. గజల్ ప్రక్రియ తరహాలో, 'సూఫీ' ఆలోచనలతో విషయాలను కైగట్టిండు.

2020 మార్చిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉరుము లేకుండా పిడుగు పడ్డట్టు దేశమంతటా లాక్డౌన్ విధించింది. దీంతో ఒక ఊరి నుంచి పక్కూరికి కూడా రాకపోకలు బందయినాయి. ఏ ఊరికి ఆ ఊరు గిరిగీసుకొని సరిహద్దుల్లో ముండ్ల కంపలను నాటుకున్నరు. రోడ్ల తొవ్వి వాహనాల రాకపోకలకు వీలు లేకుండా అడ్డుకున్నారు. ఈ దశలో ఇంట్లో బంధీగా మిగిలిపోయి కిటికిలోంచి జన సంచారం లేని ఖాళీ రోడ్లను చూస్తూ ఒక నిర్వేదంతో, గత జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకుంటూ తలకిందులుగా మారిపోయిన జీవన స్థితిగతులను శ్రీనివాసరావు ఈ కవితలో కైగట్టిండు. ఒక రకంగా వర్తమాన కరోనా తరుణ కాల చరిత్రకు అక్షర రూపం 'వైరాయణం'. మొదట శీర్షిక చూడగానే ఖమ్మం జిల్లాకు చెందిన శ్రీనివాసరావు తమ ప్రాంతంలోని 'వైరా' గురించి రాసిండేమో అనిపించింది. రవ్వా శ్రీహరి

సారు నిఘంటువు ప్రకారము 'ఆయనము' అంటే పచ్చికబయలు. అయితే ఈ 'వైరాయణం' కొవిడ్-19 వైరస్ మూలంగా 'విహ్వలు'లైన వారి జీవితాలను చిత్రించింది. ఇప్పుడు సెకండ్, థర్డ్ వేవ్‌లను దాటి వచ్చినాము. అయితే లాక్‌డౌన్ ప్రకటించిన నెలరోజుల నుంచి రాయడం ప్రారంభించిన ఈ దీర్ఘ కవిత తెలుగులో బహుశా మొదట రాసిన కరోనా కవిత్వంగా పేర్కొనవచ్చు. "అప్పుడే మాతో నెలమాసికం పెట్టించావు కదా' అంటూ కరోనా చావులను లెక్కగట్టిండు. అందుకే ఇది తొలి కవితగా నిర్ధారించవచ్చు. అచ్చయిన కవితా సంపుటాల్లో వనపట్ల సుబ్బయ్య 'సెల్ఫ్ లాక్‌డౌన్' మొదటిది.

ముప్వా తన కవిత్వంలో కాలుష్యం, క్వారంటైన్, మాస్క్, ప్రభుత్వాల ప్రగల్భాలు, విద్య, వైద్యం, ప్రజాస్వామ్యం -జంతుస్వామ్యం, పేదరికం, పర్యావరణం, మానవ తప్పిదాలు, గాలిబుడగ జీవితాలు, జీవాలు, బాల్యం, సామాజిక అంతరాలు, దూరాలు, భయం, రాజకీయం, కరోనా వారియర్స్, వలస కార్మికుల దుస్థితి, మతం పేరిట బద్‌నామ్ చేయడం ఇట్లా అన్ని విషయాలను పూసగుచ్చినట్టు చెప్పిండు. ఏ సైజ్, ఏ రంగు పూస ఎక్కడ ఉండాలో అక్కడ ఉండే విధంగా తీర్చి దిద్దిండు. తెలుగు కవితామతల్లికి దండగా అమర్చిండు. ఇందులో ప్రధానంగా మద్యపానం పట్ల శ్రద్ధను కనబరిచిండు. అంటే ప్రభుత్వాలు తమ ఖజానా నింపుకోవడానికి లాక్‌డౌన్‌ని సడలించి మద్యం షాపులకు అనుమతివ్వడంతో మళ్ళీ జనం గుమిగూడి కొత్తగా కరోనా వ్యాప్తికి కారణమయ్యే ప్రమాదమున్నది.

2020 మార్చిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉరుము లేకుండా పిడుగు పడ్డట్టు దేశమంతటా లాక్డౌన్ విధించింది. దీంతో ఒక ఊరి నుంచి పక్కూరికి కూడా రాకపోకలు బందయినాయి. ఏ ఊరికి ఆ ఊరు గిరిగీసుకొని సరిహద్దుల్లో ముండ్ల కంపలను నాటుకున్నరు. రోడ్లు తొవ్వి వాహనాల రాకపోకలకు వీలు లేకుండా అడ్డుకున్నారు.

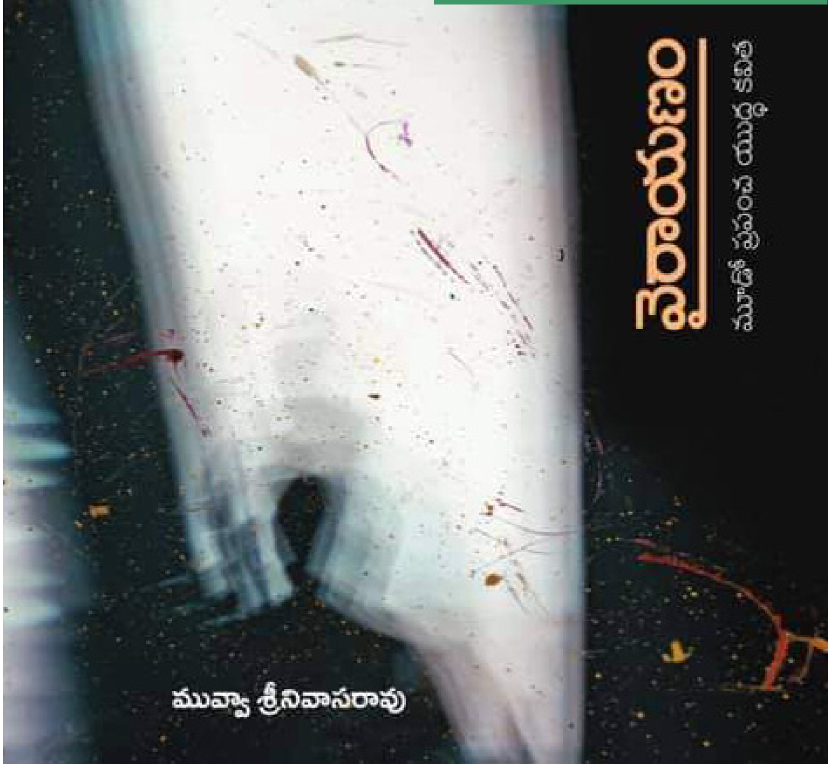

అసలే ఉపాధి లేక తల్లడిల్లుతున్న సమయంలో నిరుపేదలు తాగుడుకు బానిసలై ఎట్లా ఇల్లూ, ఒళ్లూ హూనం చేసుకుంటున్నారో, తాగుబోతుల వల్ల కుటుంబాలు ఎట్లా ఆకలితో అలమటిస్తున్నాయో చెబుతూ తన వేదనను, ఆర్తిని, బాధితులకు సంఘీభావాన్ని అక్షరాల్లో చిత్రించిండు. అదీ ఒక క్రమ పద్ధతిలో. మొదట లాక్‌డౌన్ సమయంలో అన్నీ బందయ్యాయి. అందులో మద్యం షాపులు కూడా ఉన్నాయి. ఇది దూబగుంట రోశమ్మ సారా వ్యతిరేక పోరాటం కూడా సాధించలేని విజయమనీ, తర్వాత సడలింపులో మళ్ళీ కొత్తగా కరోనా వ్యాప్తికి వీలు కలిగిందంటూ చెప్పిండు.

"అందుబాటులో ఉంటే చాలు
సురాపానానికి సూదంటురాళ్ళం
నీ ఏలుబడిలో మాలోని అయస్కాంత తత్వాన్ని
తాత్కాలికంగానైనా హరించి
గతకాలపు మా ఉద్యమాల నన్నింటిని దిగదుడుపు చేసి
రోశమ్మ పాలికేకకు నీ గొంతు నిచ్చావు" అంటూ మద్యం దుకాణాలను బందు చేయించడం కరోనాకే సాధ్యమయిందని చెప్పిండు.

"తెరిచిన
పానశాల పెదవులతో
మరచిన సామెతను మళ్లీ వినిపిస్తున్నావు
ఈనగాచి నక్కలపాలు
మా నోళ్ళతో మాకే
ఎంత వినయంగా వివరిస్తున్నావో"

అంటూ లాక్‌డౌన్ మూలంగా కొంతైనా కట్టడిలోకి వచ్చిన కరోనా, మద్యం దుకాణాలు తెరవడంతో అక్కడ జనం గుమి గూడడం, అట్లా గుమిగూడిన వారిని టీచర్లతో కంట్రోల్ చేయించడం, ఏతావాతా ప్రభుత్వం తమ ఖజానా నింపుకోవడం కోసం జనం ప్రాణాలను గాలిలో దీపాలుగా మలిచిన తీరుని ఇందులో విమర్శించిండు. ఈ దీపాలే తల వెనుక చావు దీపాలుగా మారిన

వ్యాసం

తీరుని చెప్పిండు.
"సారాయి పాటలకు
స్వయంగా సర్కారే సంగీతం ఇచ్చేలా
చేశావు కదా" అన్నాడు. అట్లాగే
"సారా కొట్టుకాడ
మాతోనే నీవు సారాహుషార్
చెప్పించుకొన్నాక
ఇంకెందరికో
నీతో డేటింగ్, మృత్యువుతో మీటింగ్
ఫిక్సయినట్లే కదా" అంటూ మద్యం
షాపులు ఓపెన్ కావడంతో కరోనా వ్యాప్తికి
తలుపులు 'బార్లా' తెరిచినట్లయిందని,
తద్వారా మరణాలు అధికమయ్యాయని
అక్షర సత్యాన్ని విప్పి చెప్పిండు.
"శ్రద్ధంతా వారుణవాహిని మీదే
వలస కూలీలిప్పుడు వెగటై పోయారు"
అంటూ ప్రభుత్వాల బాధ్యతా
రాహిత్యాన్ని, వలస కూలీల దు:ఖాన్ని
లెక్కగట్టిండు.
"సీసా మూతిమీది సారా నీటి రాత
'మద్యం ఆరోగ్యానికి హానికరం'
ఉద్దేశ్యాన్ని ముందే నిర్దేశించే వెండితెర
మాట
'ఇందులోని పాత్రలన్నీ కల్పితమైనవే'
ఇప్పుడు నీ మూలంగా వచ్చిన మాట
'భౌతిక దూరం పాటించండి'" తెలుగు
వాచకంలోకి కొత్తగా జోడించబడ్డ
పదాలను పరిచయం చేయడానికి ఈజీగా
అర్థమయ్యే 'మద్యం' వాక్యాన్ని తీసుకొని
చెప్పిండు. తద్వారా తాను
చెప్పదలుచుకున్న విషయాన్ని సూటిగాను,
నాటుకునే విధంగానూ రికార్డు చేసే
వీలయింది.

జనావాస ప్రాంతాలు కరోనా రోగుల నిర్ధారణ, కోవిడ్ వైరస్ వ్యాప్తి ఆధారంగా రెడ్, ఆరేంజ్, గ్రీన్ రంగుల జోన్‌లుగా గుర్తించబడ్డాయి. అట్లాగే యుద్ధ సమయంలో మాదిరిగా అటు వైద్యులు, నర్సులు, పారిశుద్ధ్య కార్మికులు, పత్రికా విలేకరులు, పోలీసులు, అధికారులు ఎవరి వృత్తులను వారు సక్రమంగా నిర్వర్తించి ఎందరికో ఆదర్శంగా నిలిచిన తీరుని కొనియాడిండు. అట్లాగే మగువ మాంచాల మాదిరిగా గృహిణులు, స్త్రీలు సేవారంగంలో ముందుకొచ్చే విధంగా కరోనా కాలం తోడ్పడిందని కూడా ఒక దగ్గర చెప్పిండు. కేరళలో అక్కడి సిపిఎం ప్రభుత్వం ప్రజలకు భరోసా కల్పించడం లోనూ, వైద్యం అందించడం లోనూ చూపిన సేవాతత్పరతని అక్కడి ముఖ్యమంత్రి పినరయి విజయన్‌ని అభినందనతో చెప్పిండు.
"ఆపదలో పినరయి విజయన్
పునరంకితమవుతున్న తీరు తేటతెల్లం
చేసావ్" అంటూ కరోనాని
యాద్జేసుకున్నాడు.

మూఢ నమ్మకాలని ప్రోత్సహించే విధంగా ఉన్నటువంటి చప్పట్లు కొట్టండి, దీపాలు వెలిగించండి అనే మోడి ప్రభుత్వ ప్రచారాలను నమ్మకపోయినప్పటికీ ఐక్యత ప్రదర్శించడం కోసం చేసిన చర్యలుగా వాటిని ఆచితూచి కైగట్టిండు. అయినా మనసొప్పక వాటిని తర్వాత నిరసించిండు.
"దీపానికి చమురు లేదు
చప్పట్లకు వసారా లేదు" అంటూ
ప్రభుత్వాల పనికిమాలిన చర్యలను,
పాలన వైఫల్యాలను కైగట్టిండు.

జ్యుడిషియరీ, ఎగ్జిక్యూటివ్, లెజిస్లేచర్, మీడియా అనే నాలుగు పాదాల మీద నడిచే ప్రజాస్వామ్యాన్ని వ్యతిరేకార్థాలుగా నడుస్తున్న జంతుస్వామ్యంగా వర్ణించి అందులోని డొల్లతనాన్ని వెల్లడించిండు. తగువు పక్కన పెద్ద తగువును రాజేసి సమస్యలను పక్కదోవ పట్టించే కుహనా రాజకీయాలను ఎండగట్టిండు. ఇప్పటికీ ఇదమిద్దంగా ఈ రోగం ఎక్కడ పుట్టిందో తేలక పోవడంతో ఏ దేశాన్ని నిందించడానికి లేదా వేలెత్తి చూపించ డానికి శ్రీనివాసరావు సిద్ధంగా లేడు. అంతేకాదు. డిల్లీలోని మర్కజ్‌కు కొంతమంది ముస్లింలు పోయొచ్చినందు వల్లనే కరోనా వ్యాప్తి చెందింది అనే 'హిందుత్వ' వాదనలనూ తన కవితాపాదాలతో ఖండించిండు.
"గొడుగెత్తిన మనసులలో
అన్నీ పడగలెత్తిన సర్పాలే

జనావాస ప్రాంతాలు కరోనా రోగుల నిర్ధారణ, కోవిడ్ వైరస్ వ్యాప్తి ఆధారంగా రెడ్, ఆరేంజ్, గ్రీన్ రంగుల జోన్‌లుగా గుర్తించబడ్డాయి. అట్లాగే యుద్ధ సమయంలో మాదిరిగా అటు వైద్యులు, నర్సులు, పారిశుద్ధ్య కార్మికులు, పత్రికా విలేకరులు, పోలీసులు, అధికారులు ఎవరి వృత్తులను వారు సక్రమంగా నిర్వర్తించి ఎందరికో ఆదర్శంగా నిలిచిన తీరుని కొనియాడిండు.

రోగానికి మతాన్నిస్తాడొకడు
రోగానికి దేశాన్నిస్తాడొకడు" అంటూ
దుష్ప్రచారాలను ఎండగట్టిండు.

ఇదే సందర్భంలో కులవివక్షను కూడా నిరసించిండు.
"సహజీవుల పొడగిట్టనందుకు
మనిషి నుండి మనిషిని
ఆరడుగుల దూరంతో బహిష్కరించి
శిక్షలు వెయ్యడంలో
సర్వోన్నత న్యాయమూర్తి వయ్యావు
కదా" అంటూ తీర్పునిచ్చిండు.
ఇంకా..
"వందల గంటల కాలాన్ని
మా బతుకుపుటల్లోంచి
కత్తిరించుకొని"
"గ్లోబుని అపసవ్య దిశలో
గుండ్రంగా తిప్పుతున్నావు"
"ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాస నడుమ
మరణ మృదంగ ధ్వని" లాంటి
ఆకట్టుకునే పద చిత్రాలు ఇందులో చాలా
ఉన్నాయి.

ఈ మూడో ప్రపంచ యుద్ధ కవితలో కేవలం మరణ బీభత్సం, వాక్సినేషన్, వైద్యం, ఎవరి ముఖం వారు తుడుచు కోలేని దుస్థితిని, తుమ్ముకు -దగ్గుకు చావు కండ్ల ముందట కదలాడిన తీరును, అమెరికాకు ఆదుకున్న ఇండియా తదితర అంశాలూ ఉన్నాయి. సాపాయి-సిపాయి, రాజకుమారి - రోజు కూలీ ఇట్లా

వ్యాసం

వ్యత్యాసం లేకుండా అందరినీ ఇండ్లల్లో బంధించిన కరోనా గురించి, దాని మరణ మృదంగం గురించీ రాసిండు.

కవిత్వంలో శ్రీనివాసరావు కొన్ని సందర్భాల్లో పౌరాణిక ప్రతీకలను వాడుకున్నాడు. ఇట్లా వాడడం వల్ల ఆ ప్రతీకలు అందరికీ అర్థంకాకుండా పోయే ప్రమాదమున్నది. తెలుగు తెలిసిన పాఠకులందరికీ పురాణాలు తెలియాల్సిన గ్యారంటీ లేదు.

"భస్మాసుర వరాన్ని (శాపాన్ని)
కొద్దిగా మార్చావు
హస్తాన్ని
నెత్తినుండి మొహం మీదికి జరిపావు"

అని ఒక దగ్గర రాసిండు. అవును సానిటైజ్ చేయకుండా చేయిని ముక్కు, మూతి ఏడ తగిలించినా కరోనా సోకే ప్రమాద ముండింది. అదే విషయాన్ని కవిత్వీకరించాడు. కాని ఈ ప్రతీకలు బహుశా శ్రీశ్రీ ప్రభావం నుంచి వచ్చి ఉంటాయి. అట్లాగే

"రావణునితో రాముడు యుద్ధ
ముహూర్తం పెట్టించుకున్నది" అని మరో దగ్గర రాసిండు. ఇది కూడా పౌరాణిక పదమే దీని వల్ల అదనపు ప్రయోజనము ఏమీ లేనప్పుడు వాటిని పరిహరించడమే న్యాయం. భస్మాసుర హస్తం, యుద్ధ ముహూర్తం రెండు చావుని దగ్గర నుంచి చూపించడానికి ఉపయోగించాడు.

అయితే కవిత్వం మొత్తం చావు డప్పే గాకుండా కరోనా వల్ల కలిగిన లాభాలను కూడా శ్రీనివాసరావు కైగట్టిండు. తద్వారా ఈ కవిత్వానికి సమగ్రత వచ్చింది. కరోనా వల్ల కలిగిన మేలేమిటంటే లాక్డౌన్ కారణంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వాహన కాలుష్యం తగ్గడంతో ఓజోన్ పొరకు కొంత రక్షణ ఏర్పడింది. అట్లాగే రణగొణ ధ్వనుల మధ్యన జనారణ్యంలోకి రాకుండా పోయిన పక్షులు, జీవాలు మళ్లీ కిలకిలారావాలు వినిపించాయని రాసిండు. 'ఎన్ని జీవాలకు స్వాతంత్రోదయమో' అని అన్నడు.

"హఠాత్తుగా
అజ్ఞాతవాసాన్ని ముగించిన
రంగురంగుల పిట్టలు
పెరటి చెట్టు మీద పెత్తనం
మొదలెట్టాయి
నీవే ఒక కాలుష్యమైతే అయ్యావుగాని
వాతావరణ కాలుష్యాన్ని వారించావు"

అంటూ కరోనా మరో పార్శ్వాన్ని ప్రదర్శనకు పెట్టిండు.

మొత్తమ్మీద మనకాలపు నిశ్శబ్ద మారణహోమాన్ని, దారుణంగా మారిన మానవ జీవితాన్ని, 'కరోనా... కారణ (దారుణ) జన్మమే నీది" అంటూ కొవిడ్-19 వైరస్ భిన్న ప్రభావాలు, విభిన్న అంశాలపై ఎట్లా ఉన్నదో తెలుగు కవితా ప్రపంచంలో శాశ్వతంగా నిలిచే విధంగా శ్రీనివాసరావు తీర్చి దిద్దిండు. అంతేకాదు సామాజిక చైతన్యం అంతఃసూత్రంగా 'వైరాయణం' నడిచింది.

కవిత

ఉషోదయం

సైదాచారి మండోజు, 63002 35079

ఇదిగో ఇది పకృతిని నిద్ర లేపిన ఉషోదయం
ఇదిగో ఇది శుభ కాంతుల శోభయానం

ఇదిగో ఇది తొలి పొద్దుల వేకువజాం
భానుడు వొళ్ళిర్చి మేల్కొన్న అరుణోదయం

సమస్త ప్రాణికోటి మనుగడ సాధించే ప్రాణోదయం
వేవేల పక్షుల సంగీతాల ధ్వనుల శుభారంభం

వృక్ష జాతి ఆహార సమకూర్చుకునే ఆతిథ్యోదయం
పంచభూతాలతో మమేకమైన జీవనోదయం

ప్రతిదినం మనకి కాంతిని పంచె వెలుగు ఉదయం
మనల్ని కాపాడి బ్రతికించే పకృతి రక్షోదయం

కథ

నరుడి బ్రతుకు నటన

మానవ వైఫల్యాన్ని చిత్రించిన కథ....

కూర చిదంబరం
86393 38675

గత నాలుగు రోజుల నుండి వెంకటయ్యను దిగులు క్రమ్ముకుంది. అన్నం, నీళ్ళు సయించటం లేదు. కంటికి కునుకు రావటం లేదు. ఎవరితో కూడా మాట్లాడటం లేదు. చివరకు భార్య పలకరించినా, ఆఁ; ఊఁ అన్న పొడిపొడి జవాబులే ఇస్తున్నాడు. పులుసు అన్నం లోనే మజ్జిగ వంపుకుంటున్నాడు. ఎప్పుడూ ఇష్టంగా తినే కోడికూర కూడా కంచంలో వడ్డించింది గమనించటం లేదు. వడ్డించిన కంచంలో ఏవో పిచ్చిగీతలు, అంకెలు వేస్తున్నాడు. అస్తమానం ఇంటిగడప మీద కూర్చుని రోడ్డుకు అటేపు నిటారుగా నిలబడ్డ గుట్ట దాన్ని ఆనుకుని ఉన్న తన రెండెకరాల పడావు భూమివేపు చూస్తున్నాడు.

ఆ గుట్ట వెంకటయ్య పుట్టిన్నాటి నుండి అక్కడే ఉంది. ఆయన భూమీ అలానే ఉంది. ఏమీ మార్పులేదు.

ఎవరు ఎన్నివిధాల నచ్చచెప్పినా, వెంకటయ్య దిగులు తగ్గటం లేదు. అలా అని ఆ రెండెకరాల చెక్క పిత్రార్జితము కాదు. స్వార్జితమూ కాదు; ప్రభుత్వం వారు ప్రకటించిన 'ఉచిత భూమి' పథకంలో ఏదో మాయ చేసి దక్కించుకున్న బంజరుభూమి గవ్వ ఆదాయం రాని రాళ్ళ భూమి.

అయినా, వెంకటయ్య చూపు మరలటం లేదు. నాలుగు రోజుల క్రితం ఆ పల్లెకు నలుగురు తెల్లబట్టలవాళ్ళు 'రెవెన్యూ ఉద్యోగులం' అంటూ వచ్చారు. గొలుసులు, టేపులతో గుట్టకు ఆనుకుని ఉన్న ఆయన భూమిని, పక్కవాళ్ళ భూముల్నీ కొలిచారు. ఏవో అంకెలు, త్రిభుజాలు, చతురస్రాలు, దీర్ఘచతురస్రాలు కాగితాల మీద వేసుకున్నారు.

ఆరా తీస్తే తెలిసింది. వేరు తెలంగాణ ఏర్పడ్డాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన 'బంగారు తెలంగాణ'లో భాగంగా, ఆ పల్లెను ఆనుకుని రైల్వేలైను జిల్లా కేంద్రానికి పొడిగిస్తున్నారు.

రాబోయే రైల్వేలైను వల్ల పల్లెవాసులందరికీ సంతోషం కలిగినా వెంకటయ్య గుండెల్లో మాత్రం 'బండరాయి' పడింది. ఆ రైల్వేలైను వెంకటయ్య స్థలం గుండా పోతోందట! అందువల్ల ఆయన రెండెకరాలు ప్రభుత్వం స్వాధీనపరుచుకుంటుంది. ఇదీ ఆయన దిగులుకి కారణం.

వెంకటయ్య దిగులును గమనించిన గ్రామపెద్ద, మరికొందరు ఆయన్ను ఊరడించే ప్రయత్నం చేసారు. సర్కారు వారి ప్రణాళికలు నత్తనడకన నడుస్తాయన్నారు.

రైల్వే లైను రావటానికి పదేళ్ళు కావొచ్చు. మరో పదేళ్ళూ పట్టొచ్చు. ఏదో ఓ ప్రతిపక్షనాయకుడి అభ్యంతరాల వల్ల రూటు మారినా మార్చవచ్చునన్నారు. స్థలం కోల్పోతోన్నది వెంకటయ్య ఒక్కడే కాదు. కనుక అందరితోబాటు నువ్వు అంటూ ఓదార్చారు.

ఎవరు ఎన్నివిధాల నచ్చచెప్పినా, వెంకటయ్య దిగులు తగ్గటం లేదు. అలా అని ఆ రెండెకరాల చెక్క పిత్రార్జితము కాదు. స్వార్జితమూ కాదు. ప్రభుత్వం వారు ప్రకటించిన 'ఉచిత భూమి' పథకంలో ఏదో మాయ చేసి దక్కించుకున్న బంజరు భూమి. గవ్వ ఆదాయం రాని రాళ్ళ భూమి. ఎన్ని బోర్లు వేసినా రాళ్ళు తప్ప నీటి జల తగలలేదు. ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంటే వెంకటయ్యకు నష్టం ఏమీ ఉండదు. పైపెచ్చు 'పరిహారం' క్రింద కొంతనగదు ముడుతుంది.

అయినా వదులుకోవటానికి వెంకటయ్య మనసు అంగీకరించటం లేదు.

పగలూ, రాత్రిని ఏకం చేసి ఆలోచించాడు. ఆలోచించి అమలులో పెట్టగల ప్రత్యామ్నాయాలు ఏమున్నాయో, కంప్యూటర్ కంటె వేగంగా, వివరంగా, ఆలోచించాడు.

కొన్నాళ్ళ క్రితం వెంకటయ్య జబ్బు పడితే హైదరాబాదులోని ఉస్మానియా జనరల్ ఆసుపత్రికి కొడుకు తీసుకెళ్ళిన

సంఘటన గుర్తుకువచ్చింది. దోవలో బషీర్‌బాగ్‌లో రోడ్డు మీదే వెలిసిన ఓ గుడి హాస్పిటల్ చేరేముందు రోడ్డు మధ్య ట్రాఫిక్‌కు అంతరాయం కలిగిస్తున్న ఓ మసీదు కనిపించింది. జిల్లాకేంద్రంలో వ్యవసాయ మార్కెటు బయట నిలిపిన తన ఎడ్లబండి, విసుక్కున్న జనం, జరిమానా విధించిన పోలీసు సంఘటన గుర్తుకు తెస్తూ- ఇదేంట్రా అబ్బాయ్ అని అడిగితే-

'ఇది ఇంతే నాన్నా... గుడిని తొలిగిస్తే హిందువులు, మసీదును తొలగిస్తే, ముస్లింలు ఒప్పుకోరు. మతం వ్యవహారంలో ప్రభుత్వం కూడా ఏమీ చేయలేదు' కొడుకు జవాబు ఆయనకు గుర్తుకు వచ్చింది.

ఈ సంఘటన మనసులో మెదలగానే వెంకటయ్య బుర్ర పాదరసంలా, చురుగ్గా పనిచేసింది. ఆయన సమస్యకు పరిష్కారం దొరికింది. అమలు పరచాలనుకున్న ప్లానును ఒకటికి రెండుసార్లు తరచి చూసుకున్నాడు. అది పక్కా ప్లానే అని నమ్మకం కుదిరింది.

ఆరోజు వెంకటయ్య కడుపునిండా తిని కంటినిండా నిద్రపోయాడు.

★ ★ ★

వెంకటయ్యకు చెందిన గుట్టకింది భూమిలో ఏదో దేవతా విగ్రహం దొరికిందన్న వార్త, ఆ పల్లెలోనే కాదు; పరిసర పల్లెల్లోనూ గుప్పుమంది.

ఇసుక వేస్తే, రాలనంతగా జనం గుట్టక్రింద బారులు కట్టారు.

నడుమెత్తు విగ్రహం అది. విగ్రహంలో కనబడే వ్యక్తి ఎడం చేతిని నడుముకు ఆనించి కుడిచేత ఖడ్గాన్ని గాల్లోకి ఎత్తిపట్టుకున్నాడు. ఆ వ్యక్తి కాళ్ళ దగ్గర శునకం లాంటి ఏదో నాలుగు కాళ్ళ జంతువు అస్పష్టంగా, సగం చెక్కి వదిలేసినట్టుగా కనబడుతున్నది.

వీరభద్రుడు తరుచూ కలలోకి వస్తున్నాడని, ఫలానా చోట ఉన్నానని, ఊపిరి ఆడటం లేదని పైకి తీసి ప్రతిష్ఠించమని, తన గొంతు మీద కూర్చుని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తోంటే తట్టుకోలేక ఇక్కడ త్రవ్వితే ఈ విగ్రహం బయటపడిందని వెంకటయ్య చుట్టూ మూగిన జనాలకు వివరిస్తున్నాడు.

జనాల్లో ఒకరు "వీరభద్రుడికి జై" అంటూ, విగ్రహానికి పసుపు కుంకుమ పులిమి కొబ్బరికాయ కొట్టి రూపాయి నాణేన్ని విగ్రహం ముందుంచాడు.

వెంకటయ్య ఇంట్లో పనిచేసే పాలేరు భార్యకు 'పూనకం' వచ్చింది. 'అశ్శరభ... అశ్శరభ" అంటూ చిందులు త్రొక్కింది. హారతి పళ్ళెంలోని నిమ్మకాయను కసుక్కున కొరికి తన కాలిక్రింద వేసి నుజ్జు నుజ్జు నలిపింది.

వెంకటయ్య గబుక్కున ఆమె ముందు వంగి "సామీ... వాహనాల వీరభద్రయ్యా! శాంతించు" అంటూ పసుపు కలిపిన నీళ్ళ బిందెను ఆమె నెత్తిన గుమ్మరించాడు.

చుట్టు మూగిన జనాలు "జై వీరభద్ర" అంటూ పసుపూ కుంకుమనీ, చిల్లర నాణేల్నీ, నోట్లనీ సమర్పించుకున్నారు.

సాయంకాలం వరకు పోగుపడ్డ

వెంకటయ్య ఇంటి ఎదురు రోడ్డు నుంచి గుడి వరకు రెండు వేపులా దుకాణాలు వచ్చాయి. పసుపు, కుంకుమ, పూలదండలు, కొబ్బరికాయలు నిమ్మకాయలు, గొర్రె బొచ్చుతో పేని తయారుచేసిన దిష్టి పగ్గం తాళ్ళు అమ్మేవాళ్ళు నెలవారి అద్దెలు వెంకట య్యకు చెల్లిస్తున్నారు. కల్లుపాక, సారా దుకాణం, వైన్‌షాపులు వచ్చాయి. చికెన్ సెంటర్లు కాకా హొటళ్ళు 24 గంటలు, 365 రోజులు వాహనాల వీరభద్రుడి సేవలో తరిస్తున్నాయి.

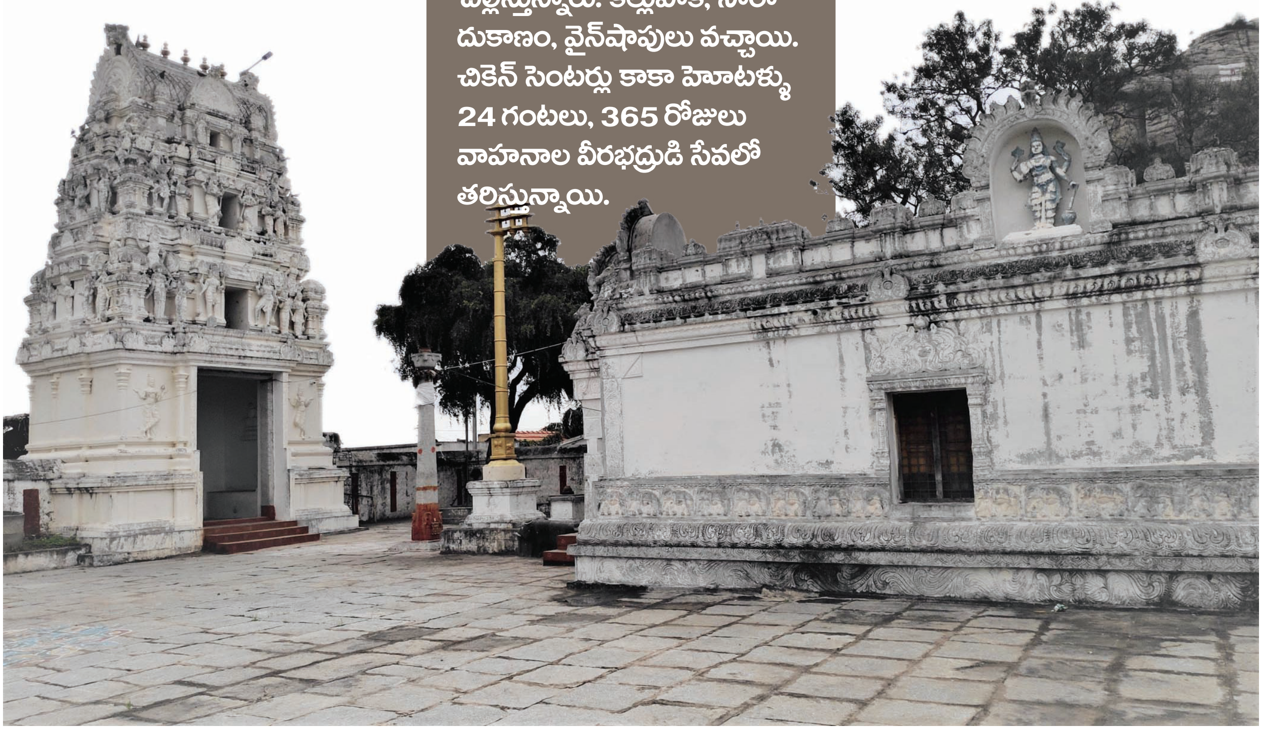

కథ

నోట్లనీ, నాణేల్నీ లెక్కిస్తే వందపై చిలుకు అని తేలింది.

వాహనాల వీరభద్రుడి మహిమలు ఆ నోటా, ఈ నోటా, ఆ ప్రాంతం అంతా ప్రాకిపోయింది. ఆయన మహిమ వల్ల ఒక రైతు ట్రాక్టర్ కొనుక్కున్నాడు. ఒకాయన తప్పిపోయిన ఎద్దు దొరికింది. మరొక భక్తుడు అలా మ్రొక్కుకున్నాడో లేదో... సెకండ్ హాండ్ లారీ కొనుక్కోగలిగాడు.

వీరభద్రుడి కోరిక మేరకు ఆయన గుడి వెలిసింది. వెంకటయ్య ఇంటి ఎదురు రోడ్డు నుంచి గుడి వరకు రెండు వేపులా దుకాణాలు వచ్చాయి. పసుపు, కుంకుమ, పూలదండలు, కొబ్బరికాయలు నిమ్మకాయలు, గొఱ్ఱె బొచ్చుతో పేని తయారుచేసిన దిష్టి పగ్గం తాళ్ళు అమ్మేవాళ్ళు నెలవారి అద్దెలు వెంకటయ్యకు చెల్లిస్తున్నారు. కల్లుపాక, సారా దుకాణం, వైన్‌షాపులు వచ్చాయి. చికెన్ సెంటర్లు కాకా హొటళ్ళు 24 గంటలు, 365 రోజులు వాహనాల వీరభద్రుడి సేవలో తరిస్తున్నాయి. మూడు ఆటోలు ఆరు లారీలైనట్లు వెంకటయ్య ఆదాయం పెరిగిపోతోన్నది. ఏడాది కష్టపడ్డా రాని రాబడి ఇప్పుడు వారం రోజుల్లో సంపాదించుకోగలుగుతున్నాడు. పూనకం వచ్చి భవిష్యత్తు చెప్పే పాలేరు భార్య ఇప్పుడు గుడిలోనే వెంకటయ్యతో ఎక్కువ సమయం గడుపుతున్నది.

పూజారిగా మారిన వెంకటయ్య ఆహార్యం మారిపోయింది. ఎరుపు రంగు ధోవతి, షర్టు వేస్తున్నాడు. మెడనిండా రుద్రాక్షమాలలు, నుదురును కప్పే చందన లేపనం మధ్య ఎర్రగా మెరిసే రూపాయికాసంత కుంకుమ, ఉచితానికి అలవాటు పడ్డ సారా సేవనంతో ఆయన కళ్ళు ఎరుపెక్కి తీక్షణంగా చూస్తున్నాయి.

వాహన పూజకు వచ్చే వాహనదారుడు తన కేటగిరీకి నిర్ణయింపబడిన టిక్కట్లు కొని పూజా సామాగ్రితో, వాహనాల వీరభద్రుడి గుడి ఎదుట వాహనాన్ని నిలిపి ఉంచాలి. వెంకటయ్య వాహనం ముందు కూర్చుని పూజ చేసిన అనంతరం సహాయకుడు మంత్రించిన పసుపు

రోజుటిలా వెంకటయ్య వాహనాల వీరభద్రుడి గుడి తెరిచాడు. వాహన పూజలకు వచ్చిన వాహనాలు గుడికి ఎడమవేపు వరుస కట్టి ఆగి ఉన్నాయి. యవ్వనపు పడుచుల్లా క్రొత్త బళ్ళు, రీకండీషనింగ్ చేయబడిన పాతబళ్ళు, ట్రాక్టర్లు క్రొత్తలోకంలోకి ఎప్పుడు అడుగుపెడదామా... అంటూ తహతహ లాడిపోతున్నాయి.

కుంకుమ వాహనం అంతా చల్లి బోనెట్‌కు దండ వేస్తాడు. టైర్లతో సహా వాహనం అంతటా తడిపిన భస్మం మూడు వేళ్ళతో అడ్డపు బొట్లు, మధ్య కుంకుమతో అలంకరిస్తాడు. వాహనం యజమానితో కొబ్బరికాయ కొట్టించి, బంపర్‌కు గొఱ్ఱె బొచ్చు దిష్టి పగ్గం తాడు కట్టిస్తాడు. నాలుగు టైర్ల క్రింద నాలుగు నిమ్మకాయ లుంచుతాడు. డ్రయివర్ ఆ నిమ్మకాయల మీదుగా వాహనాన్ని నడిపించుకుని గుడిచుట్టూ మూడు ప్రదక్షిణలు చేయాలి. అంతే! ఇక ఆ వాహనానికి తిరుగులేదు. యజమాని ఆదాయానికి కొదవ ఉండదు! వాహనపూజలు వెంకటయ్యకు నాలుగు చేతుల సంపాదన అయింది.

అనుకోకుండా వచ్చిపడుతున్న ఆదాయానికి వెంకటయ్య కాళ్ళు నేలన ఆనటం లేదు. విగ్రహం సంగతి 'చూచాయగ' తెలిసిన వెంకటయ్య భార్య, నాటినుండి హెచ్చరిస్తూనే ఉంది. ఉగ్రస్వరూపుడైన వీరభద్రుడు మనల్ని క్షమించడు అంటూ హెచ్చరించింది. తనపై తనకు వెర్రి నమ్మకం ఉన్న వెంకటయ్య ఈ హెచ్చరికల్ని పట్టించుకునే స్థాయి దాటిపోయాడు.

★ ★ ★

రోజుటిలా వెంకటయ్య వాహనాల వీరభద్రుడి గుడి తెరిచాడు. వాహన పూజలకు వచ్చిన వాహనాలు గుడికి ఎడమవేపు వరుస కట్టి ఆగి ఉన్నాయి. యవ్వనపు పడుచుల్లా క్రొత్త బళ్ళు, రీకండీషనింగ్ చేయబడిన పాతబళ్ళు, ట్రాక్టర్లు క్రొత్తలోకంలోకి ఎప్పుడు అడుగుపెడదామా... అంటూ తహతహ లాడిపోతున్నాయి. వరుసలో మొదట ఉన్న రీ కండీషన్డు ట్రక్కుకు పూజ అయింది. టైర్లక్రింద నిమ్మకాయలుంచబడ్డాయి. లఘుశంకకో, గురుశంకకో వెళ్ళిన డ్రయివర్ జాడలేడు. క్షణక్షణానికీ వెంకటయ్యలో అసహనం పెరిగిపోతోన్నది.

వెంకటయ్య బూతు తిట్లకు జడిసిన నిండా పద్దెనిమిది ఏళ్ళు లేని క్లీనర్ ట్రక్కు డోరు తెరిచి డ్రయివర్ సీట్లో కూర్చున్నాడు. క్లీనర్ కంగారుకు ట్రక్కు మొరాయించింది. ముందున్న ట్రక్కు కదిల్తేగాని వెనక ఆగిన వాహనాలకు పూజ చేయటం వీలు కాదు. వెంకటయ్య తిట్ల ధాటి హెచ్చింది.

చిన్న జర్కుతో ఇంజన్ స్టార్ట్ అయింది. ముందు టైరు క్రింద ఉంచిన నిమ్మకాయ ప్రక్కకు తొలగినట్లు గమనించిన వెంకటయ్య సరిచేయటానికి క్రిందకు వంగాడు. స్టార్ట్ అయిన ఇంజన్ ఎక్కడ 'ఆఫ్' అవుతుందోనన్న భయంతో క్లీనర్ కుర్రాడు క్లచ్చుని వదిలి ఆక్సిలరేటర్‌ని బలంగా త్రొక్కాడు.

నిమ్మకాయల మీదకు ఎక్కాల్సిన ట్రక్కు వెంకటయ్య మీదకు ఎక్కింది. నుజ్జు నుజ్జు అవాల్సిన నిమ్మకాయల బదులుగా వెంకటయ్య తల నుజ్జునుజ్జు అయింది. తప్పు తెలుసుకున్న క్లీనర్ కుర్రాడు బ్రేకు వేసాడు. వీరభద్రుడి గుడిగోడను పాక్షికంగా ధ్వంసంచేసి, చేయాల్సిన పని అయిపోయిందన్నట్లు ఆగిపోయింది ఆ ట్రక్కు. తాను పుట్టించిన దేవుడు తననే బలికోరితే నమ్మలేకపోతోన్నట్లుగా వెంకటయ్య కనుగుడ్లు బయటకు వచ్చి విప్పార్చుకుని, రెప్ప వేయకుండా వాహనాల వీరభద్రుడినే చూస్తున్నాయి. నన్ను ఓ పావుగా వాడుకున్నందుకు నీకే శిక్ష అన్నట్లుగా కత్తి నెత్తి పట్టుకున్న ఆ విగ్రహం అంటున్నది.

ఆ తరువాత... చలనం లేని వెంకటయ్య శరీరంలా అంతా నిశ్శబ్దం. నీరవ నిశ్శబ్దం.

సాహిత్య శిఖరం

మార్మిక వాస్తవ వాద రూపకర్త

మార్క్వెజ్ కి మెర్చేడ్స్

1983 సాహిత్య నోబెల్ విజేత....

మార్క్వెజ్ కి మెర్చేడ్స్ సాహిత్యరంగంలో కృషికి గుర్తింపుగా 1982లో నోబెల్ అందుకున్నారు. ఆయన కొలంబియాలో 1927 మార్చి ఆరో తేదీన గాబ్రియల్ ఎలిగియో గార్సియా, లూయిసా సాంటియాగా మార్క్వెజ్ లకు మార్క్వెజ్ జన్మించారు. ప్రపంచ సాహిత్యానికి విలువ కట్టలేని రచనలెన్నింటినో బహూకరించడంతోపాటు 'మార్మిక వాస్తవ వాదం' పేరిట ప్రభావవంతమైన సిద్ధాంతాన్నీ అందించిన సుప్రసిద్ధ కొలంబియన్ రచయిత, నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత గాబ్రియెల్ గార్షియా మార్క్వెజ్. కటువుగా ఉండే విషయాన్నయినా ప్రేమగా చెప్పాలంటారు. ఈ సూత్రం బాగా తెలిసినవాడు మార్క్వెజ్. నవలలు, చిన్న కథల ద్వారా అద్భుతమైన సాహిత్యాన్ని ఆయన అందించారు. One Hundred Years of Solitude, The Autumn of the Patriarch, Love in the Time of Cholera, ఆయన ప్రధాన రచనలు వర్తమానంలోని చేదు వాస్తవాలకు 'జానపద' మార్మికతను మిళితం చేసి. ఆ మిశ్రమ రసాయనం నుంచి 'మార్మిక వాస్తవ వాదం' అనే శిల్ప సిద్ధాంతాన్ని తయారుచేశారు. హాస్యం ప్రధాన రసంగా. కుటుంబ సంబంధాలు వాహికగా నియంతలపై ఆగ్రహం అంతస్సూత్రంగా సాగే సాహిత్య ధోరణి ఆయనది. తన రచనలతో చార్లెస్ డికెన్స్, లియో టాల్‌స్టాయ్, హెమ్మింగ్ వే, మార్క్ ట్వెయిన్ వంటి ప్రముఖ రచయితల సరసన చోటు సంపాదించుకున్న గాబ్రియెల్ అటు విమర్శకుల, ఇటు సామాన్య పాఠకుల మన్నన పొందారు. సాధారణ జీవితంలోని రోజువారీ ఘటనలకు అసాధారణ రీతిలో కాల్పనిక రూపం జోడించడమే మేజిక్ రియలిజం. తన రచనల్లో మేజికల్ రియలిజం పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టిన మార్క్వెజ్ ఆ ప్రక్రియకు ఆద్యుడిగా నిలిచారు. 'వన్ హండ్రెడ్ ఇయర్స్ ఆఫ్ సాలిట్యూడ్(వందేళ్ల ఏకాంతం-1967)', 'ఇన్ ఈవిల్ అవర్' (1962), 'లవ్ ఇన్ ది టైమ్ ఆఫ్ కలరా' (1985) వంటి నవలలు, 'లీఫ్ స్టార్మ్' (1955), 'నో వన్ రైట్స్ టు ది కల్నల్' (1961) వంటి నవలికలతో ఖ్యాతిని పొందారు. అభిమానులు 'గాబో'గా పిలుచుకొనే గాబ్రియెల్ గార్షియా మార్క్వెజ్ 87 ఏళ్ల వయసులో ఏప్రిల్ 17, 2014 న కేన్సర్‌తో మరణించారు. మార్క్వెజ్ రాసింది కొత్త ప్రపంచమే కాదు, మనం జీవిస్తున్న ఇవాళ్టి ప్రపంచమే అంటాడు సాల్మన్ రష్దీ.

పుస్తక పరిచయం

కొత్త కవులకు మార్గదర్శనం..

దాస్యం 'దిక్సూచి' గ్రంథ విశ్లేషణ...

మౌనశ్రీ మల్లిక్
89193 38546

మనకున్న అన్ని కళల్లోకెల్ల ఉత్కృష్టమైన కళ కవిత్వం. ఈ విషయం వేదాల్లో కూడా ప్రస్తావించబడింది. అసలు మానవ వికాసం జరగడానికి ప్రధాన కారణం కవిత్వం. అందుకే దానికి అంత ప్రాముఖ్యత. కవిత్వానికి వేలయేళ్ల చరిత్ర ఉన్నప్పటికీ, వేల ప్రక్రియలుగా మారుతున్నప్పటికీ, మనుషులు దాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని అనుభూతి చెందగలుగుతున్నారంటే అదే దాని గొప్పతనం.

అయితే మనం ఏ పని చేసినా, నైపుణ్యంతో చేసినప్పుడు మాత్రమే ఆ కళ చిరంతనంగా వర్ధిల్లుతుంది.

పద్య కవిత్వం ప్రవహించినంత కాలం సమస్యలు తక్కువ. ఎందుకంటే పద్య రచనకు నిర్దిష్టమైన వ్యాకరణ నియమం ఉంది. కాబట్టి అందరూ కూడా ఆ నిబంధనలకు లోబడి లేదా వాటిని ఆచరిస్తూ కవిత్వం రాసేవారు. అందులో వారి వారి ఊహా శక్తిని బట్టి పద్యం స్థాయి ఉండేది. కాని వ్యాకరణ బంధనాలు తెంచుకొని ఉప్పొంగుతున్న వచన కవిత్వం కట్టలు తెగిన చెరువుల నీటిలా ఒక గమ్యం అంటూ లేకుండా పారుతుంది. ఒక జీవనదికి ఉన్న రీతి ఈ వరదకు లేకుండా పోయింది.

వచన కవిత్వం ఇలా ఉండాలని శాస్త్రీయంగా చెప్పినవారు దాదాపు ఎవరూ లేరు. చెప్పిన వాళ్ళందరూ చిక్కటి కవిత్వం రాయండి. గొప్పగా రాయండి. అని చెప్పారే తప్ప, నికార్సైన కవిత్వం ఎలా రాయాలో, ఆ లక్షణాలు ఏంటో చెప్పిన వారు కనిపించరు.

కవిత్వం రాయాలని చాలామందికి ఉంటుంది. చాలామంది వారికి తోచింది రాసి అదే కవిత్వం అనుకొని ఆనందపడుతున్నారు. వారికి తెలిసింది రాయడం తప్పు కాకపోవచ్చు. ఎలా రాయాలో తెలుసుకుని రాయాలనే జిజ్ఞాస లేకపోవడం తప్పు. అది కూడా పూర్తిగా తప్పు అనలేం. ఎలా రాయాలో ఎక్కడ చెప్పబడలేదు గనుక.

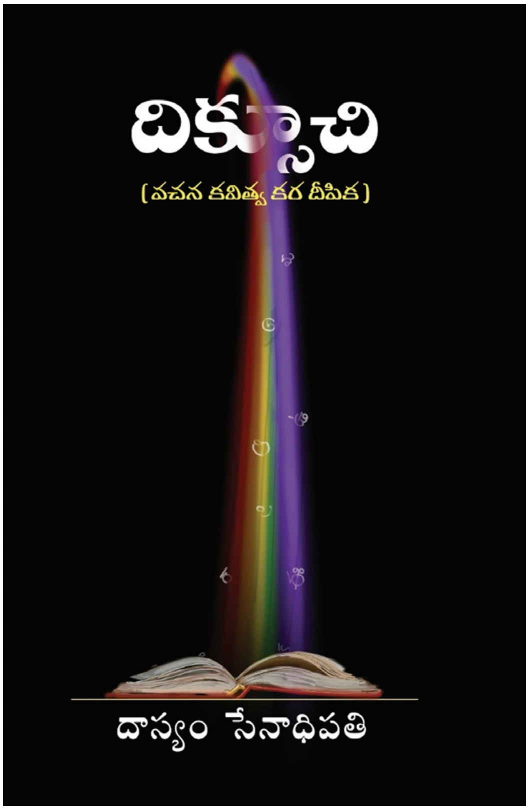

ఈ తరుణంలో ఈ తరం వర్ధమాన కవుల కోసం రూపొందించిన పుస్తకమే దిక్సూచి. ఈ పుస్తక రచయిత దాస్యం సేనాధిపతి కవి, కథా రచయిత, సాహిత్య విశ్లేషకుడు. సుమారు నలభై ఏళ్ల పాటు సాహిత్యరంగంలో కొనసాగారు. బహు గ్రంథకర్తగా గుర్తింపు ఉంది. అసంఖ్యాకమైన పుస్తకాలను సమీక్షించిన అనుభవం ఉంది. ఆ అనుభవంలోంచి రూపకల్పన చేయబడినదే ఈ దిక్సూచి గ్రంథం.

ఈ పుస్తకంలో అనేక ఆసక్తికరమైన విషయాలు చర్చించబడ్డాయి. అసలు కవిత్వం అంటే ఏంటో కూడా చెప్పబడింది.

కవిత్వం రాయడానికి ఒక వస్తువును ఎలా ఎంచుకోవాలి. అలా ఎంపిక చేసుకున్న వస్తువును ఎలా కవిత్వమయం చేయాలనేది చాలా స్పష్టంగా చెప్పారు. అలాగే కవితా నిర్వహణలో ఉండాల్సి నటువంటి ముఖ్యమైన లక్షణాలను కూడా

పుస్తక పరిచయం

విశదపరిచారు. వచన కవిత అనేది ఎలా ఉండాలో పూర్తిగా చెప్పారు. ఏ చిన్న సూచనను వదిలిపెట్టలేదు. కవితకు శీర్షిక ఎలా పెట్టాలో, ప్రారంభ ఎత్తుగడ, కొనసాగింపు, ముగింపు కూడా ఎలా ఉండాలో చెప్పారు.

ఒక విషయాన్ని పాఠకుడికి అర్థమయ్యే విధంగా జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు. సందర్భానికి అవసరమయ్యే కవితలను ఎంపిక చేసుకొని వాటిని అక్కడ పొందుపరచడం చాలా బాగుంది. ఇందులో ఉన్న గొప్ప విషయం ఏమిటంటే ఆ సందర్భానికి వాడుకున్న కవితలు సీనియర్ కవులతో పాటు వర్ధమాన కవుల కవితలు కూడా ఉండటం బాగుంది. ఇంకా భాషాపరమైన అవగాహన కోసం వ్యాకరణం కూడా పొందుపరిచారు.

వచన కవిత్వంలో శిల్పం పాత్ర ప్రధానమైనది. కవితలో శిల్ప సౌందర్యాన్ని ఎలా పెంచవచ్చు అనేది చాలా సులభమైన రీతిలో తెలియపరిచారు.

వచన కవిత అనగానే ఇక్కడ చాలా మంది కథలు రాసినట్టు పేజీలకు పేజీలు రాస్తుంటారు. అలాంటి వారి కోసం 'కవిత్వ నిర్వహణ - గుప్తత క్లుప్తత' శీర్షికన చక్కటి విషయాలను పొందుపరిచారు. అనంతమైన విషయంలో క్లుప్తతను సాధించాల్సిన ఈ విధానాన్ని కూడా తెలిపారు. కవిత్వం నిర్వహణలో పరికరాలు శీర్షికన చాలా ఉపయుక్తమైన విషయాలను ఎరుక పరిచారు.

ఇంకా కవిత్వంలో భావ చిత్రాలు, కవిత్వంలో విరామ చిహ్నాలు, కవిత్వంలో ఔచిత్య పదప్రయోగం, కవిత్వ నిర్మాణం ముగింపు ఉపయుక్తంగా ఉంటాయి.

ఇక ఈ పుస్తకం చివరి భాగం కూడా చాలా ప్రయోజనకరంగా ఉంది. ఆధునిక వచన కవిత్వం పరిణామాలను వివిధ శీర్షికల ద్వారా పరిచయం చేశారు. ఈ దిక్సూచి పుస్తకానికి ఉపశీర్షిక వచన కవిత్వ కరదీపిక అన్నారు. అది సరిగ్గా సరిపోయింది. నిజానికి ఇలాంటి పుస్తకాలను రూపొందించడం చాలా కష్టం. దాస్యం సేనాధిపతి అనుభవజ్ఞులు కావడంచేత అది సాధ్యపడింది. ఈ పుస్తకం ఔత్సాహిక కవులు మాత్రమే కాదు, కవిత్వంలో చాలా దూరం ప్రయాణం చేసిన వాళ్లు కూడా చదవాలి. నిజానికి ఇది పాఠ్యాంశంగా పెట్టాల్సిన పుస్తకం. ఈ విషయంలో దాస్యం కృషి అభినందనీయం.

కవిత

ఆరాధన

.. డోలాయమాన స్థితిలో

ఎం. వి. ఉమాదేవి, 78423 68534

కొన్ని అనవసర దృక్కుల మధ్య
ఒకరిచూపు అదోలా సూదంటురాయిలా...
మరల్చుకోలేని కలవరం, విసుగు
తిరిగిచూడకుండా ఉండలేని స్థితి...
ఎంత సైన్సు రసాయనిక చర్య అనుకున్నా,
సరిపెట్టుకోలేని డోలాయమానపు స్థితి..
ఇదేంటో మరి ఆరాధనా? ఆకర్షణా??

ఎన్ని చూసాం లేవోయ్ హైస్కూల్ ప్రహరీ
పక్కన యూనిఫామ్ ముచ్చట్లు
కాలేజీ కాంపస్లో, క్యాంటిన్‌లో
పరేషాన్ల యువసేన...!
తన కళ్లలో నవ్వుల చులకన!

గోరింటాకు పెట్టుకోడం ఆమెకే
ఇష్టం కావచ్చు..

ఆ మందారం రంగు అరచేతుల్లో
చుక్కలయి పోయిందే నా గుండె
లేత పాదాలు తడబడుతున్నట్టు..
పక్కన వెళ్తుంటే గాలేదో గుసగుస
మంచి గంధం, సంపెంగపూ పరిమళం..
విదేశీ పెర్ఫ్యూమ్లనీ తోసి రాజనే సహజత్వం
అదుగో కనకాంబరం చీరలో
కనికట్టుచేసే వినయం
చీరకే సిగ్గొచ్చే నడుం ముడతలు!

తలూపి మాట్లాడుతుంటే,
నా హృదయమే జూకాల్లా ఊగిపోతున్నది మిత్రమా..
ఇదేంటి ఆ"రాధ"నే చెప్పాలి!!

వ్యాసం

బి.సి. సాహిత్య పరిశోధనకు దిక్సూచి

వెనుకబడిన కులాల సాహిత్య చిత్రణను విశ్లేషించిన వ్యాసం...

డా॥ తండు కృష్ణ కౌండిన్య
97047 31346

సుమారు వెయ్యేండ్ల తెలుగు సాహిత్యంలో అనేక ప్రక్రియలు వెలువడి సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశాయి. ప్రాచీన సాహిత్యంలో ఇతిహాసం, పురాణం, శతకం, కావ్యం, ప్రబంధం, యక్షగానం, ఉదాహరణ, రగడ, అష్టకం మొదలగు ప్రక్రియలుంటే, ఆధునిక సాహిత్యంలో నవల, నాటకం, కథ, వ్యాసం, విమర్శ, జీవిత చరిత్ర, ఆత్మకథ మొదలగు ప్రక్రియలు వెలువడ్డాయి. ఆధునిక కవిత్వంలో భావ, అభ్యుదయ, దిగంబర, విప్లవ కవిత్వాలతో పాటు దళిత వాద, స్త్రీవాద, బి.సి. వాద, ముస్లిం మైనార్టీ వాద కవిత్వం కూడా వచ్చింది. ప్రపంచీకరణ ప్రభావం వల్ల తమ తమ అస్తిత్వాలు కోల్పోతున్న సందర్భంలో ఆయా కులాల వారు తమ అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవడం కోసం ప్రయత్నం చేయడం ప్రారంభించారు. అందువల్లనే ఆధునిక కవిత్వంలో అస్తిత్వ వాదాలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత సంతరించుకుంది. అందులో భాగంగానే కవులు, రచయితలు తమ రచనల ద్వారా విధ్వంసానికి గురవుతున్న తమ సంస్కృతిని తమ రచనల ద్వారా స్పష్ట పరిచారు. ఈ సందర్భంలో భాగంగా బి.సి. కులాలకు సంబంధించిన సాహిత్యం పద్యం, పాట, వచన కవిత్వం, కథ, నవల, విమర్శ - ఇలా బహు రూపాలుగా విస్తరించింది. ముఖ్యంగా తెలంగాణలో వచ్చిన బి.సి. వాద సాహిత్యాన్ని పరిశోధిస్తూ అట్టెందత్తయ్య రూపొందించిన గ్రంథమే 'తెలంగాణ బి.సి. వాద సాహిత్యం'. మొత్తం ఏడు అధ్యాయాలుగా విభజిస్తూ రాయబడిన ఈ గ్రంథాన్ని పరిశీలిద్దాం.

మొదటి అధ్యాయంలో తెలంగాణ బి.సి. వాద సాహిత్యాన్ని రేఖా మాత్రంగా పరిచయం చేశాడు. 'కొన్ని గాయాలు మానవు, కొన్ని గాయాలు మానినట్టుగా ఉంటాయి, కొన్ని అస్తిత్వ ఉద్యమాలు కూడా గాయాల్లాంటివే. ఒక్కసారి ఉవ్వెత్తున ఎగసిన ఉద్యమం అదే స్థాయిలో నిలబడలేకపోతుంది. నిశ్శబ్దంగా మొదలైన ఉద్యమాలు ఒక్కసారిగా ఉప్పెనలా ఎగసిపడతాయి. తమ ఆశలు, ఆశయాలు సాధించడానికి ఉరకలేసే ప్రయత్నం చేస్తాయి. అంతర్గత రక్తస్రావాలు జరుగుతూనే ఉంటాయి. గుండె ఆరిపోని కుంపటిలా రాజుకుంటూనే ఉంటుంది 'అని డాక్టర్ ఎస్.రఘు అన్నట్లుగా తెలుగు కవిత్వంలో బి.సి. వాద ఉద్యమానికి చారిత్రక నేపథ్యం ఉందన్న విషయాన్ని మనం తెలుసుకోవచ్చు. ఇతర అస్తిత్వ ఉద్యమాలవలె బి.సి. వాద సాహిత్యం కూడా వచ్చిందన్న విషయాన్ని దత్తయ్య ఈ అధ్యాయంలో చెప్పాడు. తెలంగాణ బి.సి. వాద సాహిత్యాన్ని పరిచయం చేస్తూ బి.సి. వాద సాహిత్యానికి ఒక నిర్వచనాన్ని, లక్షణాలను, సిద్ధాంత భూమికను స్థిరపరచడంలో సఫలీకృతుడయ్యాడు. పూర్తి స్థాయి బి.సి. కవిత్వంగా 'వెంటాడే కలాలు - వెనకబడ్డ కులాలు' సంకలన గ్రంథం రావడానికంటె ముందురోజుల్లో కొన్ని సంస్థలు ఒక అడుగు ముందుకు వేసి 'దళిత బహుజనవాద కవిత్వం' అను ఉప శీర్షికలతో సంకలనాలు తెచ్చాయి. వాటిలో 'నీలిసాహితి' సంస్థ 'మేమే', 'మొగి', నీలగిరి సాహితీ సంస్థ 'బహువచనం' అను పేర్లతో సంకలనాలుగా వెలువరించాయన్న విషయాన్ని ప్రస్తావించాడు.

దళిత ససాహిత్యంలోంచి ఒక పాయలాగా మొదలిడి, క్రమంగా దాని నుంచి విడివడి, ఆ తర్వాత ప్రత్యేక వాదంగా, దృక్పథంగా నిలదొక్కుకుంది బి.సి. వాద దృక్పథ మంటూ ఖచ్చితమైన అభిప్రాయంతో బి.సి. లందరు ఉండాలన్న విషయాన్ని స్పష్ట పరిచాడు. బి.సి. వాదమంటే 'కులాన్ని పట్టుకొని వేలాడడం కాదు, కులవివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడడం' అన్న విషయాన్ని ప్రతి బిసి గుర్తుంచుకోవాలని సూచించాడు. బి.సి. కవిత్వం ద్వారా తమ తమ కులవృత్తులు ఏ విధంగా విధ్వంసమవుతున్నాయో తెలియజేయడమే కాకుండా బి.సి. ల ఐక్యతను చాటి చెప్పడం కూడా జరిగింది. మరికొందరైతే ఆయా వృత్తులు ఆయా

కులాలకు అంటగట్టడం వల్లనే వెనుకబడిపోతున్నామనే భావనతో కవిత్వం రాస్తున్నారన్న విషయాన్ని గుర్తుచేశాడు.

రెండవ అధ్యాయంలో తెలంగాణ ప్రాంత కవులు పద్య కవిత్వం ద్వారా బిసి వాదాన్ని ఏ విధంగా చాటి చెప్పారో తెలియజేశాడు. కులవృత్తులను ఆధారంగా చేసుకొని జీవించేవారు వెనకబడి ఉన్నారే తప్ప అభివృద్ధి చెందలేదని కవులు తమ పద్య కవిత్వం ద్వారా చెప్పిన విషయాల్ని ప్రస్తావించాడు. 'సజ్జన బి.సి.' శీర్షికతో మమత ఐల రాసిన పద్యాలతో పాటు మారుగొండసాయిలు రాసిన 'కులవృత్తులు' అను పద్య కవితను పేర్కొన్నాడు. అంతేకాకుండా ఆయా కులాల వృత్తి నైపుణ్యాలను తమ పద్యాల ద్వారా చెప్పిన విధానాన్ని చక్కగా విశ్లేషించాడు. ఆయా కులవృత్తుల ప్రస్తావన పాల్కురికి సోమనాథుని వృషాధిప శతకంలో, పండితారాధ్య చరిత్రలో కనబడుతుందన్న విషయాన్ని తెలియజేశాడు. అదేవిధంగా గొల్ల కురుమలు, ఉప్పరులు, మున్నూరు కాపులు, దర్జీలు, విశ్వబ్రాహ్మణులు, పద్మశాలీలు, కుమ్మరులు, పిచ్చుక గుంట్లవారు, గౌండ్లు, నాయీబ్రాహ్మణులు, మేదరులు, గంగిరెద్దుల వారు, రజకులు, గంగపుత్రులు మొదలగువారి కులవృత్తుల ప్రాధాన్యతతో పాటు వాటిని ఆధారంగా చేసుకొని జీవించడం వల్ల కలిగే సమస్యల్ని పద్య కవిత్వం ద్వారా చెప్పిన విషయాల్ని పరిశీలించి చెప్పిన విధానం బాగుంది. వివిధ కులవృత్తుల వారు పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లో కూలీలుగా మారే విధానాన్ని తెలిపాడు. అంతేకాకుండా దోపిడీకి గురికాకుండా పెట్టుబడిదారులను ఎదుర్కోవాల్సిన అవసరం ఉందని ఆయా కవులు చేసిన దిశానిర్దేశాన్ని ఎరుకపరిచాడు.

'గొల్లడా' అనుశీర్షికతో కేశవ పంతుల వేంకట నరసింహ శాస్త్రి రాసిన పద్యాలు, దోరవేటి శ్రమదేవోభవ కావ్యంలో రాసిన కులవృత్తులకు సంబంధించిన పద్యాలు, కాపుల జీవన విధానాన్ని తెలియజేస్తూ గంగుల శాయిరెడ్డి రాసిన 'కాపుబిడ్డ' కావ్యం, గోశిక్ నరహరి రచించిన 'పద్మశాలి శతకం', అవుసుల భానుప్రకాష్ రాసిన'ఘన శతకం', మామిండ్ల రామాగౌడ్ గౌడ వృత్తిని తెలియజేస్తూ 'మధు విక్రేత'శీర్షికతో రాసిన పద్యాలు, డాక్టర్ పాండాల మహేశ్వర్ రాసిన పద్యాలు, గంగిరెద్దుల వారి జీవితాన్ని చిత్రిస్తూ పల్లా దుర్గయ్య రాసిన 'గంగిరెద్దు' కావ్యం మొదలగునవి ఆయా కులవృత్తుల ప్రాధాన్యతను, అందులోని సమస్యల్ని చక్కగా విపులీకరించాడు.

మూడవ అధ్యాయంలో ' తెలంగాణ పాట - బి.సి.వాదం' గురించి తెలియజేస్తూ పాటకు, మానవుడికి అనాదిగా ఉన్నటు వంటి సంబంధాన్ని చక్కగా చెప్పాడు. మనిషి పుట్టింది మొదలు మరణించేంత వరకు పాటతో అల్లుకొని పోయిన మనిషి జీవితాన్ని విడమరిచి చెప్పాడు. సకల మానవాళిని పాట ఏ విదంగా పరవశింప జేస్తుందో, ఆలోచింపజేస్తుందో, చైతన్య పరుస్తుందో, ఉద్యమింపజేస్తుందో అదేవిధంగా ఆయా కులవృత్తుల వారి బాధల్ని పాటల ద్వారా చాలామంది కవులు చెప్పడం జరిగింది. ఒకవైపు కులవృత్తుల ప్రాధాన్యతను వివరిస్తూనే మరోవైపు కులవృత్తులు ప్రపంచీకరణ ప్రభావం వల్ల ఏ విధంగా ధ్వంసమై పోతున్నాయో వివరించడం జరిగింది. బి.సి. కులాల ఆశ్రిత గాయకులు ఆయా కులాలకు సంబంధించిన వీరులు, నాయకులు, దాతల గురించి గానం చేస్తారు. కాని ఇప్పటికీ అన్ని బి.సి. కులాలకు సంబంధించిన ఆశ్రిత గాయకుల గురించి, వారు గానం చేసిన సాహిత్య సేకరణ సంబంధించి పరిశోధన పూర్తిస్థాయిలో జరగలేదన్న విషయాన్ని తెలియజేశాడు.

బి.సి. కులాల అస్తిత్వాన్ని తెలియజేస్తూ చాలామంది కవులు రాసిన పాటల్ని ఈ అధ్యాయంలో ప్రస్తావించడం జరిగింది. అయితే ఆయా వృత్తులకు సంబంధించిన పాటలన్నింటిని ఇక్కడ ప్రస్తావించక పోవడం గమనార్హం. రచయిత దృష్టికి రానటువంటి పాటలు కూడా చాలా ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. చెరబండరాజు, గూడ అంజయ్య, గోరటి వెంకన్న, జయరాజు, మిత్ర, దరువు ఎల్లన్న, కందికొండ, బండి సత్తెన్న, ననుమాస స్వామి, వయ్యా సామేలు, గుండేటి రమేష్, వడ్డేపల్లి కృష్ణ, స్ఫూర్తి, రాచభూమయ్య, శమశ్రీ, నకిరేకంటి సీనయ్య మొదలగు కవులు రాసిన పాటలు ఆయా కులవృత్తుల విశిష్టతను, క్రమంగా కనుమరుగైపోతున్న కులవృత్తుల విధ్వంసాన్ని ఎరుక పరుస్తూ, బి.సి.ల ఐక్యతను చాటి చెప్పడం జరిగిందన్న విషయాన్ని తెలియజేశాడు. కేవలం పాటల్లోని భావాలను విశ్లేషించడమే కాకుండా బి.సి.లను చైతన్యపరిచే ఆవేశాన్ని రగిలిస్తూ దత్తయ్య వ్యాఖ్యానించిన విధానం బాగుంది.

నాలుగవ అధ్యాయంలో 'తెలంగాణ వచనకవిత్వం -

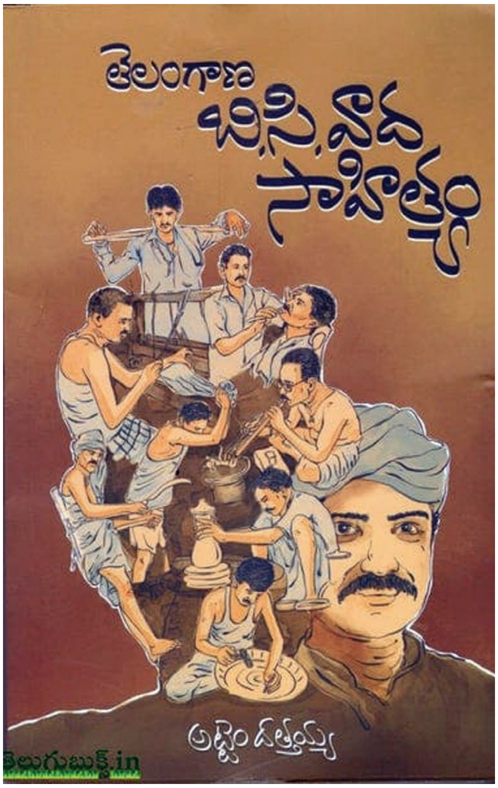

బి.సి.వాదం' గురించి తెలియజేశాడు. ఆధునిక కవిత్వంలో వచ్చిన పరిణామాల్లో భాగంగా పాట, పద్యం తర్వాత ప్రాధాన్యతను సంతరించు కుంది వచనకవిత్వమే. అస్తిత్వ ఉద్యమా లకు ఒక విస్తృతిని కలిగించింది వచన కవిత్వం. ఇవ్వాళ అన్ని ప్రక్రియలకన్నా వచనకవిత్వమే ముందంజలోఉందని చెప్పవచ్చు. బి.సి.ల కులవృత్తులు, వారి స్థితిగతులను తెలియజేస్తూ అనేక వచనకవితా సంకలనాలు వెలువడ్డాయి. జూలూరు గౌరీశంకర్ సంపాదకత్వంలో 'వెంటాడేకలాలు-వెనుకబడినకులాలు', 'పొక్కిలి', 'ఏడపాయలు', 'చెమ్మస్', సుంకర రమేష్ సంపాదకత్వంలో 'తెలంగాణ కవిత' మూడు సంపుటాలు, అఫ్సర్, వంశీకృష్ణ సంపాదకత్వంలో 'అనేక', ఎస్వీ సత్యనారాయణ, పెన్నా శివరామకృష్ణ సంపాదకత్వంలో 'దశాబ్దికవిత', చింతం ప్రవీణ్ సంపాదకత్వంలో 'సమూహం', వి.జయ ప్రకాశం సంపాదకత్వంలో 'బి.సి.కవితా సంకలనం', 'రుంజ' మొదలగువాటిలోని కవితలన్నీ బి.సి.ల సబ్బండకులాల అస్తిత్వానికి నిదర్శనంగా నిలిచిన విధానాన్ని రచయిత ఈ అధ్యాయంలో వివరించాడు.

అమ్మంగి వేణుగోపాల్ రాసిన 'బి.సి. ప్రభంజనం' కవిత బి.సి. కులాల మూలా లను, ప్రారంభంలో వారి వృత్తులను, చరిత్ర నిర్మాణానికి, సమాజాభివృద్ధికి, సకలమానవులకు బి.సి.ల వృత్తులు ఎంతగా పనిచేశాయో, చేస్తున్నాయో సకలమానవులకు గొంతెత్తిచెప్పింది. డా॥ బెల్లి యాదయ్య 'నేను గొర్రెల్ని కాస్తుంటాను', టి.కృష్ణమూర్తి యాదవ్ 'యదువంశ పుత్రులం', భైతిదుర్గయ్య 'గొంగడిగోస', తగుళ్ళ గోపాల్ 'నాన్న గొడ్డలి', అట్టెందత్తయ్య 'కాపరి', అవనిశ్రీ 'నేను గొర్రెల కాపరిని', దెంచనాల శ్రీనివాస్ 'యాడీ', 'మనేమార్నాక్', ఆడెపు లక్ష్మణ్ 'కొలిమి', సుద్దాల అశోక్‌తేజ 'శ్రమకావ్యం', వెన్నెలసత్యం 'కొలిమినా చెలిమి', వంగాలసైదాచారి 'వడ్రంగి

> **కథా సాహిత్యంలో బి.సి. కులాల స్థితి గతులను తెలియజేసిన కథలు అస్తిత్వ ఉద్యమాల కంటె ముందు నుంచే కనిపిస్తాయి. తెలంగాణ కవులు, రచయితలు ఎక్కువగా గ్రామీణ జీవితాల నుంచి వచ్చినవారు కావడం వల్ల వారి చుట్టూ ఉన్న అన్ని రకాల వ్యక్తుల గురించి, వృత్తుల గురించి కథలు రాశారు.**

బతుకులు', వడ్లసంగయ్య 'కట్టెపురుగు తొలిసినట్టు', బాణాలశ్రీనివాస్ 'రుంజ', దాసోజుజ్ఞానేశ్వర్ 'నిక్కాక', డా॥ కూరెళ్ల విఠలాచార్య 'కాన్ఫిడెన్షియల్ రిపోర్ట్', వనపట్ల సుబ్బయ్య 'ధర్మచక్రం', డా॥ నందిని సిద్ధారెడ్డి 'మృత్కళలు', అన్నవరం దేవేందర్ 'బువ్వకుండ' మొదలగు వారు రాసిన కవితల్లో ఆయా కవులు తమ తమ కులవృత్తుల విశిష్టతను గూర్చి తెలియజేయడమే కాకుండా అవి విధ్వంసమవుతున్న తీరును తెలియజేసిన విధానాన్ని పేర్కొనడం జరిగింది. తెలంగాణ వచనకవిత్వంలో బహుజన సామాజిక, సాంస్కృతిక కోణాలనన్నింటిని ఈ అధ్యాయంలో దత్తయ్య విశ్లేషించాడు.

ఐదవ అధ్యాయంలో 'తెలంగాణ కథ - బి.సి.వాదం' గురించి పరిశీలించాడు. కథాసాహిత్యంలో బి.సి. కులాల స్థితి గతులను తెలియజేసిన కథలు అస్తిత్వ ఉద్యమాల కంటె ముందు నుంచే కనిపిస్తాయి. తెలంగాణ కవులు, రచయితలు ఎక్కువగా గ్రామీణ జీవితాల నుంచి వచ్చినవారు కావడం వల్ల వారి చుట్టూ ఉన్న అన్ని రకాల వ్యక్తుల గురించి, వృత్తుల గురించి కథలు రాశారు. తెలంగాణ నుంచి వచ్చిన కథాసాహిత్యంలో ఎక్కువగా గ్రామీణ జీవితాన్ని, కుల వృత్తి జీవితాన్ని తెలిపినవిగానే కనిపిస్తాయి. ఆవుల పిచ్చయ్య, గూడూరి సీతారాం, పి.వి.నరసింహారావు, ఆదిరాజు వీరభద్రరావు, అల్లం నారాయణ మొదలగువారు కులవృత్తి ఆధారిత జీవితాలను కథలుగా మలిచి సమాజాన్ని చైతన్యం కలిగించారు. అయితే బి.సి.లు చాలా వరకు తమ కుల బాధల్ని తక్కువగా చెప్పడం జరిగిందన్న విమర్శ కూడా లేకపోలేదు. అగ్రవర్ణాల మెప్పు కోసం తమ సొంత అస్తిత్వాన్ని పక్కకు పెట్టి కథలు రాస్తున్నవారు కూడా లేకపోలేదు. కొన్ని కులాలకు సంబంధించిన కథలు ప్రత్యేక సంపుటాలుగా వెలువడిన విషయాన్ని రచయిత పేర్కొన్నాడు. సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, ఓబులేష్, వెల్దండి శ్రీధర్ల సంపాదకత్వంలో చేనేత కథలకు సంబంధించిన 'పడుగు పేకలు', కాలువ మల్లయ్య, ప్రభంజన యాదవ్, భారతిల సంపాదకత్వంలో గొల్ల కురుమలకు సంబంధించిన 'వేపకాయంత నిజం', నేరెళ్ల శ్రీనివాస్ గౌడ్ వెలువరించిన గౌడ్‌లకు సంబంధించిన 'మా బతుకులు', నాయి బ్రాహ్మణుల జీవితాలకు సంబంధించి తుమ్మల రామకృష్ణ సంపాదకత్వంలో వెలువడిన 'అడపం', ఉప్పల నరసింహం వెలువరించిన' సబ్బండ వర్ణాల సారస్వతం' మొదలగునవి బి.సి.ల అస్తిత్వాన్ని తెలియజేసేవిధంగా ఉన్నా యంటూ దత్తయ్య విడమరచి చెప్పాడు.

వివిధ కులాల జీవితాలను చిత్రించే కథలు రాసిన పి.వి. నరసింహారావు, ఆవుల పిచ్చయ్య, కాలువ మల్లయ్య, నల్ల భూమయ్య, బి.ఎస్.రాములు, భూపాల్, అల్లం రాజయ్య, పెద్దింటి అశోక్ కుమార్, అట్టెందత్తయ్య, ప్రభంజన్ యాదవ్, కె వి నరేందర్, బోయ జంగయ్య, జూకంటి జగన్నాథం, గూడ అంజయ్య, బివియన్ స్వామి, నందిని సిధారెడ్డి, దిలావర్, వెంకట రామారావు, రేగులపాటి కిషన్ రావు, మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి, దేవేంద్ర, వెల్దండి శ్రీధర్, అంబల్ల జనార్దన్, అనిశెట్టి రజిత, జి.రాములు, శిరంశెట్టి కాంతారావు, కాలువ మల్లయ్య, నేరెళ్ల శ్రీనివాస్ గౌడ్, జాతశ్రీ, టి.సంపత్ కుమార్, ఐతా చంద్రయ్య, గూడూరి సీతారాం మొదలగు వారు రాసిన కథలను ప్రస్తావించడం

జరిగింది. చాలా కథలు ప్రపంచీకరణ దుష్పరిణామాలను ఎంత ప్రభావవంతంగా రికార్డు చేశాయో కూడా దత్తయ్య ఈ అధ్యాయంలో చర్చించాడు.

ఆరవ అధ్యాయంలో 'తెలంగాణ నవల - బి.సి.వాదం' గురించి వివరించాడు. తెలుగు సాహిత్యంలో కవిత్వం తప్ప కథ, నవల, నాటిక, విమర్శ, వ్యాసం మొదలైన వాటిని సాహిత్యంగా పరిగణించక పోవడం గమనిస్తుంటాం. ఇతర ప్రక్రియల కన్నా కవిత్వానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం కనిపిస్తుంది. మిగతా ప్రక్రియల్లో వచ్చినంతగా బి.సి. వాద సాహిత్యం నవలా ప్రక్రియలో రాలేదనే విషయాన్ని రచయిత స్పష్టపరిచాడు. సమాజంలో ఎక్కువ శాతం వివిధ కుల వృత్తులకు సంబంధించిన నవలలు రావడం చాలా అరుదు. బి.సి.ల స్థితిగతులను తెలిపే నవలలో 1954లో వచ్చిన 'పెరటి చెట్టు' నవలిక, 1955లో వెలువడిన 'సంఘము' నవల ముఖ్యమైనవి. భూపాల్ 'గుడ్డేళ్ళ గుమ్మిమారెమ్మ', 'పట్నమొచ్చిన పల్లె', కాలువ మల్లయ్య 'సాంబయ్య సదువు', 'భూమి పుత్రుడు', 'బతుకు పుస్తకం', 'గువ్వలచెన్న', ముదిగంటి సుజాత రెడ్డి 'సంకెళ్ళు తెగాయి', దేవులపల్లి కృష్ణమూర్తి 'ఊరు వాడ బ్రతుకు', 'బయటి గుడిసెలు', బి.ఎస్.రాములు 'జీవనయానం', శిరంశెట్టి కాంతారావు 'పరంపర', నేరెళ్ల శ్రీనివాస్ గౌడ్

> **తెలంగాణ బి.సి వాద సాహిత్యంపై ఒక పరిశోధనా గ్రంథాన్ని తీసుకొని వచ్చిన దత్తయ్య ప్రయత్నం చాలా గొప్పది. 'ఒక చిన్న ప్రయత్నం' అని తాను వినయంగా విన్నవించుకున్నా అది చిన్న ప్రయత్నమేమీ కాదు, పెద్ద సాహసమే. బి.సి. సాహిత్యాన్ని పరిశోధించడమంటే ఆయా కులాల అస్తిత్వాన్ని శోధించడమే.**

'బ్రతుకుతాడు', 'దుల్దుమ్మ', 'కల్తీ బతుకులు', కె.వి.ఎల్ 'కల్లు మండువ' జి.రాములు 'పెరటిచెట్టు' ననుమాస స్వామి 'మోహిని', ఎమ్.ఎస్.ప్రాణ్ రావు 'ప్రజా జ్యోతి పాపన్న', ఎన్.వి. తిరుపతయ్య 'జీవన సమరం' మొదలగు వారు రాసిన నవలల్లో ఆయా కులాల చిత్రీకరణ జరిగిన విధానాన్ని చక్కగా విశ్లేషించాడు. అయితే బహుజనుల జీవితాలను చిత్రీకరిస్తూ తెలంగాణలో పరిమితంగా నవలలు వచ్చాయన్న విషయాన్ని కూడా గుర్తు చేశాడు.

చివరగా ఏడవ అధ్యాయంలో 'తెలంగాణ బి.సి. వాదం - సాహిత్య విమర్శ'ను పరిశీలించడం జరిగింది. రచయిత తన చుట్టూ ఉన్న సాంఘిక జీవితంలో మానవ సంబంధాల పట్ల ఎలాంటి వైఖరి కలిగి ఉన్నాడు, తన రచనను ఏ సామాజిక ప్రయోజనం కోసం అంకితం చేశాడు, వర్గ జీవితంతో రచయితకున్న సామాజిక తాత్విక సంబంధాలు ఏమిటి, తన రచన సంఘం మీద ఎలాంటి ప్రభావం చూపాలని ఆశిస్తు న్నాడు, ఇలాంటి ప్రశ్నలన్నిటికీ శాస్త్రీయ మైన సమాధానాలను ప్రశ్న ద్వారా విశ్లేషించడమే విమర్శ. బి.సి. సాహిత్య విమర్శ గురించి ప్రత్యేక పుస్తకాల రూపంలో ప్రస్తావించడం జరిగింది. కథా సాహిత్యం మీద బి.ఎస్.రాములు వెలువరించిన 'బి.సి.కథలు- ఒక విశ్లేషణ' (2000 -2010), జూలూరు గౌరీశంకర్ సంపాదకత్వంలో వచ్చిన వ్యాస సంకలనం 'ఒక కవిత 20 కోణాలు'. తెలుగు అకాడమీ వారు ప్రచురించిన తెలుగులో కవిత్వోద్యమాలు గ్రంథంలోజూలూరు గౌరీశంకర్ రాసిన వ్యాసం 'కవిత్వంలో బి.సి. అస్తిత్వవాదం'. ఇందులో బి.సి.ల అస్తిత్వాలను, వారి రచనల్లో మేళవించిన వేమన, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం వంటి వారిని గూర్చి గుర్తు చేయడం కూడా జరిగింది. అదేవిధంగా బాణాల శ్రీనివాస్, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, పగడాల నాగేందర్, జె.చెన్నయ్య, బి.వి.ఎన్. స్వామి, కె.పి.అశోక్ కుమార్, ఆచార్య ననుమాస స్వామి మొదలగు వారి విమర్శ వ్యాసాలు బి.సి.వాదాన్ని మరింత ఇనుమడింపజేసే విధంగా ఉన్నాయి. ఇటీవల కాలంలో విశ్వవిద్యాలయాలలో కూడా బి.సి. కులాల సాహిత్యం మీద పరిశోధనలు జరుగుతున్న విషయాన్ని ప్రస్తావించాడు. అయితే బి.సి. సాహిత్య విమర్శ మీద పక్షపాతం వహిస్తున్నారన్న విషయాన్ని కూడా ప్రస్తావించాడు. బి.సి. యేతర సాహిత్య విమర్శకులు కొంత న్యాయ బద్ధంగా ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉందని సూచించడం బాగుంది. బి.సి. విమర్శకులు ఈ మధ్యకాలంలో సాహిత్య విమర్శ పునాది గోడలుగా నిలుస్తున్నారు కాని బి.సి. సాహిత్యాన్ని మాత్రం పట్టించు కోవడం లేదనే విమర్శ ఉంది. బి.సి. కవులకు, రచయితలకు విమర్శకులు ప్రోత్సాహాన్ని అందించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉందన్న విషయాన్ని తెలియ జేయడం ఎంతోసమంజసంగా ఉంది.

ఇలా తెలంగాణ బి.సి వాద సాహిత్యంపై ఒక పరిశోధనా గ్రంథాన్ని తీసుకొని వచ్చిన దత్తయ్య ప్రయత్నం చాలా గొప్పది. 'ఒక చిన్న ప్రయత్నం' అని తాను వినయంగా విన్నవించుకున్నా అది చిన్న ప్రయత్నమేమీ కాదు, పెద్ద సాహసమే. బి.సి. సాహిత్యాన్ని పరిశోధించడమంటే ఆయా కులాల అస్తిత్వాన్ని శోధించడమే. డాక్టర్ సాగి కమలాకర శర్మ అన్నట్లుగా 'వేరు వేరు కులాల వేదనాక్షరాలను విశ్లేషించే ప్రయత్నం ఈ గ్రంథం'. ఎంతో ఓపికగా బి.సి. వాద సాహిత్యాన్ని సేకరించి ప్రక్రియలవారీగా పరిశీలించడంలో సఫలీకృతుడయ్యాడు దత్తయ్య. మొత్తం బి.సి. వాద సాహిత్యాన్ని మన ముందుంచ డమంటే కొండను అద్దంలో చూపే ప్రయత్నమే. ఇది భవిష్యత్తులో బి.సి. వాద సాహిత్యంపై పరిశోధన చేసేవారికి ఒక దిక్సూచిలా ఉపయోగ పడుతుంది. విశేషమైన కృషి చేసి బి.సి. సాహిత్య పరిశోధనకు చక్కని బాట వేసిన దత్తయ్యకు హృదయపూర్వక అభినందనలు.

ముఖాముఖి

సాహిత్యం సమాజంలో మార్పును ఆకాంక్షించాలి....

- మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి

పోరాటాల పురిటిగడ్డ నల్లగొండలో అనాదిగా చైతన్యం ప్రవహిస్తూనే ఉంది. రాజకీయ సామాజిక రంగాలలో పాటు సాహిత్యరంగంలోనూ ఈ స్పృహ కనిపిస్తోంది. తెలుగులో తొలి కథకు బీజ వాపనం జరిగింది ఇక్కడే. బండారు అచ్చమాంబ మొదలు కొమర్రాజు వెంకట లక్ష్మణరావు, షబ్నవీసు వెంకటరామ నరసింహారావు, ఆవుల పిచ్చయ్య, వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి తదితర లబ్ద ప్రతిష్టులైన తొలితరం కథకులకు నిలువరం నల్లగొండ. వీరి తరువాత తరంలో నల్లగొండ కథకు ప్రాతినిధ్యం వహించిన వారిలో ప్రముఖులు మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి. 1967లో యువ రచయితల సమితి స్థాపించినది మొదలు నేటి వరకూ సుమారు ఐదు దశాబ్దాలకు పైగా సాహితీ సృజన చేస్తున్న విశిష్ట రచయిత మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి. మేరెడ్డితో ముచ్చటించడం అంటే అర్ధశతాబ్దపు నల్లగొండ సాహిత్య చరిత్రను అవలోకించడమే. పాత కొత్త తరాలకు వారధిగా నిలుస్తున్న ప్రముఖ కథా రచయిత, కవి, జాతీయ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కార గ్రహీత శ్రీ మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి తో తంగేడు ఈ పక్షం మాటా ముచ్చట...

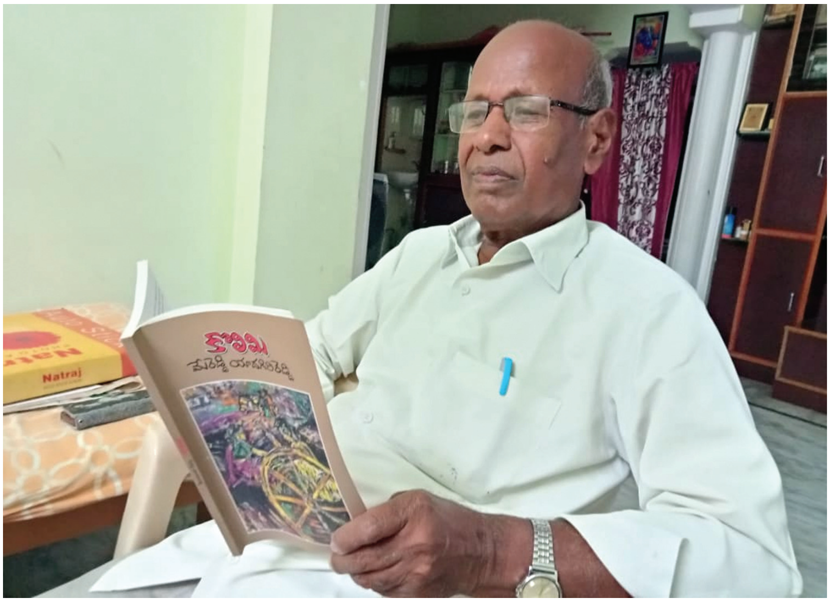

మీ బాల్యం కుటుంబం నేపథ్యం గురించి చెప్పండి.

నేను రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వాణ్ని. నాన్న లక్ష్మీ నరసింహా రెడ్డి. అమ్మ వెంకటమ్మ. నల్లగొండ సమీపంలోని గడ్డి కొండారం మా స్వగ్రామం. నేను తొమ్మిది నెలల వయస్సులో ఉన్నప్పుడే నాన్నను కోల్పోయాను. ఆకలి, దారిద్ర్యం తీవ్రంగా ఉన్న రోజులవి. వైద్య సదుపాయాలు లేని రోజులు. నాన్న టీబీ వ్యాధికి సరైన వైద్యం అందక మరణించాడని చెబుతుంటారు. చిన్నతనంలోనే తండ్రిని కోల్పోయిన నన్ను, అమ్మను మా మేనమామ మలు చేరదీశారు. వాళ్ల సహకారంతోనే చదువుకున్నాను.

మీ విద్యాభ్యాసం ఎలా సాగింది?

నా చిన్నతనంలో మా ఊర్లో బడి ఉండేది కాదు. లింగారెడ్డి అనే ఉపాధ్యాయుడు ప్రైవేటుగా పాఠాలు చెబుతూ ఉండేవాడు. నాలుగవ తరగతి వరకూ ఆయన దగ్గరే చదువుకున్నాను. లింగారెడ్డి చదివింది ఐదవ తరగతే అయినా భారత భాగవత రామాయణాలపై మంచి పట్టు గలవాడు. ఆయన వల్లనే నాకు తెలుగు భాషాభిమానం పెరిగింది. తర్వాత తిప్పర్తి ప్రభుత్వ పాఠశాలలో హెచ్.ఎస్.సి. వరకు చదువుకున్నాను. పుస్తకాలు కూడా కొనలేని పేదరికం. పాఠశాలలో పూర్ ఫండ్ ఏర్పాటు చేసి పేద పిల్లలకు

పుస్తకాలు ఇస్తూ ఉండేవారు. అలా స్కాలర్ షిప్ తో, పూర్ ఫండ్ ద్వారా వచ్చిన పుస్తకాలతో చదువుకున్న వాణ్ణి. తరువాత పియుసి నల్లగొండలో చేశాను. అనంతరం ఎస్ జి బి టి శిక్షణ పూర్తి చేసుకుని 1970 లో ఉపాధ్యాయ వృత్తిలోకి ప్రవేశించాను.

మారుమూల పల్లెటూర్లలో పని చేసిన మీరు జాతీయ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం అందుకునే స్థాయికి వెళ్లారు కదా! ఈ నేపథ్యాన్ని వివరించండి.

నల్లగొండ జిల్లా తేలకంటి గూడెంలో తొలి నియామకం పొందాను. వెంకటాద్రి పాలెం, గడ్డి కొండారం, రామలింగాల గూడెం, తానేదార్పల్లి మొదలైన ప్రాంతాల్లో పని చేశాను. పనిచేసిన ప్రతిచోటా మంచి గుర్తింపునే పొందాను. ఆ రోజుల్లో డ్రాపౌట్స్ ఎక్కువగా ఉండేది. రెండు మూడు తరగతులు చదివిన తర్వాత పిల్లలను గ్రామాల్లోని భూస్వాముల వద్ద పశువుల కాపరులు గానో, ఇతర పనుల నిమిత్తమో జీత గాళ్లుగా చేర్పించేవారు. ఈ పరిస్థితిని మార్చడానికి పిల్లల తల్లి దండ్రులను తరచుగా కలుస్తూ ఉండే వాడిని. చదువు అవసరం తెలియజెప్పే ప్రయత్నం చేశాను. నేను ఆశించిన మార్పు కనిపించింది. పిల్లలను పాఠశాలకు క్రమం తప్పకుండా పంపడానికి అలవాటు పడ్డారు. తరువాత పిల్లల తల్లిదండ్రులు

చదువుకున్నప్పుడు తమ పిల్లలను చదివించాలనే ఆలోచన వారికి కలుగుతుందని భావించి వయోజన విద్య కోసం పూనుకున్నాను. తోటి ఉపాధ్యాయుల సహకారంతో రామలింగాల గూడెంలో 100% అక్షరాస్యత సాధించాము. ఇది ఆ రోజుల్లో గొప్ప మార్పుకు నాంది అయింది. నేను వయోజన విద్య కోసం రాసిన పుస్తకాలు, నా సాహిత్య పుస్తకాలు, వయోజన అక్షరాస్యత కోసం నేను చేసిన కృషి వల్లనే బహుశా నాకు జాతీయ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం వచ్చింది అని భావిస్తున్నాను. అంకిత భావంతో పని చేసినప్పుడు గుర్తింపు దానంతటదే వస్తుంది అని నమ్ముతాను.

మీ సాహిత్య ప్రస్థానం ఎలా మొదలైంది? దీనికి ప్రేరణ ఎవరు?

నేను పూర్తిగా రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వాడిని. నాకు సాహిత్య వారసత్వం లేదు. కానీ చిన్నతనంలో లింగారెడ్డి సార్ వల్ల తెలుగు పట్ల కొంత అభిమానం పెరిగిన మాట నిజమే. ఆ తర్వాత పియుసి చేస్తున్న కాలంలో నల్లగొండలో కొంతమేర సాహిత్య పరిచయాలు పెరిగాయి. 1966లోనే ప్రజా మాత పత్రికలో నేను రాసిన 'విశ్వాసం గల కుక్క' అనే బాలల కథ ప్రచురితమైంది. బహుశా నాకు గుర్తున్నంత వరకు అదే తొలికథ అనుకుంటున్నాను. 1967లో పోతుకూచి సాంబశివరావు గారి విశ్వ రచన పత్రికలో నేను రాసిన 'నారాయణ రావు' అనే కథ ప్రచురితమైంది. ఇది నేను రాసిన తొలి పూర్తిస్థాయి కథ. కథా రచయితగా నా ప్రస్థానం మొదలైన తర్వాత నన్ను కథ వైపు నడిపించింది నాకు ప్రేరణ కలిగించింది కాంచనపల్లి వెంకట రామారావు, కొడవటిగంటి కుటుంబరావు కే. శివారెడ్డి గార్లు. వీరి ప్రోద్బలంతోనే నేను కథారచయితగా నిలబడగలిగాను. నా చిన్ననాటి స్నేహితుడు, నా క్లాస్మేట్ కాంచనపల్లి వెంకట కిషన్ రావు కూడా కథలు విరివిగా రాసేవారు. ఇద్దరం పోటీపడి రాసేవాళ్ళం. ఇది కూడా నేను కథలు రాయడానికి ఒక ప్రేరణ.

యువ రచయితల సమితి స్థాపన ఉద్దేశం ఏమిటి? దీనిలో మీ పాత్రను గురించి వివరిస్తారా?

చండూరులో అంబటిపూడి వెంకట రత్నం గారు 1930 దశకంలో సాహితీ మేఖల స్థాపించారు. ఆ తదనంతరం కొంతకాలం నల్లగొండలో సాహితీ స్తబ్దత ఏర్పడింది. ప్రత్యేకించి స్వాతంత్ర్యానంతరం నల్లగొండ పట్టణంలో ఒక సాహిత్య సంస్థ లేని లోటు కనిపించింది. ఈ నేపథ్యంలో యువ రచయితల సమితి స్థాపించాలని నిర్ణయించాం. ముదువూరి కృష్ణమూర్తి అధ్యక్షులుగా, నేను ప్రధాన కార్యదర్శిగా 1967లో నల్లగొండలో యువ రచయితల సమితి ప్రారంభించాం. అప్పటికే ప్రముఖ కథా రచయిత కాంచన

జాతీయ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం స్వీకరిస్తూ....

ముఖాముఖి

పల్లి చిన వెంకటరామారావు ఈ సంస్థకు గౌరవ అధ్యక్షులుగా వ్యవహరించారు.

యువ రచయితల సమితి చేసిన కృషి ఏమిటి?

అప్పట్లో కొత్తగా వస్తున్న రచయితలకు యువ రచయితల సమితి వెన్నుదన్నుగా నిలిచింది. ప్రత్యేకించి వారం వారం నల్లగొండలో సాహిత్య చర్చలు జరిపే వాళ్ళం. కాంచనపల్లి చిన వెంకటరామారావు ఈ సమావేశాలకు అధ్యక్షుడిగా ఉండేవారు. దేవులపల్లి కృష్ణమూర్తి, డాక్టర్ నోముల సత్యనారాయణ, బోయ జంగయ్య, ఎన్ కె రామారావు, నటువ వెంకటయ్య, పైడిమర్రి వెంకట సుబ్బారావు, అంపశయ్య నవీన్ మొదలైన వారు ఈ సమావేశాలకు తరచుగా హాజరయ్యేవారు. అంపశయ్య నవీన్ తన అంపశయ్య నవల రాస్తున్న రోజులలో ఆ లిఖిత ప్రతి పై మా సమావేశాల్లో చర్చ జరిగింది.

యువ రచయితల సమితి పక్షాన ఏవైనా పుస్తకాలు ప్రచురించారా?

యువ రచయితల సమితి పక్షాన అనేక పుస్తకాలు ప్రచురించాం. శాస్త్ర సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అంతగా లేని ఆ రోజుల్లో ఎన్నో వ్యయ ప్రయాసలకోర్చి కవిత్వం, కథల సంపుటి తో పాటు త్రైమాసిక పత్రికను కూడా నడపగలిగాం. యువ రచయితల సమితి స్థాపించిన తొలి రోజుల్లోనే 1967లో అమర లేఖిని అనే లిఖిత పత్రికను నడిపించాం. 1967లో సమర్పణ కథల సంపుటి, 1969లో సంఘర్షణ అనే కవిత్వ సంపుటి, 1970లో దర్పణం కథలు, 1972 నుండి దర్పణం త్రైమాసిక పత్రిక ఆరు సంచికలు వెలువరించాం. 1974లో సైరన్ కవితాసంకలనం, 1976లో మాలిక కథాసంకలనం ప్రచురించాం. చక్కగా రాయగలిగి కూడా పుస్తకాలు వేసుకోలేని అనేక మంది రచయితల రచనలు ఈ పుస్తకాల ద్వారా రికార్డు చేయగలిగామన్న సంతృప్తి మిగిలింది. ఆరోజుల్లో సృజన, వేకువ వంటి పత్రికలు సాహితీ లోకంలో సుప్రసిద్ధం. ఆ పత్రికలను స్ఫూర్తిగా

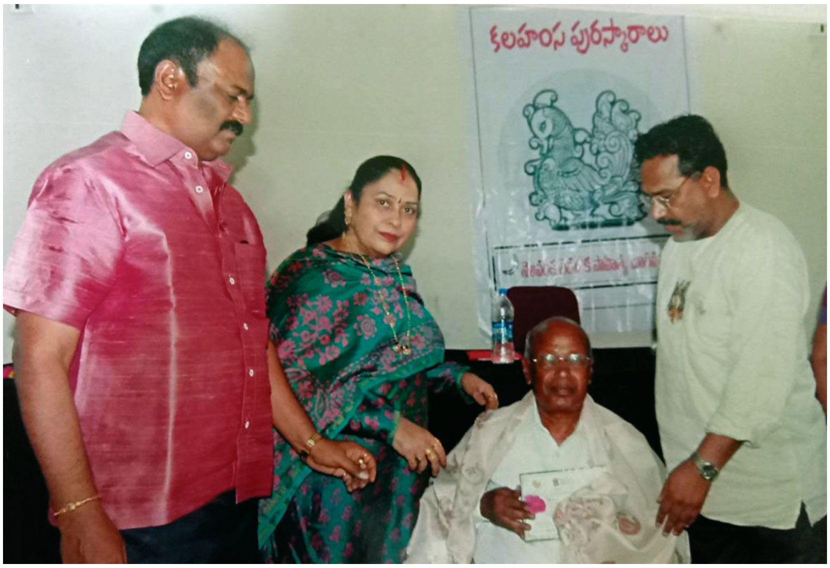

గోరేటి వెంకన్న చేతుల మీదుగా కలహంస పురస్కారం

పియుసి చేస్తున్న కాలంలో నల్లగొండలో కొంతమేర సాహిత్య పరిచయాలు పెరిగాయి. 1966లోనే ప్రజా మాత పత్రికలో నేను రాసిన 'విశ్వాసం గల కుక్క' అనే బాలల కథ ప్రచురితమైంది. బహుశా నాకు గుర్తున్నంత వరకు అదే తొలికథ అనుకుంటున్నాను. 1967లో పోతుకూచి సాంబ శివరావు గారి విశ్వ రచన పత్రికలో నేను రాసిన 'నారాయణ రావు' అనే కథ ప్రచురితమైంది.

తీసుకుని నల్లగొండ నుంచి దర్పణం త్రైమాసిక పత్రికను వెలువరించాము.

జిల్లా రచయితల మహాసభలు నిర్వహించారు కదా! వీటి గురించి చెప్పండి.

1970లో యువ రచయితల సమితి ఆధ్వర్యంలో జిల్లా రచయితల మహా సభలు నిర్వహించాం. ఇవి తొలి మహాసభలు. దేవులపల్లి రామానుజరావు కుందుర్తి ఆంజనేయులు, డి వెంకట రామయ్య వంటి ఉద్దండులైన సాహితీ వేత్తలు ఈ సభలకు అతిథులుగా వచ్చారు. ఈ సభల సందర్భంగా ప్రత్యేక సావనీర్ను ఆవిష్కరించుకున్నాం. తిరిగి 1974లో రెండవ రచయితల మహాసభలు జరిగాయి ఈ సభలకు అద్దేపల్లి రామ్మోహన్ రావు, కే శివారెడ్డి, పోతుకూచి సాంబశివరావు, దేవులపల్లి రామానుజరావు వచ్చారు. ఈ సభల్లో కూడా ప్రత్యేక సంచికను వెలువరించాం. మళ్లీ 1983లో మూడవ జిల్లా రచయితల మహాసభలు జరిగాయి. ఈ సభలకు గోదావరి కథలు రాసిన ప్రముఖ కథా రచయిత ఫణి కుమార్, ముదిగొండ వీరభద్రయ్య మాకు మంచి సహకారం అందించారు. శ్రీ శ్రీ, ఆవంత్స సోమసుందర్, అద్దేపల్లి రామ్మోహనరావు, వాసిరెడ్డి సీతాదేవి, రావిశాస్త్రి ఈ సభలో పాల్గొనడానికి నల్లగొండకు వచ్చారు. ఆ రోజుల్లోనే కొత్తగా సినీ రంగంలో అడుగు పెడుతున్న సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి (ఆ రోజుల్లో భరణి అనే కలం పేరుతో రాసేవాడు) కూడా ఈ సభలకు వచ్చారు. ఈ సభలలో ఆచార్య ఎన్.గోపి, దేవరాజు మహారాజు, ప్రొఫెసర్ పి. లక్ష్మీనారాయణ, కూరెళ్ల విఠలాచార్య, బి.ఎస్. శాస్త్రి, వేణు సంకోజు, బి. రాములు మొదలైన సాహితీవేత్తలు పాల్గొన్నారు. ఈ సభలను ఉద్దేశించి శ్రీ శ్రీ మాట్లాడుతూ ఇవి జిల్లా సభల వలె గాక ప్రపంచ తెలుగు మహా సభలను తలపిస్తున్నాయన్నారు. ఈ సందర్భంగా శ్రీ శ్రీ మూడు రోజుల పాటు

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం కీర్తి పురస్కారం స్వీకరిస్తూ..

నల్లగొండలో గడిపారు. రావిశాస్త్రి తన ఇంటి పేరు రాచకొండ గనుక తన పూర్వీకుల రాచకొండను చూడాలని నల్లగొండ సమీపంలోని రాచకొండకు వెళ్లి వచ్చారు. ఇలా ఆ సభలు మాలో గొప్ప స్ఫూర్తిని నింపాయి.

హైదరాబాద్ విమోచనకు ముందు వచ్చిన సాహిత్యానికి, తదనంతరం యువ రచయితల సమితి ఆధ్వర్యంలో వచ్చిన సాహిత్యానికీ మధ్య మౌలికమైన తేడా ఏమిటి?

సమాజ హితాన్ని కోరుకునేదే సాహిత్యం. స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం వచ్చిన సాహిత్యమైనా, అనంతరం వచ్చిన సాహిత్యమైనా సమాజంలో మార్పులు కాంక్షిస్తూ వచ్చిందే. కాకపోతే ఆనాటి సమాజ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సాహిత్యం వస్తోంది. నిజాం పాలనలో రజాకార్ల అన్యాయాలకు వెట్టిచాకిరికి వ్యతిరేకంగా సాహిత్యం వచ్చింది. స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా గ్రామాల్లో దొరల దౌర్జన్యాలు, అవినీతి, పేదరికం, అజ్ఞానం ఇంకా ఉండనే ఉన్నాయి. యువ రచయితల సమితి ఆధ్వర్యంలో వచ్చిన సాహిత్యం ఈ సామాజిక సమస్యలను ప్రతిబింబించింది.

వ్యక్తిగతంగా మీ సాహిత్య ప్రస్థానాన్ని వివరించండి?

1967లో దుర్గాబాయి దేశముఖ్ ఆధ్వర్యంలో ఆంధ్ర మహిళా సభలో ఒక వర్క్ షాప్ జరిగింది. వయోజన విద్య కోసం రైతు వాచకము రూపొందించడం ఈ కార్యశాల లక్ష్యం. గోరా, పోతుకూచి సాంబశివరావు వంటి ప్రసిద్ధులు ఆ వర్క్ షాప్ లో ఉన్నారు. నల్లగొండ నుండి నేను సూర్యాపేట నుంచి వై వై రెడ్డి వెళ్ళాం. ఆ వర్క్ షాప్ లో అందరి కంటే చిన్న వాడిని నేనే. ఆ తరువాత వయోజన విద్య కోసం బాకీ తీరిపోయింది, చిలుకలు, పట్టా వచ్చింది, అల్సర్, చదువుకున్న ఇందిర, పొలం అమ్మాలంటే, జబ్బ వాపు, నీలి నాలుక, కరెంటు వచ్చింది, రైతు వాచకం వంటి పుస్తకాలు రాశాను. నా సాహితీ అరంగ్రేటం తొలి రోజుల్లోనే జీవన చక్రం అనే నవల రాశాను. ఇది అముద్రితం గానే ఉంది. నా తొలి కథల సంపుటి మట్టి కథలు. 2004లో వచ్చింది. వాస్తవానికి ఇవి దశాబ్దాలకు పూర్వం రాసిన కథలే. రాయడం, పత్రికలకు పంపడమే గాని వాటిని పుస్తక రూపంలో తేవాలన్న విషయంలో కొంత నిర్లిప్తత, యువ రచయితల సమితి కార్యక్రమాలలో నిమగ్నమై ఉండటం మొదలైన కారణాల చేత పుస్తక రూపం దాల్చడానికి ఆలస్యం అయింది. మట్టి కథలు పుస్తకంలో ఇరవై ఒక్క కథలు ఉన్నాయి. అన్ని వివిధ పత్రికల్లో అప్పటికే ప్రచురించబడినవే. తిరిగి 2010లో కొలిమి కథల సంపుటి వచ్చింది. ఇందులో పన్నెండు కథలున్నాయి. తర్వాత బొడ్రాయి కథల సంపుటి వెలువరించాను. ఆ తరువాత మట్టి వాసన కవిత్వ సంకలనం, రైతు నానీలు ప్రచురించాను. నల్లగొండ వైతాళికులు పేరుతో సుమారు 30 వ్యాసాల సంపుటి ప్రచురణకు సిద్ధంగా ఉంది. శాపవిమోచనం అనే బాలల కథా సంపుటి ప్రచురణకు సిద్ధంగా ఉంది. మరో కథా సంపుటి అముద్రితం గానే ఉన్నది. నల్లగొండ నుంచి వెలువడిన జాబిలి బాల సాహిత్య పత్రిక సంపాదకవర్గ సభ్యుడిగా సేవలందించాను. నోముల కథా పురస్కారం న్యాయనిర్ణేతగా నాలుగుసార్లు వ్యవహరించాను. ఇప్పుడు ఆత్మకథ రాసే పనిలో ఉన్నాను.

తెలుగు సాహిత్యంలో రైతు జీవితం నేపథ్యంగా ఎక్కువ కథలు రాసిన కథకుల్లో మీరూ ఒకరు. దీనికి గల ప్రత్యేక కారణాలు ఏమైనా ఉన్నాయా?

నా కథలు గ్రామీణ నేపథ్యంలోనే ఉంటాయి. నేను అనుభవించిన జీవితం నేను చూసిన జీవితమే నా కథలకు వస్తువు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో రైతు జీవనం రైతు సంస్కృతి నా కథల్లో ప్రతిఫలిస్తుంది. నా కథా సంపుటాలలో సింహభాగం రైతు జీవితమే ఇతివృత్తంగా ఉన్న కథలు కనిపిస్తాయి. నేను స్వయంగా రైతునే కావడం కూడా దీనికి ఒక కారణమే. ఆ తరువాత విద్యారంగంపై పాఠశాల నేపథ్యంగా కూడా నా కథలు ఉన్నాయి. నేను పెరిగిన వాతావరణం, నా పరిసరాలు ఇందుకు ప్రేరణ కావచ్చు. మీరన్నట్లు కొలిమి కథా సంపుటి లో ఎక్కువగా రైతు జీవితాన్ని ప్రతిబింబించే కథలు ఉన్నాయి. బొడ్రాయి కథా సంపుటిలో ప్రజల్లో శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని పెంపొందించడానికి, మూఢనమ్మకాలను నిర్మూలించడానికి రాసిన కథలున్నాయి. నేను రాసిన కథల్లో తోలు బొమ్మలు అనే కథ మరాఠీ భాషలోకి అనువదించబడింది. సెజ్ అనే కథ హిందీలోకి అనువాదం అయింది. భూమి పుత్రుడు అనే కథను నల్లగొండ కు చెందిన డాక్టర్

ముఖాముఖి

యం పురుషోత్తమాచార్య నాటక రూపంగా మార్చి తన దర్శకత్వంలోనే ప్రదర్శించారు. తెలంగాణ రైతు కథల మీద ఇప్పటికి విశ్వవిద్యాలయాల్లో రెండు డాక్టరేట్స్ వచ్చాయి. కవిత, దేవయ్య అనే పరిశోధక విద్యార్థులు రైతు కథల మీద పరిశోధన చేశారు. వీరి పరిశోధనలో ఎక్కువ భాగం నా కథలే తీసుకోవడం గమనార్హం. రైతు కథకుడిగా నాపై ముద్ర పడడం ఒకింత గర్వంగా కూడా వుంది.

కథకుడిగా తెలుగు సాహిత్యంలో మీ కంటూ ప్రత్యేకమైన గుర్తింపు తెచ్చుకున్న తర్వాత కవిత్వం వైపు మళ్లడానికి కారణాలు ఏమిటి?

నేను మొదట కవిత్వమే రాశాను. కానీ సామాజిక సమస్యలకు పరిష్కారం సూచించే అవకాశం కవిత కంటే కథ ప్రక్రియలో విస్తృతంగా ఉంటుందని భావించి కథ వైపు మళ్ళిన. కానీ తొలినాళ్లలో రాసిన కవిత్వం తో పాటు ఆయా సందర్భాల్లో రాసిన మరికొన్ని కవితలతో మట్టి వాసన కవితా సంపుటిని ప్రచురించాను. ఇటీవలికాలంలో బాగా వ్యాప్తిలోకి వచ్చిన మినీ కవిత్వ ప్రక్రియ నానీలు. ఇది నన్ను బాగా ఆకర్షించింది. నానీలు రాయాలనిపించింది. కవిత్వ వస్తువు కోసం చూడగా మళ్లీ నా జీవితమే... రైతు కనిపించాడు. అంతే రైతు నానీలు వెలువరించాను. ఈ నానీలు వెలుగు చూడడం లో ఆచార్య ఎన్.గోపి గారి సహకారం మరువలేనిది. ఆనాటి నల్లగొండ జిల్లా కలెక్టర్, ప్రముఖ సాహితీవేత్త నందివెలుగు ముక్తేశ్వరరావు రైతు నానీలను ఎంతగానో ప్రశంసించారు. సాహితీ చరిత్రలో నిలిచిపోయే పుస్తకం అని కొనియాడారు.

మీ తరం అనంతరం నల్లగొండ కథ దశ దిశ ఏమిటి?

నేను, బోయ జంగయ్య, ఎన్ కె రామారావు కథ గురించి విస్తృతంగా చర్చోపచర్చలు చేసేవాళ్ళం. మా అనంతరం మరో తరం కథా రచయితలు రావాలని ఆకాంక్షించే వాళ్ళం. మా తరువాతి తరంలో ఎలికట్టె శంకర్ రావు లాంటి ఒకరిద్దరు సీరియస్ కథకులు తప్ప ఎక్కువమంది కథారచన వైపు రాలేదు. కానీ ఇటీవలి కాలంలో నల్లగొండలో మార్పు కనిపిస్తున్నది. నల్లగొండ కథా పాఠశాల పేరుతో పెరుమాళ్ళ ఆనంద్, సాగర్ల సత్తయ్య, డాక్టర్ మండల స్వామి, పాటి మోహన్ రెడ్డి, శీలం భద్రయ్య, ఉప్పల పద్మలాంటి కొత్త కథకులు మళ్లీ కథారచన చేస్తున్నారు. ఇది ఆహ్వానించదగ్గ శుభ పరిణామం.

సమాజ హితాన్ని కోరుకునేదే సాహిత్యం. స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం వచ్చిన సాహిత్యమైనా, అనంతరం వచ్చిన సాహిత్యమైనా సమాజంలో మార్పులు కాంక్షిస్తూ వచ్చిందే. కాకపోతే ఆనాటి సమాజ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సాహిత్యం వస్తోంది. నిజాం పాలనలో రజాకార్ల అన్యాయాలకు వెట్టిచాకిరికి వ్యతిరేకంగా సాహిత్యం వచ్చింది.

మీ సాహితీ సృజన లక్ష్యం క్లుప్తంగా చెప్పండి?

మన సాహిత్యం ద్వారా సమాజంలో ఏ చిన్న మార్పు జరిగినా మన లక్ష్యం నెరవేరినట్లే. ఏ రచయిత అయినా సమాజ మార్పునే కోరుకుంటాడు. సమాజం అభ్యుదయ పథంలో సాగాలన్న లక్ష్యంతోనే, గ్రామీణ ప్రజలు చైతన్య వంతులు కావాలన్న ధ్యేయంతోనే నా రచనలు సాగాయి.

ఐదు దశాబ్దాల మీ సాహిత్య కృషికి తగిన గుర్తింపు లభించింది అని మీరు భావిస్తున్నారా?

నేను గుర్తింపు కోసం ఏనాడు ఆరాటపడలేదు. ఆ స్పృహ కూడా నాకు ఉండదు. నేను చేస్తున్న ప్రయత్నంలో కొన్నిసార్లు గుర్తింపు దానంతట అదే వచ్చింది. వృత్తిపరంగా 2004లో ఆ నాటి రాష్ట్రపతి డాక్టర్ ఏపీజే అబ్దుల్ కలాం గారి చేతుల మీదుగా జాతీయ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం స్వీకరించాను. ఆనాడు

ముఖాముఖి

దేశం మొత్తంలో ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుల జాబితాలో నా పేరే మొట్టమొదట ఉండడం ఒక మరిచిపోలేని అనుభూతి. ఇక సాహిత్యపరంగా నేను రాసిన చావుకోసం అనే కథకు 1970లో అక్కినేని నాగేశ్వరరావు లిటరరీ అవార్డు బంగారు పతకం లభించింది. 2008లో కొలిమి కథకు వంగూరి ఫౌండేషన్ ఆఫ్ అమెరికా వారి అంతర్జాతీయ పురస్కారం లభించింది. 2010లో సాహితీ మేఖల పురస్కారం, తెలుగు భాషా సేవా పురస్కారం, 2012లో రైతు నానీలకు తేజ ఆర్ట్స్ క్రియేషన్స్ వారి పురస్కారం, ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల పురస్కారం, 2014లో బంద్ అనే కథకు కలహంస పురస్కారం, 2016లో ఫైళ్ళ మల్లమ్మ వీరారెడ్డి సాహితీ పురస్కారం, 2017 లో పెద్ద నోటు అనే కథకు దాశరథి రంగాచార్య కథా పురస్కారం, పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారి కీర్తి పురస్కారం మొదలైనవి నాకు దక్కిన గుర్తింపుగా భావిస్తాను. వీటికంటే నా కథలకు పాఠకుల ఆదరణ నాకు సరైన గుర్తింపు, గౌరవం అని నా ప్రగాఢ విశ్వాసం.

కొత్తగా కథారచన లోకి వస్తున్న కథకులకు మీరు ఇచ్చే సూచనలు ఏమిటి?

కథా సామాజిక స్పృహను కలిగించేదిగా ఉండాలి. పాఠకుడిని చదివించేలా ఉండాలి. ఆలోచింపజేసేలా ఉండాలి. మన జీవిత కథే అనేలా పాఠకుడు కథలో లీనమై పోవాలి. జీవిత వాస్తవ చిత్రణ జరిగిన కథ కలకాలం నిలుస్తుంది. కథారచనలో అడుగుపెట్టే రచయితలు ఎక్కువ చదువాలి. తక్కువ రాయాలె. మనం ఎంత రాసినమని కాదు. ఎంత నిలబడుతుంది అనే అంశంపై దృష్టి పెట్టాలి. పాతతరం రచయితలను క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేయాలి. అప్పుడే కొత్తగా ఎలా రాయాలో బోధపడుతుంది.

ప్రస్తుత తెలంగాణ కథ పట్ల మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

ప్రస్తుతం వస్తున్న కథలు సామాజిక నేపథ్యం లోనే వస్తున్నాయి. ప్రత్యేకించి సీరియస్ గా రాసే కథకుల సంఖ్య రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. తెలంగాణ నుడికారంతో వస్తున్న నేటి కథ శైలి పరంగా ఉత్కృష్టంగా కనిపిస్తున్నది. ఇతర ప్రాంతాల కథలతో పోలిస్తే నేటి తెలంగాణ కథ అగ్రస్థానంలో ఉన్నదని భావిస్తున్నాను.

ఇంటర్వ్యూ
సాగర్ల సత్తయ్య
7989117415

కవిత

సిరి చుక్క మొగ్గ

- కె.హరనాథ్, 9703542598

కృష్ణశాస్త్రి కవితలా
ఓ.. కలువ కనుల చెలియ
నా కనుల కలవరపరచినది
ఆమె మనసు మందారం
హృదయం సిందూరం

చిరునవ్వుల లయలతో
సిగపువ్వుల హొయలతో
సురుచిర సుందర సుందరి
ప్రభవించిన కుసుమంలా
అగుపించిన ఆమె...

పిండివెన్నెల నా కన్నుల ముందర
పరుచుకున్నట్లనిపించింది
ఆమె ముత్యాల మాటల సరాగాలు
వీణాకర వాణి నిక్వణమై

నా హృదిని కదిలించినట్లనిపించింది
మరువలేని మధురానుభూతిని
కలిగించిన ఓ...స్నేహశిఖా
ఓ...అమృత భాండం
నీ దరి నాకో సిరి

వ్యాసం

తెలంగాణ రాష్ట్ర నృత్యం- సాంస్కృతిక వారధి 'పేరిణి'

తెలంగాణ నృత్యహేల 'పేరిణి'ని పరిచయం చేసిన వ్యాసం...

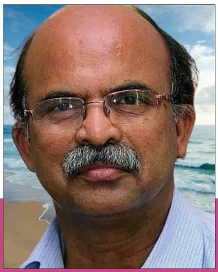

శ్రీరామోజు హరగోపాల్
99494 98698

తొలిమానవుల ఆటపాట (Ballad Dance) నుంచే సర్వకళలు పుట్టాయని ఆర్జీ మౌల్టన్ సిద్ధాంతం. (The Ancient Classical Drama - 1898 p.2-5) ఇది గ్రీకునాటకోత్పత్తి వికాసాల గురించి ప్రతిపాదించినదైనా సర్వమానవులకు వర్తించేదని విమర్శకుల మాట.

తెలంగాణ సర్వకళాసంపన్నమైంది. తెలంగాణకే ప్రత్యేకమైన కళలు కొన్ని, ఉత్సవాలు కొన్ని, ఆట, పాటలు కొన్ని. వాటిలో తెలంగాణాకే పరిమితమైన నాట్యకళ పేరిణి నాట్యం. ఇటువంటి నాట్యం ప్రపంచంలో మరెక్కడా లేదు. పేరిణి భారతీయ నృత్యకళకే అలంకారమైన వీరనాట్యం.

"శివతాండవాలలో కనిపించని అపూర్వ నాట్యం. శివశక్తిని ప్రేరేపించి, ఆ శక్తికి శరీరాన్ని సాధనంగా చేసిన నాట్య కారుడు చేసే నర్తనం ఇది. ఇది ఉధృత కళారీతి. దీనికి వాయిద్యమే వేరు. ఆవేశపూరితమైన 'శుద్ధ' తాండవం. దీనిలోని లయవేగం మరొక నర్తనంలో కనిపించదు. మనదేశం లోనే కాదు, యావత్ప్రపంచంలోనే ఇంత వేగమైన 'నృత్త సంప్రదాయం' లేదు. వీరావేశపూరితమైన ఈ వీరనాట్యంలో 'విలంబిత లయ' వుండదు. త్రికాలాలలో విజృంభించే నర్తనమిది'' అన్నారు నటరాజ రామకృష్ణ.

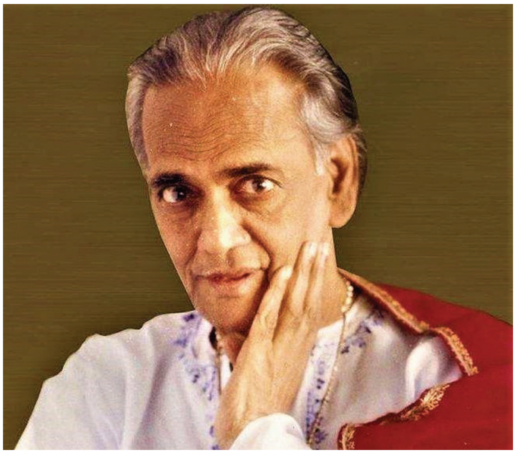

మైలార భటులు, మైలారు వీరులు, పశుపతులు, మహేశులనే శైవ సాంప్రదాయికులు ఈ వీర నాట్యాన్ని ప్రదర్శించేవారు. రణరంగానికి వెళ్ళే వీరులలో రుద్రప్రేరణ చేయడానికి నాట్యమాడేవారు. శైవారాధనలో ప్రాణార్పణ మోక్షంగా భావించేవారు. సాయుధులై వీరనాట్యం చేసేటపుడు మైలారు భటులు దేహాలు, శిరస్సులు ఖండించబడినా నాట్యమాపనివారు. వీరులలో అసాధారణమైన ఆవేశాలను పురికొల్పడానికే ఈ పేరిణి వీరనాట్యం అవతరించింది.

ఈ నాట్యానికి వాద్యమే ప్రధానం. గీతం కాదు. ఇది 'అంగహార' నర్తనం. ఇది శివకేళికా విలాసం. అంగ, ప్రత్యంగ, ఉపాంగాల సంచలనాల ద్వారా నవరసాలను సృష్టించాలి. ఈ అంగహార నర్తనం అసాధారణం. దీనికి వాయిద్యాలను మ్రోయించడం కష్టం. మహామద్దెల పైన మార్దంగికుడు నవరసాలను పలికించాలి. తన్నారకం, తత్కారం, తహనాలు, యతులు, గతులు, జతులు, జాతులను మద్దెలపై మోగించాలి.

పేరిణీ నాట్యం పురాతనమైనది. అభినవ గుప్తుడు 'అభినవ భారతి'లో 18 ఉప రూపకాలలో పేరిణి ఒకటిగా చెప్పాడు. నందికేశుని భారతార్ణవంలో పేరిణి ప్రస్తావనలున్నాయి. మొదట నృత్తం ఒకటే. తరువాత కాలంలో వచ్చిన భేదాలు నృత్తంలో మార్గ, దేశీ రూపాలు. ఆ దేశీభేదమే ప్రేరణము, ప్రేరణి, పేరణి, పేరిణిలుగా నాట్యశాస్త్రాల్లో, కావ్యాల్లో పేర్కొనబడ్డ పేరిణీనాట్యం. జాయన నాట్యశాస్త్రాన్ని రాసిన మొదటి తెలుగువాడు. ఆయన రాసిన 'నృత్తరత్నావళి'లో ఈ నాట్యభేదం దేశీరూపాలలో ఒకటిగా చెప్పబడ్డది. జాయన వర్ణించిన దేశిభేదాలు రెండువర్గాలు. మొదటిది దేశి స్థానక, ఉత్ప్లుతికరణ, భ్రమరి, పాద, పాట, చారి, రాస్యాంగ, గతిభేదాలు. రెండవది పేరణి, రాసకము, చర్చరి, బహురూపము, భాండిక, కొల్లాటం.

జాయన 'ప్రణవ స్వరూపుడైన శివుని

జాయపసేనాని

స్తోత్రం చేస్తూ వాద్యమేళాల వారు పాడితే సృష్టి క్రమాన్ని తెలియజేసే ఆంగికం నృత్త, నృత్యాలతో విరాజిల్లుతుంది. ప్రణయ స్వరూపుడైన ఆ దేవదేవుని కీర్తిస్తూ పాడితే సృష్టిక్రమాన్ని తెలియజేసే ఆ నర్తనం కరణ, చారీ, ఆంగహారాల సంపుటీ కరణంతో సమ్మిళితమై ఉంటుంది. ప్రళయమూర్తిగా ఆ ఆదిదేవుని స్తుతిస్తూ పాడితే రుద్రమూర్తి తిరోగమనంతో చివరకు అనుగ్రహమూర్తి వికాసంతో ఆ నృత్య, నృత్తాలు ముగుస్తాయి. ఇంతటి వికాసవంతమైన నర్తన మాడటానికి ఈ శృంగంలో అవకాశముంది. ఆ నర్తనంలో నర్తకుడు తన నృత్యకళా పాండిత్యాన్ని, ప్రతిభను ప్రదర్శించవచ్చు. కేవలం భక్త్యావేశాలనే కాక నర్తకుడు అపూర్వ తాళ, ఛందస్సులలో తన నాట్యవిద్యను ఈ నర్తనంలో ప్రదర్శించవచ్చు. అనేక విధాలైన అనుకరణ నర్తనాలను దీనిలో ప్రదర్శించవచ్చు. చివరకు మహానర్తనాన్ని నర్తకుడు ప్రదర్శించడంతో ప్రేరణ నర్తనం ముగుస్తుందని ప్రేరణ నాట్యక్రమాన్ని వివరించాడు.

కౌశలము కలవాడు, నాట్యవేత్త, నానావిధాలైన ఆలవులు నేర్చినవాడు పేరణి అవుతాడంటాడు జాయన. పేరిణి నాట్యకారుడు గవ్వలో, బంగారు, రత్నాల నగలో ధరించి, విభూతి పూసుకొని, తనతో 4,6 లేదా 8 గురు విడిగానో, గుంపుగానో నాట్యం చెయ్యాలె. ఈ పేరిణికి నృత్తం, కైవారం, ఘర్ఘరం, వికటం, గీతం అని (జాయన మతం), ఘర్ఘరం, విషమం, భావాశ్రయం, కవివారకం, గీతం అని (నటరాజ రామకృష్ణ మతం) 5 అంగాలు.

ఆలయాల్లో మూల విరాట్టుకెదురుగా గుండ్రంగా వుండే బలిపీఠం మీద దేవదాసీ నృత్యపూజ జరిగెడిదని నటరామకృష్ణ తన 'దాక్షిణాత్యుల కళాసేవ' అనే గ్రంథంలో రాసిండు. వీరులను యుద్ధాలకు పురికొలిపేటందుకు చేసే ఆహవతాండవ నృత్యమే పేరిణి అని, దీన్ని పురుషులే చెయ్యాలని అంటరు. కాని, చెంగల్వ కాళకవి 'రాజగోపాలవిలాసం'లో వర్ణించిన "ముద్దు చంద్రరేఖ" పేరణి నృత్యకారిణిగా పొగడబడ్డది.

తిక్కన భారతంలో విరాట పర్వంలో విరాట రాజుకు తానెంత నాట్యవేత్తనో అని బృహన్నల రూపంలో వున్న అర్జునుడు చెప్పుకునేటపుడు(విరాటపర్వం - ప్ర.అ. - 239 పద్యంలో) "కన్నియలకు నాట గరపనోపుమి యభ్యసించితిని శైశవమాది గాగ దండలాసిక విధమును, గుండలి యును, బేంఖణంబు తెరంగును, బేరణంబు" అని ప్రస్తావిస్తడు. అది తిక్కన కాకతీయుల కొలువులో వున్నపుడు చూసిన నృత్యరీతే అయుం టుంది. నాచన సోమనాథుడు తన ఉత్తర హరివంశంలో పేర్కొన్న దేశీ నృత్యరీతుల్లో ఒకటి పేరిణి (ఉ.హ.వం. - 4-216 పద్యం). శ్రీనాథుడు భీమేశ్వరపురాణం లోని 1-118 పద్యంలో 'ప్రేరణీ, ప్రేంఖణ, సింధు, కందుక, ధమాళి, చేల, మతల్లీ, హల్లీసకాది' నృత్యంబులంటాడు. చంద్రశేఖరకృతమైన 'భరతసార సంగ్రహం'లో పేర్కొన్న నాట్యరీతులలో 15వది పేరిణి. రఘునాథనాయకుడు వాల్మీకిచరిత్ర లో (3-42) 'పేరణి దండలాస్యమును' పేర్కొంటడు.

కాకతీయుల కాలంలో పాశుపత సంప్రదాయ శైవమతాచారం ప్రకారం 6సార్లు దైవారాధన చేసేవారని. ఆలయాల్లో మూలవిరాట్టుకెదురుగా గుండ్రంగా వుండే బలిపీఠం మీద దేవదాసీ నృత్యపూజ జరిగెడిదని నటరామకృష్ణ తన 'దాక్షిణాత్యుల కళాసేవ' అనే గ్రంథంలో రాసిండు. వీరులను యుద్ధాలకు పురికొలిపేటందుకు చేసే ఆహవతాండవ

నృత్యమే పేరిణి అని, దీన్ని పురుషులే చెయ్యాలని అంటరు. కాని, చెంగల్వ కాళకవి 'రాజగోపాలవిలాసం'లో వర్ణించిన "ముద్దు చంద్రరేఖ" పేరణి నృత్యకారిణిగా పొగడబడ్డది. విజయరాఘవ నాయకుడు కూడా ఆమెను పేరణి కళాకారిణిగా కీర్తించిండు. అందువల్ల పేరిణి నాట్యం స్త్రీలకు నిషేధమేం కాదని చరిత్రే చెప్తున్నది.

"పేరిణి తాండవం ఒక విశిష్ట కళారూపం. తెలుగు వీరులు రుద్ర ప్రేరణగా ప్రదర్శించి, లోకానికి అందించిన వీర నాట్యం. ఇలాంటి వీర నాట్యం ప్రపంచంలో వేరేచోట లేదని నేను గట్టిగా చెప్పగలను. దీనిని ఎలాగైనా పున్న సృష్టించాలన్న సంకల్పం నాకు కలిగింది. ఈ సంకల్పం వల్లే ఓర్పుతో శ్రమించాను. నా శ్రమకు ఫలితం దక్కింది. మళ్లీ మరొకసారి నృత్య సంప్రదాయాలను పరిశీలించాను. కాలగర్భంలో కలిసిపోయి, సుమారు వేయి సంవత్సరాలు

మరుగునపడివున్న ఈ శివతాండవాన్ని పున: సృష్టించాను. ఈ పేరిణీ తాండవాన్ని పున్న సృష్టించడానికి నాకు పది సంవత్సరాలు పట్టింది. ఈ శివతాండవం గురించి కాళహస్తిలో మా గురువు రాజమ్మ చెప్పగా నేను మొదటిసారి విన్నాను. శైవారాధనా గ్రంథాలలో గల శివప్రేరణ విధానాలను ఆకళింపు చేసుకొన్నాను. ఆలయాలలో పూజా సమయాల్లో ప్రదర్శించే సప్తతాండవాలు శుద్ధ, దేశి, పేరిణి, ప్రేంఖలు, దండిక, కుండలి, కలశ అని 7 రకాలు. దేశీనీ తాండవాలు నికుంచిత, కుంచిత, అకుంచిత, పార్శ్వకుంచిత, అర్ధకుంచితాలు వేరు. సప్తతాండవాలని విశిష్టమైనవని గ్రహించి పేరిణి శివతాండవాన్ని రూపొందించాలని నిశ్చయించుకొన్నాను. నృత్తరత్నావళి దీనికి ప్రధానమైన ఆధార గ్రంథం." అన్నాడు నటరాజ రామకృష్ణ.

రామప్పశిల్పాలలో నృత్యభంగిమలను ఉపాసించి పేరిణికి ప్రాణంపోసిన నటరాజ రామకృష్ణగారే రామప్ప దేవాలయ అంతరాళ జాలకాల మీదున్న మృదంగ వాద్యవిన్యాసాలు ఆధారంగా పేరిణీ నాట్యాన్ని సృష్టించి, పెంచి, పోషించిండ్రు. ఎందరికో నేర్పించిండ్రు. పేరిణితాండవ ప్రదర్శనం ఎన్నో వ్యయ, ప్రయాసలకోర్చు కున్నడు రామకృష్ణ. 1985లో తన కోర్కె తీరింది. శివరాత్రి పండుగనాడు పొద్దున మొదలు లింగోద్భవ కాలందాక శైవాగమ సంప్రదాయ ప్రకారం ఆరు వేళల్లో ఆరు రకాల నాట్యాలను చేయించిండు. అదే రాత్రి పదివేల దీపాలతో రామప్ప గుడిని అలంకరించి, 4లక్షల మంది ప్రజల ముందు నూరుమంది కళాకారులతో పేరిణీనాట్యాన్ని ప్రదర్శన చేయించిండు. ఏడు వందల యాభై యేండ్ల తర్వాత మళ్లా పేరిణి నాట్యం చూసే అవకాశం కలిగింది.

02-06-2016 నాటి సాయంత్రం 7.30గం.లకు తెలంగాణరాష్ట్రం వొచ్చి రెండేండ్లైందని ప్రభుత్వం పండుగలా చేసిన ఉత్సవాలల్ల తెలంగాణ భాషా, సాంస్కృతికశాఖ డైరెక్టర్ మామిడి హరికృష్ణగారి నిర్వహణలో తెలంగాణకే ప్రత్యేకమైన 'పేరిణి' నాట్యాన్ని పబ్లిక్ గార్డెన్స్ లోని లలితా కళాతోరణం వేదికమీద 256మంది కళాకారులతో ప్రదర్శన చేయించింది. ఇట్లాంటిదొకటి వుంటదని ఎవరు కల గనని సంధర్భం. నటరాజ రామకృష్ణగారి కల, పేరిణి నాట్యకళ గొప్పగా ఆవిష్కారమైంది. రామప్ప, వేయిస్తంభాల గుళ్ళ బ్యాక్ డ్రాప్ చిత్రాలతో అలంకరించిన పబ్లిక్ గార్డెన్స్ లోని లలితకళాతోరణం వేదికమీద పేరిణీ నాట్యం చేస్తున్న ఆ కళాకారుల ఆహార్యం, నర్తనం, ముద్రలు, భావవిలాసాలు సామూహికంగా ముగ్ధమోహనంగా వున్నవి. మృదంగ శబ్దాలతో కూడిన జతికి గర్ఘర విన్యాసం చేసి ప్రారంభించి. ముగింపు అట్లే చేసారు. ప్రారంభ శబ్దాలు బ్రహ్మానంద తాళములో జతి: ధరికుకు కుణాం జణకుకు కుతాం-కిటతరి జగణం, తో

వ్యాసం

తరికుతజం కిటతక తకఝేయి కిటతోంగతా... తో మొదలవుతుంది.

పురుష కళాకారులు 'ఘర్ఘరం'లో గజ్జెలు మ్రోగిస్తు పటవాటం- 'తకతక తక తక', పటవం- 'ధగ ధగ ధగ ధగ', సూరివట్టెము- 'తక్కిట కిటతక తక్కిట కిటతక', లకాదిమీ- 'ధిర్గుడు ధిర్గుడు', సిరిబిరము- 'తకుకుకు తకుకుకు లేరి దిగి దిగి దిగి', హలాబిదము- 'తకుధికు తకుధికు తకుధికు తకుధికు' శబ్దజతులతో విన్యాసాలు చేస్తుండగ, స్త్రీ కళాకారిణులు భావాశ్రయం స్ఫురింపంగ, కైవారాలు చేస్తు, గీతం అభినయిస్తున్న దృశ్యాలు పొగడదగినవే.

ఆదరణ కరువై అడుగంటిపోతున్న ఈ నాట్య ప్రక్రియను కాపాడ్డానికి, పట్టుమని పిడికెడుమంది కళాకారులు లేనిదగ్గర వందలమందికి శిక్షణ యిప్పించి 256మందితో పేరిణి నాట్యమాడించిన తెలంగాణా భాషా,సాంస్కృతికశాఖ చొరవ, నిర్వహణలు అభినందనీయం. కళలను

> **ఆదరణ కరువై అడుగంటిపోతున్న ఈ నాట్యప్రక్రియను కాపాడ్డానికి, పట్టుమని పిడికెడుమంది కళాకారులు లేనిదగ్గర వందలమందికి శిక్షణ యిప్పించి 256మందితో పేరిణి నాట్యమాడించిన తెలంగాణా భాషా,సాంస్కృతికశాఖ చొరవ, నిర్వహణలు అభినందనీయం. కళలను పోషించాలె.**

పోషించాలె. కళ అంటే సంస్కృతి. సంస్కృతే ఒకజాతి ఐడెంటిటీ. అది లేనినాడు ఎవరిని ఏమని గుర్తుంచు కుంటం. తెలంగాణను మరిచిపోకుండా చరిత్ర యాదికుంచుకున్నదిందుకే.

'పేరిణి' పున్ల సృష్టికర్త నటరాజ రామకృష్ణ స్వప్నం ఫలించింది. ఇపుడు తెలంగాణ రాష్ట్రనృత్యంగా గౌరవాన్ని అందుకుంది పేరిణి నృత్తం. ఇక ఈ నాట్యానికి తిరుగులేదు. కేవల ధ్వనివిన్యాస సంపన్నమైన ఈ నృత్తానికి మహా మార్దంగికుని అవిలంబిత లయ ప్రాణం.

పేరిణి నాట్యకళను నిలబెట్టడానికి తెలంగాణా ప్రభుత్వం, భాషా, సాంస్కృతిక శాఖ ప్రత్యేకంగా కమిటిని ప్రకటించింది. అందులో ప్రసిద్ధులైన నాట్యకళా కారులతోపాటు మన యువచారిత్రక పరిశోధకుడు అరవింద్ ఆర్యపకిడెను సభ్యుడిగా నియమించడం హర్షదాయకం. మలికాకతీయరాజ్యం బస్తర్ లో ఈసారి దసరా పండుగను పురస్కరించుకుని జరిగిన 45రోజుల ఉత్సవాల సందర్భంగా కాకతీయ వారసులు "రాజా కమల్ చంద్రదేవ్ భంజ్ కాకతీయ" మరియు అశేష బస్తర్ ప్రజల సమక్షంలో తెలంగాణ కళాకారులచేత 'పేరిణి నృత్య ప్రదర్శన' చేయించిన అరవింద్ ఆర్య అభినంద నీయుడు. వీటన్నిటి వెనక ప్రేరణగా నిల్చిన భాషా, సాంస్కృతికశాఖ డైరెక్టర్ మామిడి హరికృష్ణగారి స్ఫూర్తి గొప్పది. వారికి హృదయ పూర్వకంగా ధన్యవాదాలు.

రచయితలకు సూచనలు

- ✓ సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు విధిగా రెండు కాపీలు పంపాలి.
- ✓ పత్రిక కోసం రచనలు పంపించే వారు యునికోడ్‌లో ఉంటే ఓపెన్ ఫైల్ మరియు పిడిఎఫ్‌లో మెయిల్ చేయండి.
- ✓ మా పత్రికకు రచనలు పంపినవారు ఇక్కడ అచ్చయాకనే ఫేస్ బుక్‌లో బ్లాగ్‌లో పెట్టండి.
- ✓ ప్రతి రచనకు ఇది ఎక్కడా ప్రచురణ కాలేదని, ఏ బ్లాగ్‌లో పోస్ట్ చేయలేదని, ప్రచురణ ప్రసారం కోసం ఎవరికీ పంపి ఉండలేదని హామీ పత్రం జత చేయండి.
- ✓ పత్రికలో ఒక కథ లేదా వ్యాసానికి నాలుగు పేజీలు మాత్రమే అవకాశం ఉంటుంది. ఈ లెక్కన పదమూడు వందల పదాలకు మించకుండా వ్యాసం, కథ పంపించండి.
- ✓ కవితలు 15 పాదాలకు మించకుండా పంపించండి.
- ✓ వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు ఏవైనా పోస్ట్‌లో కూడా ఈ క్రింది చిరునామాకు లేదా ఇ-మెయిల్‌కు పంపవచ్చు.
- ✓ ప్రచురణకు స్వీకరించిన రచనల్ని పత్రికనుగుణంగా మార్పు చేసుకునే హక్కు సంపాదకవర్గం కలిగి ఉంటుంది.

తెలంగాణ జాగృతి

పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇ.నెం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్థు, ఎన్.టి.ఆర్. స్టేడియం దగ్గర, అరవింద్ నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029. తెలంగాణ. E-mail : editor@thangedu.co.in

కవిత

తడినీటి గూడు...

సీహెచ్. ఉషారాణి, 9441228142

రాత్రిలో నిండారా మునిగిన చీకటికి
తడి తాకుతూనే ఉంది...
సన్నటి వానలో పిగిలి నీరు
కారుతున్న పూరేకుల పరిమళం...

నేను కొన్ని సముద్రాలను గుండెలో పొదివి పట్టి,
పంటిబిగువున అదిమిపడతాను..
నీరు పట్టిన మొగులు పయనంలా మనసు...
ఎందుకో భారమైన తడి నీటి గూడులా.... ఒకసారి

గాలి తరగలా ఒకసారి
అదుముకుంటావు...
కొన్ని బిందువులు
చుక్కలు చుక్కలై రాలుతుంటాయి...

పొగిలి పడుతున్న అంతర్లీన నదిని
ఆపలేకున్నాను..
నీరండలో నెమ్మదిగా వూగుతున
కొమ్మవైపోతావు.

ఎందుకో...
సన్నటి తెరలు కంటివంతెనను
తాకుతూనే ఉన్నాయి...
దుఃఖం అంటే...

శబ్దించని రెప్పల భాషను అనువదించడమేనా...
మనసుకు కంటికి ఉన్న సంకేతాలను చిత్రించడమేనా...
గడ్డకట్టిన కన్నీరు ద్రవీభవించి ప్రవహించడమేనా....
గుండెను చిక్కబట్టడం అంటే...
కరిగి పయనమవుతున్న మనసును దారి మళ్ళించడమేనా...

కవిత

అక్షరం

తమ్మారి రాంమోహన్ రావు, 9701522234

చెట్టుపూలు పూసినట్టుగానే
అక్షరాలు విచ్చుకుంటాయి
ఒకసారి నీ మెదడు కుండీలో
పూల విత్తనాలు చల్లితే చాలు
అవి అంకురించి మారాకులే వేసి
ఓ గుల్మం తయారయ్యిందో
ఇక నిరవధికంగా పూలకొలువే

కొన్ని మేధారణ్యాలుంటాయి
అక్కడ హరితసిరి క్రిక్కిరిసిపోతుంది
మరికొన్ని మెదళ్ల నిండా
బృందావనాలు నందనవనాలు వర్ధిల్లుతాయి

ఆ సుందరసీమల్లో
వెన్నెల్లో ఆడపిల్లలు
యమునా నదితటీ సైకతాల్లో
మురళీరవానురక్తలై పరవశ నృత్యావేశాలౌతారు

అక్షరం ఒక అరూప వస్తువు
అయినా అది చూపించలేని వస్తువుండదు
వినిపించలేని శబ్దముండదు
వివరించలేని విషయముండదు
అక్షరం ఆవేశిస్తే చాలు
ఋతువిన్యాసంలో తరుమహాన్యాసం
తాండవిస్తుంది

పాంచభౌతిక ప్రకృతి
పరమశక్తి అక్షరం
అందుకే అది
ధరణియై సహిస్తుంది
నదియై ప్రవహిస్తుంది
అగ్నికీలయై జ్వలిస్తుంది
ప్రచండ పవనమై వీస్తుంది
అనంతాకాశమై విస్తరిస్తుంది

కనుచూపులకు అక్షరాలద్దితే
అది దివ్యదర్శన మార్గాలౌతాయి
చెవులకు అక్షరాలు తాటంకాలైతే
అవి మనోజ్ఞ సంగీతార్ణవాలౌతాయి
ముక్కుపుడకలా నాసికపై అక్షరం మెరిస్తే
అది సుందర సుగంధాల భరిణ ఔతుంది
రసన అక్షరతాంబూల చర్వణం చేస్తే
రసోక్తి సూక్తి సుధయై విశ్వమోహనమౌతుంది
అక్షర లేపనం చేసిన కర్మేంద్రియాలు
అపురూప శిల్పోత్పత్తుల శిఖరాలౌతాయి

అక్షరం
అనిర్వచనీయ శక్తిరూపం
ఆధ్యాత్మిక గమ్యదీపం
అనంతాత్మ సందర్శనా ముకురం
అక్షరం బ్రహ్మ
అక్షరం విష్ణువు అక్షరం శివుడు

వ్యాసం

అపర చాణక్యుడు సాహితీ చక్రవర్తి మన పి.వి

పి.వి. వ్యక్తిత్వాన్ని ఆవిష్కరించిన కవిత్వ విశ్లేషణ...

జయంతి వాసరచెట్ల
99855 25355

పి.వీ గారి శతజయంతి ఉత్సవాలు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపట్టిన విషయం మనందరికీ తెలిసిందె. ఈ బృహత్కార్యంలో హైదరాబాద్ పాతనగర కవుల కేంద్రం వారు కవితలపోటీ నిర్వహించారు. వందల సంఖ్యలో వచ్చిన కవితలలో బహుమతి కవితలతో పాటు మరికొన్ని ప్రామాణికమైన కవితల్ని ఎంపిక చేసిన 143 కవితలతో "కాలాతీతుడు" పేరుతో సంకలనంగా తీసుకుని వచ్చారు.

ఒక సామాన్య వ్యక్తి మహోన్నతమైన శక్తిగా మారి దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను అసామాన్యరీతిలో సంస్కరించి ప్రజల గుండెల్లో చిరకాల ముద్ర వేసుకున్నారు. అలాంటి మన పీవీ గురించి వచ్చిన కవిత్వం చదువుతుంటే మళ్లీ ఒకసారి వారిని కళ్ళముందు దర్శించినట్లుగా అనిపిస్తుంది. కాలాతీతుడులోనుండి మచ్చుకు కొన్ని కవితలను చూద్దాం.

పంచ కట్టే ఆ పల్లె పెద్దాయన
సూటూ బూటు ధరిస్తే
ఆ తెల్ల లోకానికే నాయన
రాజ ధర్మమెరిగిన కర్మయోగి
ధర్మ మెరిగిన కర్మయోగి..

(లోపలి మనిషి) నూటంకి రవీందర్ కవితలో పీ.వీ. నిలువెత్తు రూపాన్ని వారి వ్యక్తిత్వాన్ని అద్భుతంగా అక్షరీకరించిన తీరు కవిత చదువుతూ ఉంటే మనసులో పీ.వీ రూపం కదలాడుతుంది.

నోటు పైన కనిపించే భాషలను
నాలుకపై నాట్యం చేయించి
సాహిత్యపు యావతో.....
గుర్తింపుకు నోచుకోని కీర్తిశేషుడు
బలగం లేని బలమైన నాయకుడు

అంటారు. కవిత ముగింపు పాదాన్నే శీర్షికగా పెట్టారు కవి గుండెటి రమణ గారు. ఎన్నో భాషలు నేర్చుకున్నారని చెప్పడానికి

"నోటుపై కనిపించే భాషలను
నాలుకలపై నాట్యం చేయించాడని

"చక్కని వ్యక్తీకరణతో సాగుతుందీ కవిత. గుర్తింపు నోచుకోని నాయకుడు మన పీవీ అంటూ నిర్వేదాన్ని ప్రకటించాడు. (నోటుపై కనిపించే భాషలు 15 పీవీకి వచ్చిన భాషలు 17) అంటే నోటుపై కంటే కూడా వారి నాలుక పైన ఎక్కువభాషలు తాండవిస్తాయికదా!

అరుణా నారదబట్ల రాసిన "తోరణాలు" కవిత చక్కని అభివ్యక్తితోసాగింది.

అతని విశాల ఆశయం
నా ఆలోచనల భుజాలకూ
రెక్కలిచ్చింది
నేనుప్పుడు సిలికాన్ ప్రపంచపు
ఏలియన్‌ను
సూర్యచంద్ర గ్రహ మండలాల
వాణిజ్య పంటను...

అంటూ పివి ప్రవేశపెట్టిన భూసంస్కరణలు భారత ఆర్థిక సంస్కరణలకు బీజం వేసిన వారు సాధించిన విజయంతో భారత ఆర్థిక సంస్కరణల పితామహుడిగా పేరొందిన కీర్తి సాంకేతిక శాస్త్ర పరిశోధన రంగంలో తెచ్చిన విప్లవాత్మక మార్పులు తోరణాలు కవితలో కవయిత్రి ఇప్పుడు తన ఆలోచనలు విశ్వాంతరాళంలోకి ప్రయనిస్తున్నాయని మనోగతాన్ని కవిత్వీకరించారు.

రాజకీయ సంక్షోభంతో
కుంటుతున్న వ్యవస్థకు
విప్లవాత్మక సంస్కరణల
శస్త్రచికిత్స చేసి ధన్వంతరివైనావు

(నీవు ఎవరు...?) టీ.వీ.ఎస్ కృష్ణకుమారి కవితలో భారతదేశ ఆర్థిక స్థితిగతులను మార్చి ప్రగతి వైపు తీసుకెవెళ్ళిన పీ.వీ. కృషిని కవిత్వీకరించిన తీరు నవ్యతతో కూడుకొని చక్కగా సాగింది.

తను నాటిన విత్తు ఎన్నో విపత్తుల నుండి
బయటపడేసే అమూల్యమైన సొత్తు
డోలాయమానమయిన పరిశ్రమలకు
అదే పెద్ద దిక్కు

(టి.వి టీ.వి) మంజు మంజుల సూర్య రాసిన పివీని మౌనాన్నే ఆశ్రయించే సిద్ధయోగి నిరాడంబరత ఎందరికో స్ఫూర్తి అని కొనియాడారు.

ములుగు లక్ష్మి మైథిలి కవిత "రథసారథి"లో.... పివి రాజనీతిజ్ఞతను, పరిపాలనను కొనియాడుతూ పీవీ గొప్ప సంస్కారశాలియైన రథసారథి అన్నారు.

ఎన్ని మాటలు పోగు కుప్ప పోసినా
అంతు తేలని అనంత మహోన్నత
వ్యక్తిత్వం (నిన్ను తలంచి....)

డాక్టర్ సమ్మెట విజయ అక్షరము అంజలిగా రూపుదిద్దిన వేళ.... అనే ఎత్తుగడతో సాగిన వీరి కవితలో పి.వి. జీవితాన్ని అక్షరీకరించిన తీరు అంత్య ప్రాసలతో సాగి ఆకట్టుకుంది.

చిరునవ్వే ఆయన ఆభరణం
ఆవేశం ఆయన శత్రువు
ఆలోచన ఆయన మిత్రుడు
సంస్కరణలకు ఆద్యుడు
సంస్కారాలకు ఆచార్యుడు

(ఆయనొక మౌని) డాక్టర్ పూసల రజిని గంగాధర్ మౌనంగా ఎదిగిన తెలుగు బిడ్డగా కీర్తిస్తూ పీవీ గారి స్వరూప స్వభావాలను కవిత్వీకకరించిన తీరు బాగుంది.

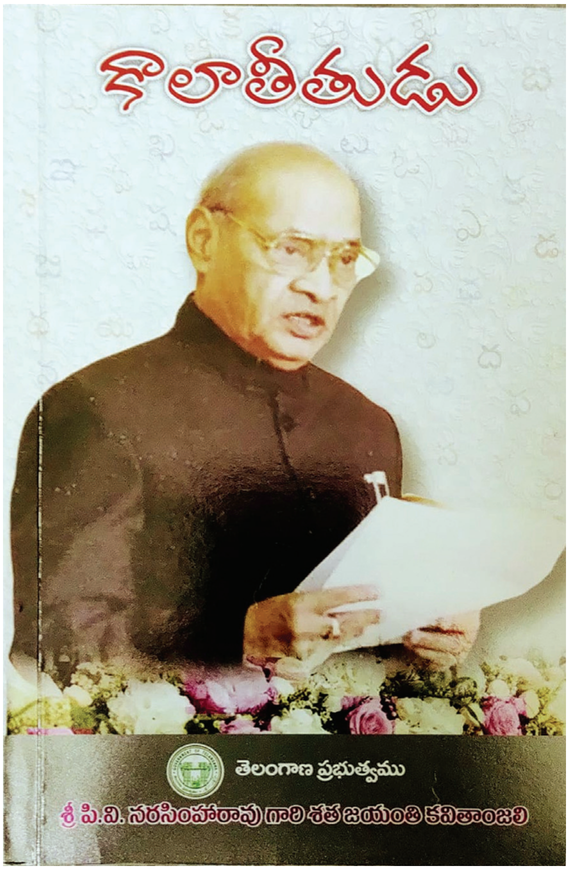

కొత్తపల్లి ఉదయ్ బాబు రాసిన "శేష కీర్తి సువర్ణ ఛత్రం"అనే విభిన్నమైన శీర్షికతో ఆకట్టుకున్నారు.

దేశమాత ప్రధానామాత్యుల నగలో
ఏకైక అనుంగు తెనుంగు వజ్ర సూర్యుడతడు...

అంటూ పి.వీ ఘనతను వారి కృషిని వేనోళ్ళ పొగుడుతూ మన తెలుగుజాతి కీర్తిని వారు ప్రపంచానికి చాటి చాటిన తీరును అక్షరీకరించారు.

సముద్రమై ఉప్పొంగిన తెలుగుగంగ
పాలనతో తీర్చాడట తెలుగు అమ్మ బెంగ (స్మరణ)

గుమ్మడి సాంబమూర్తి రాసిన కవిత పీవీ బహుభాషా పరాయణ తను పాలనలో చూపించిన కొత్త ఒరవడిని తెలుగు జాతికంతటికీ ఘనకీర్తి మన పీవి అని పొగిడారు.

సాంకేతిక భాషగా ఉన్నతి తెలుగుకిచ్చి
విశ్వభాషల సరసన నిలిపిన ధీశాలి
మనిషి, సుమనస్వి, అక్షర యశస్వి (సహస్ర ఫణి)

తిరునగరి శ్రీనివాస్ కవితలో పీవీ బహుముఖ భాషా పటిమను వారి రచనా శైలిని సృజనాత్మ కతను వేనోళ్ళ పొగిడారు.

"అపర చాణిక్యుడు" అనే శీర్షికతో కమలాకర్ సుజాత రాసిన కవితలో బహుభాషాజ్ఞాన పరాయణుడుగా కీర్తిస్తూ..... పి.వి రాజనీతి జ్ఞతను అక్షరీకరించిన తీరు బాగుంది.

భారతావనికి తానొక పౌర సైన్యమై పునీత కాగడాలనందించిన ధీరుడు... (స్థితప్రజ్ఞ శాలి పి.వీ)

కొలిపాక శ్రీనివాస్ కవితలో తెలుగునేల నుంచి దేశ సరిహద్దుల వరకు ప్రఖ్యాతిగాంచి ఢిల్లీ

"నోటుపై కనిపించే భాషలను నాలుకలపై నాట్యం చేయించడని "చక్కని వ్యక్తీకరణతో సాగుతుంది కవిత. గుర్తింపు నోచుకోని నాయకుడు మన పీవీ అంటూ నిర్వేదాన్ని ప్రకటించాడు. (నోటుపై కనిపించే భాషలు 15 పీవీకి వచ్చిన భాషలు 17) అంటే నోటుపై కంటే కూడా వారి నాలుక పైన ఎక్కువభాషలు తాండవిస్తాయికదా!

లోని ఎర్రకోటపై తెలుగు పతాకమై ప్రఖ్యాతిగాంచారని అభివర్ణించారు.

నిజాం పాలనను ధిక్కరించిన ధీరోదాత్త
సాహిత్యానికి నగిషీలు చెక్కిన
సాహితీవేత్త
విశ్వ యవనికపై రెపరెపలాడించిన
తొట్ట తొలి దక్షిణాదిత్యుడతడు
దేశ దక్షిణాది కీర్తి గతిని మార్చిన
మహా ఋషి

అంటూ వాడపర్తి వెంకటరమణ కవితలో పి.వి భాషా పరిజ్ఞానం విప్లవ ధోరణి సమర్థుడైన నాయకునిగా మహోన్నతుడుగా కీర్తించారు.

ఆనాడు తెగిన ఆర్థిక దారానికి
ఒడుపుగా వేసిన ముడిగా అతను...
(మనసుతోనే అతను ....)

డా॥ కాంచనపల్లి గో.రా కవితలో భారత దేశ విద్యా వ్యవస్థకు ఒక రూపాన్నిచ్చి ఆర్థిక వ్యవస్థను గాడిన పెట్టి ఏమీ లేనితనంలో కూడా అతని మేధో పరిమళంతో భరతావనిని శాసించాడు అంటూ" పిల్లలు చదువు గుండెలో నెమలికన్ను "అని కొత్తఅభివ్యక్తితో సాగిన కవిత ఆకట్టుకుంది.

సుదీర్ఘ జీవితాన
ఉత్థాన పతనాలు చూపిన వ్యక్తి
స్వశక్తితో దూర తీరాలు
పయనించిన శక్తి .... మన పి.వి
(అతనో పార్శ్యాంశం)

బీ.పి చందర్‌రావు కవితలో పి.వి

ఎదుర్కొన్న ఒడిదుడుకులు వారి వ్యక్తిత్వం వారి రచనలను కవి కవిత్వీకరించిన తీరు ఆకట్టుకుంది.

సాంద్ర జలధిలోన స్థిరరాశిలా ప్రధాని నీవై

సర్వ సంస్కరణలకు

ఆధ్యుడవైతివి పి.వి (విలక్షణ చక్రవర్తి)

డాక్టర్ కొండపల్లి నీహారిణి కవితలో గల్లీ నుంచి ఢిల్లీ దాకా ప్రజల హృదయాలలో నిలిచిపోయారంటూ

సత్య నిర్మిత చిత్రంలో విలక్షణ చక్రవర్తివి అంటూ కీర్తించారు.

ఆర్థికాన్ని దౌత్యంతో ముడివేసిన

అపర చాణిక్యుడవు నీవు

(చిదానంద స్వరూపుడతడు)

సి.యస్. రాంబాబు కవితలో

మౌనం చాటిన మహాయోగివి నీవు అంటూ కీర్తిస్తూ చివరికి ఒంటరిగా మిగిలిపోయారు అని ఆవేదన చెందారు .

బహు భాషలను జిహ్వగా

మధుర భాషణం గా వేదికపై

వేల్పులు చేసిన మహా పండిత వరేణ్యుడు

(ప్రధానమైన నూరు పాఠాలు) కందాళై రాఘవాచార్య కవితలో విద్యా ప్రమాణాలను మెరుగుపరచడమే కాకుండా మధ్యాహ్న భోజన పథకంతో పేద విద్యార్థులను విద్య వైపు మొగ్గు చూపే విధంగా చేశారని రైతు కుటుంబంలో పుట్టి రైతుల బాధలు తెలిసిన వాడిగా కీర్తించారు.

ఆగర్భ సముద్రమున

పద్మాసన పద్మద్మాకరుడు

శిఖరాయమాన తేజోవిరాగుడు

(రాజమౌని) దాసరాజు రామారావు కవితలో మూర్తీభవించిన పీ.వీ రూపాన్ని అక్షరీకరించిన తీరు ఆకట్టుకుంది. ఒక చోట

విరోధ, అవరోధ, రాజ్య తంత్రాలను

చిరునవ్వు మంత్రంతో గెలిచినవాడు అంటారు.

రచనకు అక్షర రంగులద్ది సాహితీ తోటలో

వాడని సుగంధ పారిజాత మయ్యాడు

తెలంగాణ మాగాణి మరువకు మొలక

(ఉపజ్ఞ ఉపద అది బోధివృక్షం కాదు) కొత్తదనంతో సాగిన రేడియం కవితలో పీవీని "మరువకు మొలక"తో పోల్చడం కొత్తదనంతో ఆకట్టుకుంది.

ఇందిర రాజీవ్ ఇలవేల్పుగా కొలిచి

ఇళ్లలోనే ఇండియా పేరు నిలిపిండు

(తెలుగుతేజం) వాకిటి రామ్ రెడ్డి కవితలో పాంచజన్యుడు, పద్మనాభుడు, సవ్యసాచి, బుద్ధుడుగా పీవీని కీర్తించారు.

వేల పిడికిళ్లు బిగుసుకున్నాయి

ఒక గొంతు మాత్రమే

వందేమాతరం అంటూ కేక పెట్టింది

మట్టినీ మానవత్వాన్ని

పరుసవేదిలా మలిచిన ఋషి

(కాలాతీతుడు) అయినంపూడి శ్రీలక్ష్మి కవిత ఎత్తుగడ కవిత నడిచిన తీరు చక్కగా సాగి ఆకట్టుకుంది.

మనకు కొంచెం తొందరెక్కువ

ఇవ్వాళ మొక్కను నాటి

రేపే రాయిని విసురుతాం ఇవ్వాళ

ఎవరి జేబులో చేయి పెట్టినా

కలమూ కాగితమూ

నాలుగు రూపాయలు

చేతికి తగులుతున్నాయంటే

వేయి తలల జ్ఞానంతో

ఆ వామనుడు వెదజల్లిన కాంతులే

(వేయి తలల జ్ఞానం) కోట్ల వెంకటేశ్వరరెడ్డి కవితలో పీవీని కాలం చాలా పరీక్షలు పెట్టిందనీ అయినా మహావృక్షంగా నిలబడి ఎదురు నిలిచిన గొప్పమనీషిగా కీర్తించి వారి వ్యక్తిత్వాన్ని అక్షరీకరించారు.

మహా భాషలన్నీ భాష్యంగా

ఓ వ్యక్తి వైపు వేలుపెట్టి చూపిస్తూ

మహా ప్రపంచాలు మహా భాషా జ్ఞానాలు

పాదాక్రాంతమవుతుంటే

(స్థితప్రజ్ఞుడు) హరనాథ్ కొరుప్రోలు కవితలో పీ.వీని మేరు శిఖరం, శాంతిదూత, అని కొనియాడుతూ పీవీ గారు మహామనిషిగా కీర్తి గడించారంటారు.

ఇలా "కాలాతీతుడు" కవితా సంకలనంలోని మొత్తం 143 కవితల సమాహారం చదివితే పీ.వీ.తో ఎదురుగా నిలబడి మాట్లాడుతున్నట్లే అనిపిస్తుంది. కవులు అక్షరీకరించిన తీరు భిన్నమైన అభివ్యక్తితో కూర్పు అద్భుతమైన అక్షరచిత్రాలై మనసు లోతులను తాకుతాయి. ఈ సంకలనం ఒక చారిత్రక ఘట్టం. తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేపట్టిన ఇంత గొప్ప బృహత్కార్యంలో భాగస్వాములై చేసిన సాహితీ కృషికి అభినందనలతో ముందు ఇలాంటి మరెన్నో కార్యక్రమాలు చేపట్టాలని కోరుకుంటూ హైదరాబాద్ పాతనగరం కవుల వేదికకు హృదయపూర్వక శుభాకాంక్షలు.

కవిత

దగ్ధసత్యం

నక్క హరికృష్ణ, 99488 77662

అక్కడ నీకంటూ
ఓ నిట్టూర్పు విడిచే ఏ కన్నూ ఉండదు
ఏ దుఃఖిత హృదయమూ
నీకోసం నిలబడదు
కాలాలు మారినా
సంవత్సరాలు గడిచినా
శతాబ్దాలు దాటిపోయినా
చెయ్యందించే ఎవరూ
నీ కోసం అక్కడ నిలబడరు

అది అమానవుల స్థలం
విలువల ఖనన స్థానం

పుట్టడమే పాపం!
సిందూరం అవడమే
నువ్వు తెలియకుండా చేసిన నేరం!

ఆక్రందనలు ఆకాశం అంటుకొని
ఒంటిలో జీవం సన్నగిల్లనీ
తరతరలుగా ఆ జాగపై
మనిషిలా కనబడే నెత్తుటి దాహార్తులు
శరీరాల్ని పొక్కిలిజేసి
కాల్చుకు తింటూనే ఉన్నరు
స్వేచ్ఛను బంధించి
తూనీగ రెక్కల్ని పట్టి
రెండుగా చీలుస్తునే ఉన్నరు
నడి వీధిలో వివస్త్రను చేసి
పైశాచిక ఆనందం పొందుతుంటరు

నీ కంటి నుండి నెత్తురు కారనీ
గొంతంతా బీటలు వారనీ
వారికి మాత్రం గాయాలు చేయడం
ఎప్పటికప్పుడు కొత్త ఆనందమే
ఎప్పటికీ తనివితీరని మైకమే

ఒక సత్యం
నిర్విరామంగా దగ్ధమవుతున్నా ....
కత్తి మొనల క్రూరత్వాన్ని
దోసిలి పట్టి మోస్తున్న కలుపు విత్తనాలను
కాలం ఎంత కాలమని భరించాలి

ఎంతటి హనన క్రీడ జరుగుతున్నా
చిల్లులుపడి చీకిపోయిన మెదళ్లకు
అనునిత్య నీ అస్తిత్వ మరణం
పాత పల్లవిలా వినిపిస్తుంది.

హింస నిండిన కళ్ళతో వారు
ఇరులు నింపుకున్న చూపులతో వీరు
నిన్ను కనపడని లావాలో విసిరేశారు

నలిగిపోయిన బతుకు చిత్రాలతో
చిరిగిపోయిన దేహ చిత్రాలతో
ఇప్పుడు మనుషుల్ని నిర్వచించడానికి
కొత్త పదాలు కావాలి
మానవత్వం ప్రతిఫలించే
జీవద్భాష కావాలి

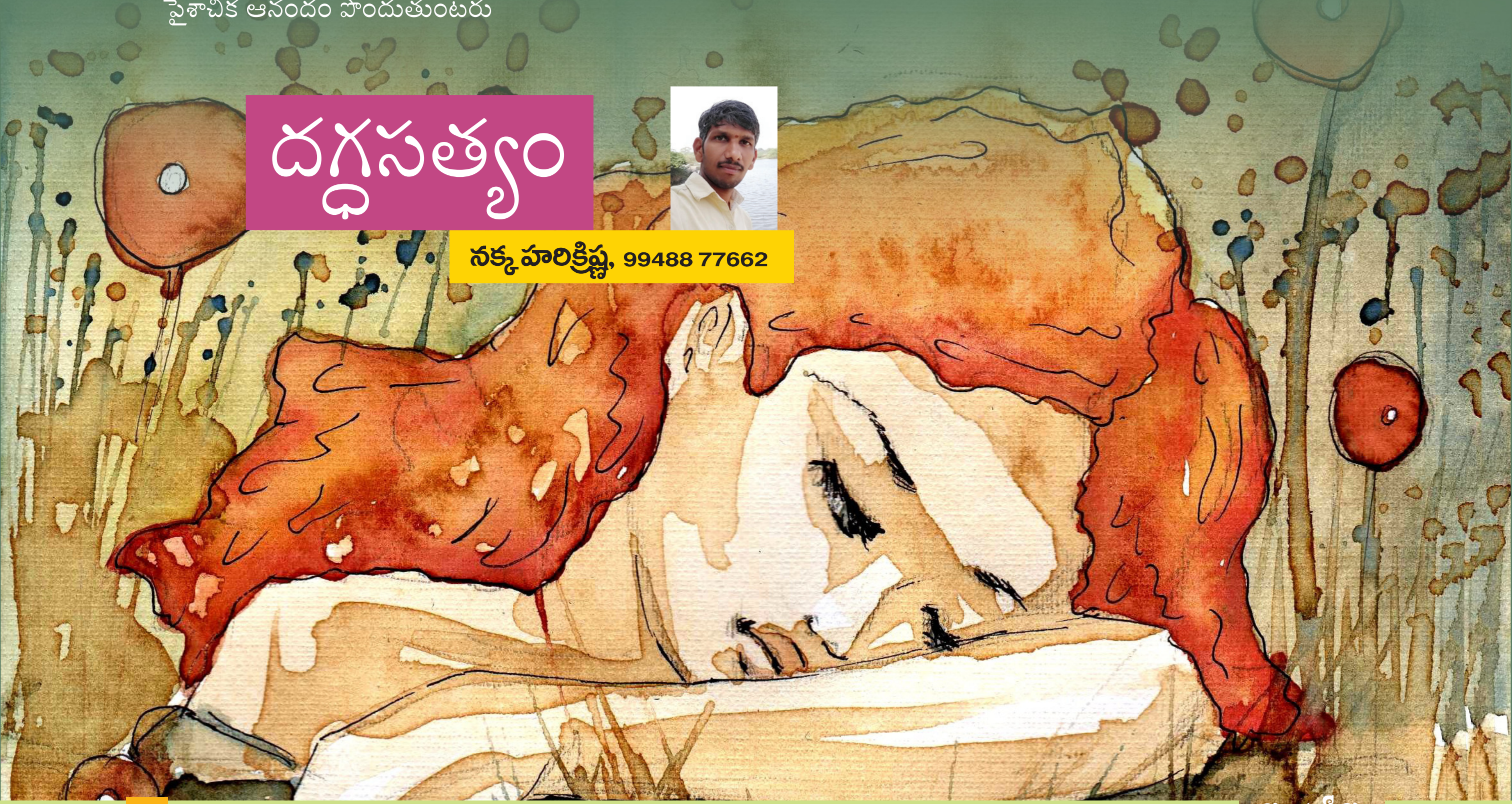

వ్యవస్థాపక దినోత్సవ వేడుకలు జరుపుకున్న
తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తు

నాటి ఉర్దూ దాష్టికం నుండి సారస్వత పరిషత్తు ఉద్యమ స్ఫూర్తితో తెలుగును రక్షించిందని, నేడు కూడా తెలుగు భాషా పరిరక్షణకు పరిషత్ ముందుకు రావాల్సి ఉందని వక్తలు ఉద్ఘాటించారు. గురువారం 26-05-2022 బొగ్గులకుంటలోని డాక్టర్ దేవులపల్లి రామానుజారావు కళామందిరంలో తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తు 79వ వ్యవస్థాపక దినోత్సవం జరుపుకొంది. సారస్వత అధ్యక్షులు ఎల్లూరి శివారెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక సలహాదారు కూడా. కె.వి. రమణాచారి, ప్రముఖ సాహితీవేత్తలు డా॥ ముదిగంటి సుజాతరెడ్డి, డా॥ చింతపల్లి వసుంధరారెడ్డి పాల్గొన్నారు. శివారెడ్డి అధ్యక్షోపన్యాసంలో తెలంగాణ 33 జిల్లాల చరిత్ర, సంస్కృతి, సాహిత్యం, సమగ్రంగా పుస్తకరూపంగా తీసుకువచ్చే కార్యక్రమం జరుగుతున్నదని తెలిపారు. సాహితీరంగంలో

అనేక విధాల కృషి చేస్తున్న డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, డా॥ కాంచనపల్లి గోవర్ధన్ రాజు, ఆచార్య బన్న అయిలయ్య, షాజహాన (స్కైబాబా)లకు సాహిత్య పురస్కారాల ప్రదానం చేశారు. సారస్వత పరిషత్తు కార్యదర్శి చెన్నయ్య వందన సమర్పణతో ఈ కార్యక్రమం ముగిసింది.

నిరంతర కవి.... వడ్డేపల్లి

సినీగేయ కవిగా ప్రపంచానికి సుపరిచితులైన డాక్టర్ వడ్డేపల్లి కృష్ణ తన ఉద్గీత కవితా సంపుటి ద్వారా అద్భుతమైన వచన కవిగా తన స్థానాన్ని సుస్థిరం చేసుకున్నారని, 50 సంవత్సరాలుగా నిరవధికంగా కవిత్వం రాస్తున్న వడ్డేపల్లి కృష్ణ ఆదర్శనీయుడని ప్రముఖ కవి, సరస్వతి సమ్మాన్ పురస్కార గ్రహీత డాక్టర్ కే.శివారెడ్డి అన్నారు. మే 25న తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఛాంబర్ లో జరిగిన డాక్టర్ వడ్డేపల్లి కృష్ణ ఉద్గీత గ్రంథాన్ని ఆవిష్కరించి ఆయన మాట్లాడారు. ప్రమాణాలు ఉన్న కవిత్వానికి ఈ పుస్తకం ఉదాహరణగా నిలుస్తుందని అభినందించారు. ఈ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ చైర్మన్ జూలూరి గౌరీశంకర్ మాట్లాడుతూ వచన కవిత్వం పాఠకులను స్పందింప చేయడమే కాదు, సమాజంలో మార్పు దోహదపడుతుందని వడ్డేపల్లి కృష్ణ కవిత్వం ఆ స్థాయిలో సాగుతుందని ప్రశంసించారు. గ్రంథ సమీక్ష నిర్వహించిన తెలంగాణ ప్రభుత్వ కాళోజీ పురస్కార గ్రహీత డాక్టర్ అమ్మంగి వేణుగోపాల్ మాట్లాడుతూ సమాజం ఎడారి కాకుండా సాహిత్యం కాపాడుతుందని ఆ పంథాలో సాగుతున్నాయి వడ్డేపల్లి కృష్ణ నడకకు ఈ గ్రంథం సంకేతమని అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో విశిష్ట అతిథిగా పాల్గొన్న తెలంగాణ జాగృతి సాహిత్య విభాగం కన్వీనర్, తంగేడు సహ సంపాదకులు డాక్టర్ కాంచనపల్లి మాట్లాడుతూ నిరలంకార సౌందర్యానికి వడ్డేపల్లి కవిత్వం ప్రతీక అని విశ్లేషించారు. ప్రత్యేక అతిధి నేటి నిజం సంపాదకులు బైస దేవదాసు మాట్లాడుతూ ఆనందం ఆలోచన ఏకకాలంలో కలిగించే రచనలు చేయగల కవి వడ్డేపల్లి కృష్ణ అని అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో బడే సాబ్, ఘనపురం దేవేందర్, కోయి కోటేశ్వరరావు తదితరులు పాల్గొని వడ్డేపల్లి కృష్ణను అభినందించారు.

యార్లగడ్డకు "ఉమ్మడి శెట్టి".. సాహిత్య పురస్కారం ప్రదానం

ప్రతిష్టాత్మక ఉమ్మడిశెట్టి సత్యాదేవి 34వ సాహిత్య పురస్కారాన్ని ప్రముఖ కవి ఆంధ్రజ్యోతి జర్నలిజం కళాశాల ప్రధానాచార్యులు నిజామాబాద్ వాసి యార్లగడ్డ రాఘవేంద్రరావు అందుకున్నారు. మే 14వ తేదీన అనంతపురంలోని ఎన్జీవో హోంలో జరిగిన ఈ కార్యక్రమంలో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత డాక్టర్ రాచపాలెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి అవార్డు ప్రదాత డాక్టర్ రాధేయ చేతుల మీదుగా ఆయన ఈ పురస్కారాన్ని అందుకున్నారు. యార్లగడ్డ రాఘవేంద్రరావు రచించిన పచ్చి కడుపు వాసన అనే కవితా సంపుటికి ఈ అవార్డు లభించింది ఈ సందర్భంగా రాచపాలెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ నిగూఢమైన అర్థాలు దాగివుండే పదప్రయోగాలు, భావుకత ప్రదర్శనలు యార్లగడ్డ రాఘవేంద్రరావుది అందెవేసిన చేయి అని అభినందించారు. ఆయన రచనల్లో మట్టి మహిళలు అన్నదాతలకు అధిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చారని, ఆయన కవితా సంపుటిలో మాతృభావన ఉట్టి పడిందని తెలియజేశారు. కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన జాతీయ కవి డాక్టర్ రాధేయ మాట్లాడుతూ తెలుగు రాష్ట్రాలలో సాహితీవేత్తలకు కొదవలేదని ఉత్తమమైన సాహిత్య గ్రంథాలను అందరికీ ఆదర్శంగా నిలవాలని సంకల్పంతో ప్రతి ఏటా అవార్డులను ఇస్తున్నట్లు తెలిపారు. అనంతరం ఎం. పార్వతి సాహితీ పురస్కారాలను తుర్లపాటి రాజేశ్వరి, వసుధారాణి లకు ప్రదానం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో సీనియర్ కవి తూముచెర్ల రాజారాం, ప్రముఖ విమర్శకురాలు తుర్లపాటి రాజేశ్వరి, డాక్టర్ రమేశ్ నారాయణ, సునీల్ శెట్టి,మధుర శ్రీ, నానీల నాగేంద్ర, శ్రీనివాసులు తరిమెల అమర్నాథ్ రెడ్డి, డాక్టర్ ప్రగతి, కుంచె లక్ష్మీనారాయణ, సుధారాణి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

హనుమాన్ చాలీసా మొగ్గలు ఆవిష్కరణ...

పాలమూరు జిల్లాకు చెందిన కె.పాండురంగ విఠల్ మొగ్గలు ప్రక్రియలో రచించిన "హనుమాన్ చాలీసా"ను ప్రముఖ కవి, రచయిత కమలేకర్ డాగోజిరావు ఆవిష్కరించారు. మే 25 న హనుమాన్ జయంతిని పురస్కరించుకుని పాలమూరు పట్టణంలో గల ధనలక్ష్మి కాలనీలోని అభయాంజనేయస్వామి దేవాలయంలో జరిగిన పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమానికి ఆయన ఆవిష్కర్తగా విచ్చేసి ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ హనుమంతుని గుడిలేని గ్రామం దేశంలో ఎక్కడా ఉండదన్నారు. అలాగే ప్రతిరోజూ హనుమాన్ చాలీసా ప్రతి ఒక్కరూ పఠిస్తుంటారన్నారు. హిందీలో గోస్వామి తులసీదాసు రచించిన "రామచరితమానస్" పుస్తకంలో హనుమాన్ చాలీసా ఉంటుందని అన్నారు. ఈ హనుమాన్ చాలీసా ప్రాముఖ్యత చాలా గొప్పదన్నారు. ఇది ఒక మంత్రంగా అందరికీ కనిపిస్తున్నా ప్రతి అక్షరంలో బీజాక్షరాలుంటాయన్నారు. ప్రతి ఒక్కరి జీవితంలో ఏలినాటి శనిదశ ఉంటుందని, దాని నివారణ కోసం ఈ హనుమాన్ చాలీసాను పఠిస్తారన్నారు. ఈ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన పాలమూరు సాహితి అధ్యక్షులు డాక్టర్ భీంపల్లి శ్రీకాంత్ మాట్లాడుతూ మొగ్గల ప్రక్రియలో హనుమాన్ చాలీసాను పాండురంగ విఠల్ రాయడం గొప్ప విషయమన్నారు. నిరంతరం రచనలు చేస్తున్న పాండురంగ విఠల్ రామాయణాన్ని కూడా మొగ్గల ప్రక్రియలో రచించడం విశేషమన్నారు. ఈ కార్యక్రమానికి ముఖ్యఅతిథిగా విచ్చేసిన వార్డు కౌన్సిలర్ పుల్ల నీరజా విఠల్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ తమ కాలనీలోని అభయాంజనేయస్వామి దేవాలయంలో హనుమాన్ చాలీసా పుస్తకాన్ని ఆవిష్కరించడం గొప్ప విషయమన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో అభయాంజనేయ స్వామి కమిటీ సభ్యులు బుచ్చిరెడ్డి, బాస రామస్వామి, బాస విజయలక్ష్మి, ప్రముఖ కవులు విరజాజి రామిరెడ్డి, కమలేకర్ శ్యాంప్రసాద్ రావు, బోల యాదయ్య, సృజామి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

స్వీకారం

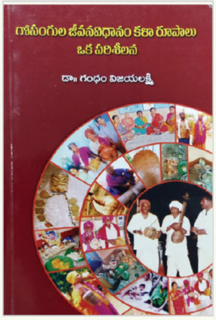

గోసంగుల జీవన విధానం

డా॥ గంధం విజయలక్ష్మి
నిజామాబాద్
సెల్ : 96666 04322

వెల : రూ.180/-

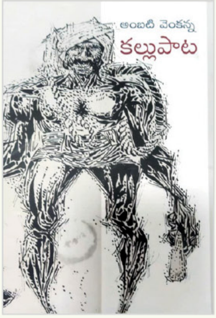

కల్లుపాట

అంబటి వెంకన్న

జాబిలీ కళామండలి
నల్లగొండ
సెల్ : 99663 76072
వెల : రూ.100/-

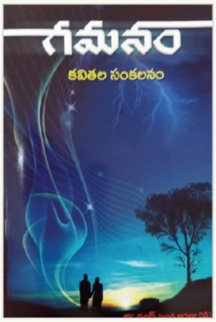

గమనం

'వి'చంద్ (బండ అరుణా రెడ్డి)
సెల్ : 94916 14131

సాయిధీరజ్ పబ్లికేషన్స్
హైదరాబాద్
వెల : రూ.40/-

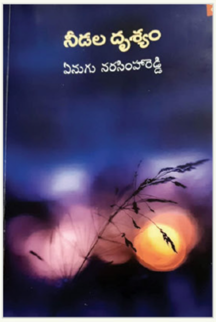

నీడల దృశ్యం

ఏనుగు నరసింహారెడ్డి

పాలపిట్ట బుక్స్
హైదరాబాద్
సెల్ : 98487 87284
వెల : రూ.100/-

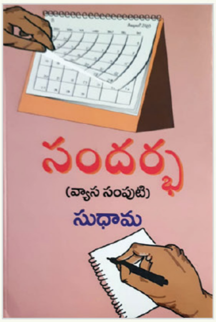

సందర్భ

సుధామ
హైదరాబాద్
ఫోన్ : 98492 97958

వెల : రూ.300/-

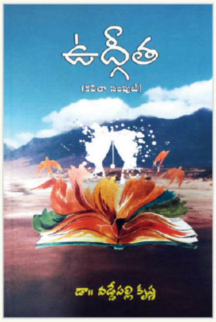

ఉద్గీత

డా॥ వడ్డేపల్లి కృష్ణ
సెల్ : 92465 41699

నవచేతన పబ్లిసింగ్ హౌస్
హైదరాబాద్
వెల : రూ.120/-

శ్రీనివాస వచనములు

బండ అరుణారవిపాల్ రెడ్డి

సాయిధీరజ్ పబ్లికేషన్స్
హైదరాబాద్
వెల : రూ.25/-

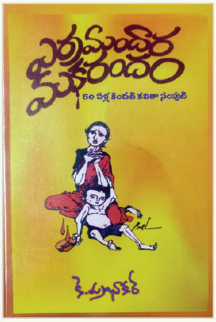

ఎర్రమందార మకరందం

కె. ప్రభాకర్

రవి పబ్లిషింగ్ హౌస్
హైదరాబాద్
సెల్ : 944013665
వెల : రూ. 150/-

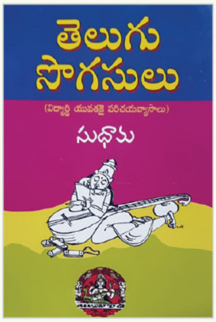

తెలుగు సొగసులు

సుధామ
సెల్ : 9849 97958

యువభారతి
హైదరాబాద్
వెల : రూ. 50/-

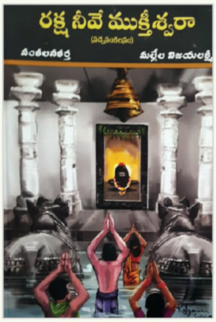

రక్ష నీవే ముక్తీశ్వరా

మల్లెల విజయలక్ష్మి
సికింద్రాబాద్
ఫోన్ : 98490 91926
వెల : రూ. 120/-